

Nr 10

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1960/61 under ti o n d e huvudtiteln, avseende anslagen inom handelsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Handelsdepartementet

1:o) **Handelsdepartementet:** Avlöningar. Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 föreslagit riksdagen (punkt 1, s. 20 och 21 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1960) att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för handelsdepartementet att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Handelsdepartementet: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 378 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 354 500 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslås att en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 utbytes mot en tjänst som kontorist i Ae 9. Medelsbehovet ökar härigenom med 1 100 kronor.

För automatiska utgiftsökningar beräknas tillsammans 36 900 kronor, huvudsakligen till följd av ökning av rörligt tillägg och höjda folkpensionsavgifter. Å andra sidan torde anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kunna nedräknas med 14 500 kronor.

Utskottet, som erinrar om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, har icke något att invända mot den verkställda anslagsberäkningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för handelsdepartementet att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	561 000

3. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	170 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	400 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	180 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	19 800
	Summa kronor 1 378 000

b) till *Handelsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 378 000 kronor.

2:o) *Handelsdepartementet*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 21), innebärande en sänkning av anslaget med 1 000 kronor till följd av viss minskning av departementets utgifter för anskaffning och underhåll av möbler och inventarier, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Handelsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 69 500 kronor.

3:o) *Handelsdepartementet*: *Utövande av statskontroll å krigsmaterieltillverkningen*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 21), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Handelsdepartementet*: *Utövande av statskontroll å krigsmaterieltillverkningen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

Kommerskollegium m. m.

4:o) *Kommerskollegium*: *Avlöningar*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, s. 22—31) att dels godkänna av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för kommerskollegium, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till *Kommerskollegium*: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 588 200 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hagberg* (I: 383) och den andra inom andra kammaren av herr *Nordgren m. fl.* (II: 339), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte dels godkänna i motionerna förordad avlöningsstat för kommerskollegium att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61 dels ock

till Kommerskollegium: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 538 200 kronor,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Stefanson m. fl.* (I: 389) och den andra inom andra kammaren av herr *Persson i Appuna m. fl.* (II: 337), i vilka hemställts, att riksdagen — med ändring av Kungl. Maj:ts förslag — måtte besluta att inom kommerskollegiets industribyrå inrätta de tjänster, som av kommerskollegium föreslagits.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 339 och I: 389.

Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 3 316 200 kronor.

Departementschefen tillstyrker kommerskollegiets förslag om inrättande av en förste byråsekreterartjänst i Ae 23 å utrikes- och utredningsbyrån.

En förstärkning av personalresurserna å statistiska byrån är otvivelaktigt erforderlig på grund av både nytillkommande permanenta arbetsuppgifter och den pågående omläggningen av näringsstatistiken till ny varunomenklatur. I avaktan på statsmakternas prövning av 1956 års statistikkommittés förslag torde dock byrån icke böra tillföras nya fasta tjänster, utan hela behovet av ökad personal bör tillgodoses genom anställande av extra befattningshavare. I likhet med statskontoret uppskattar departementschefen det härför erforderliga medelsbehovet till 183 000 kronor, att redovisas över en ny, förslagsvis betecknad anslagspost till Avlöningar till tillfällig personal m. m. I samband därmed kan anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal minskas med 33 000 kronor, motsvarande vad som innevarande budgetår anvisats för tillfällig arbetskraft å statistiska byrån.

Departementschefen är ense med arbetsmarknadsstyrelsen och även Landsorganisationen om det stora värdet ur olika synpunkter av en bättre korttidsstatistik över produktion, order och lager inom industrien. Förutsättningarna för en dylik utbyggnad av industristatistiken måste emellertid närmare utredas och vissa provundersökningar företas. Arbetet därmed bör anförtros kommerskollegium i samråd med berörda myndigheter och organisationer. Efter underhandskontakt med kollegium uppskattar departementschefen de erforderliga utgifterna för ändamålet under nästa budgetår till 50 000 kronor, att inräknas i den förenämnda anslagsposten till Avlöningar till tillfällig personal vid statistiska byrån.

Beträffande beredningen inom kollegium av ärenden, som sammanhänger med det statliga kreditstödet till hantverk och småindustri, hänvisar departementschefen till vad han — i anslutning till frågan om en samordning m. m. av nämnda kreditstöd — uttalat under anslaget till Bidrag till företagareföreningar m. fl. Kollegium har i detta sammanhang föreslagit att den nuvarande garantilånesektionen införlivas med industribyrån. I samband därmed borde den å nämnda sektion sysselsätta arvodesavlönade personalen överföras på extraordinarie stat och även erhålla förbättrade avlönings-

förmåner. Kollegium uppskattar kostnaderna för erforderlig personaluppsättning till 187 000 kronor, vilket är drygt 44 000 kronor mer än för närvarande. — Departementschefen ansluter sig till kollegiets förslag om garantilånesektionen överflyttning till industribyrån och är beredd att medverka till viss utökning av personalen, till extraordinariesättning av nuvarande arvodesbefattningar samt till förbättrade avlöningsförmåner i vissa fall. Medel torde sålunda beräknas för inrättande vid kollegium från och med nästa budgetår av en tjänst som byrådirektör i Ae 24, en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23, en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 21 samt en tjänst som kanslist i reglerad beföringsgång. Samtidigt med inrättandet av dessa tjänster kan de nuvarande tre arvodesbefattningarna i kvalificerad ställning vid garantilånesektionen indras. Jämte nämnda arvodister sysslar inom kommerskollegium för närvarande med låneärendenas beredning en förste byråsekreterare i Ae 21, en kontorist i Ag 9, ett kanslibitråde i Ae 7 samt ett kontorsbiträde i reglerad beföringsgång. Beträffande dessa tjänster föreslår departementschefen i det följande ingen annan förändring än extraordinariesättning av kontoristtjänsten. Avlöningskostnaderna under budgetåret 1960/61 för hela personaluppsättningen för låneärenden kommer vid bifall till departementschefens förslag att uppgå till i runt tal 155 000 kronor, vilket med omkring 12 000 kronor överstiger motsvarande kostnader under innevarande budgetår.

Departementschefen biträder förslaget om indragning av en kommerserådstjänst. Däremot torde lämnas utan bifall yrkandet om en förstärkning av biträdespersonalen på elektriska byrån.

Departementschefen tillstyrker kollegiets förslag om anvisande av oförändrat 120 000 kronor till bestridande av kostnaderna för utredningsarbete i samband med upprättande av den europeiska frihandelssammanslutningen och förhandlingarna om ett vidare europeiskt ekonomiskt samarbete.

Härutöver beräknas under anslagsposterna till Rörligt tillägg och till Kompensation för höjda folkpensionsavgifter ökningarna med respektive 65 300 och 39 800 kronor.

Utskottet. Enligt motionerna I: 383 och II: 339 böra några särskilda medel icke anvisas till en förbättring av korttidsstatistiken över produktion, order och lager inom industrien. Utskottet delar härvidlag departementschefens uppfattning om värdet ur olika synpunkter av att en sådan utbyggnad av industristatistiken kommer till stånd och tillstyrker anvisning av 50 000 kronor för ändamålet. Ifrågavarande motioner, såvitt här är i fråga, avstyrkas alltså.

Vad angår beredningen inom kollegium av ärenden, som röra lån och lånegarantier till hantverk och småindustri, har departementschefen föreslagit en överflyttning av den särskilda lånegarantisektionen till kollegiets industribyrå. Vidare förordas viss utökning av den berörda personalen och extraordinariesättning av nuvarande arvodesbefattningar. Förslaget i den-

na del medför, att personalkostnaderna, som för närvarande uppgå till ca 143 000 kronor, ökas med ca 12 000 kronor. Utskottet biträder nämnda förslag, vilket innebär, att motionerna I: 389 och II: 337 — i vilka begäres en utökning av personalen i enlighet med kommerskollegiums förslag — avstyrkas. Nämnas må i sammanhanget, att, förutom de av departementschefen redovisade arvodesbefattningarna på lånegarantisektionen, ytterligare en arvodesavlönad kvalificerad befattningshavare finnes, som för närvarande är tjänstledig på grund av sjukdom. Utskottet förutsätter, att de för nämnda befattning beräknade medlen — ca 30 000 kronor — även i fortsättningen skola stå till förfogande för att möjliggöra en förstärkning av den ifrågavarande personalen.

Vad departementschefen i övrigt föreslagit har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 383 och II: 339 samt I: 389 och II: 337, förstnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommerskollegium vidtaga de ändringar, som angivits i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1960;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommerskollegium att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 285 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	10 800
3. Avlöningar till tillfällig personal vid statistiska byrån, <i>förslagsvis</i>	233 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 527 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	472 300
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	60 000
	Summa kronor 3 588 200

c) till *Kommerskollegium*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 588 200 kronor.

5:o) *Kommerskollegium*: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 31—33), innebärande en nedräkning av delposten till ersättningar för resor inom riket med 5 000 kronor samt en uppräkningsdel av delposten till övriga expenser med 20 000 kronor och av posten till publikationstryck med 39 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommerskollegium*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 632 400 kronor.

6:o) **Bergsstaten: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, s. 34 och 35) att dels godkänna av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för bergsstaten, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för bergsstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels och till Bergsstaten: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 298 800 kronor.

Innehavaren av den ordinarie befattningen som kontorsbiträde i södra distriktet avgår med pension under våren 1960, varefter tjänsten bör besättas med befattningshavare i reglerad befordringgång. I anledning härav beräknas ett minskat medelsbehov av 1 800 kronor. — För löneklassändringar beräknas en minskning med 2 500 kronor och för rörligt tillägg och höjda folkpensionsavgifter en ökning med 2 500 resp. 3 000 kronor.

Utskottet tillstyrker den förordade ändringen i personalförteckningen. Mot anslagsberäkningen har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för bergsstaten, som angivits i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1960;
- b) godkänna följande avlöningsstat för bergsstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	232 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> . . .	19 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	43 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 800
	<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/>
	Summa kronor 300 000

- c) till *Bergsstaten: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

7:o) **Bergsstaten: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 35), innebärande en anslagsökning av 1 500 kronor föranledd av kostnadsstegringar och vissa anskaffningsbehov, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bergsstaten: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 42 000 kronor.

8:o) **Sprängämnesinspektionen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 35 och 36), innebärande en ökad medelstillelning med 5 000 kronor för anställande av extra arbetskraft och med 9 100 kronor för automatiska utgiftsstegringar, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för sprängämnesinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	98 600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	125 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	32 100
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 600

Summa kronor 260 300

b) till *Sprängämnesinspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 260 300 kronor.

9:o) **Sprängämnesinspektionen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, s. 36 och 37), innebärande att posten till reseersättningar uppräknas med 2 000 kronor och att posten till expenser nedräknas med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sprängämnesinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 35 100 kronor.

10:o) **Näringsfrihetsrådet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10, s. 37 och 38) att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för näringsfrihetsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Näringsfrihetsrådet: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 130 500 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hagberg* (I: 384) och den andra inom andra kammaren av herr *Nordgren m. fl.* (II: 338), i vilka hemställts, att riksdagen måtte dels för budgetåret 1960/61 anvisa

under näringsfrihetsrådets, ombudsmannaämbetets för näringsfrihetsfrågor samt statens pris- och kartellnämnds avlöningsanslag tillhoppa 1 415 000 kronor samt under samma myndigheters omkostnadsanslag tillhoppa 321 500 kronor, dels ock i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vid innevarande års höstriksdag framlägga förslag om sådan omorganisation av nämnda myndigheter att verksamheten under tiden den 1 januari 1961—den 30 juni 1961 kan enligt i motionerna angivna riktlinjer rymmas inom en kostnadsram av omkring 538 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionen II: 338.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att för nästa budgetår de tre i motionerna angivna myndigheternas avlöningsanslag anvisas med tillhoppa 2 365 000 kronor samt berörda myndigheters omkostnadsanslag med tillhoppa 391 500 kronor.

Näringsfrihetsrådets avlöningsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 108 600 kronor.

Departementschefen tillstyrker inrättande vid näringsfrihetsrådet från och med nästa budgetår av en kontoristtjänst i lönegrad Ae 9. För tillgodoseende av behovet av extra skrivhjälp och vikariatsersättningar beräknas 5 000 kronor. Till löneklassändringar, till rörligt tillägg och till kompensations för höjda folkpensionsavgifter upptages resp. 1 300, 3 000 och 1 700 kronor.

Utskottet. I motionerna har givits uttryck åt den uppfattningen, att ett minskat behov föreligger av en samhällelig kontroll av pris- och konkurrensförhållandena inom näringslivet och att med hänsyn härtill en begränsning bör kunna ske av den statliga övervaknings- och utredningsverksamheten på området. I fråga om näringsfrihetsrådet och ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor antydes icke närmare, hur de organisatoriskt skulle komma att påverkas av en sådan begränsning av verksamheten. Beträffande pris- och kartellnämnden hänvisas till den vid nämndens inrättande alternativt föreslagna anordningen att till kommerskollegium knyta en pris- och kartellbyrå samt en rådgivande nämnd.

Utskottet finner för sin del icke skäl föreligga för en inskränkning av den verksamhet, som bedrivs av ifrågavarande myndigheter och följaktligen icke heller för en begränsning av deras organisation. Vad angår pris- och kartellnämnden vill utskottet erinra om att en skärpning av samhällets prisövervakning bedömts erforderlig i samband med införandet av en allmän varuskatt från och med den 1 januari 1960 och att en icke obetydlig förstärkning av nämndens resurser därför nyligen skett. Med hänsyn härtill och då de skäl i övrigt, som på sin tid motiverade den närmare utformningen av nämnda myndigheter, i stort alltjämt torde äga giltighet, avstyrkas motionerna såväl i vad de avse skrivelse till Kungl. Maj:t som beträffande anslagen till myndigheterna.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit under här ifrågavarande punkt föranleder icke någon erinran från utskottet.

Med avseende å anslagen till Näringsfrihetsrådet: Omkostnader, Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar och Omkostnader samt Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar och Omkostnader gör utskottet hemställan under efterföljande punkter.

I fråga om nu förevarande punkt hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna följande avlöningsstat för näringsfrihetsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	31 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	91 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6 100
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	<u>1 900</u>

Summa kronor 130 500

b) till *Näringsfrihetsrådet: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 130 500 kronor;

II. att motionerna I: 384 och II: 338, såvitt de avse skrivelse till Kungl. Maj:t, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

11:o) *Näringsfrihetsrådet: Omkostnader.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11, s. 39) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 13 200 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 11 200 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar torde i anslutning till belastningen under sistförflutna budgetår böra nedräknas med 2 000 kronor. Å andra sidan bör posten till expenser ökas med 4 000 kronor.

Utskottet, som under punkten 10 avstyrkt motionerna I: 384 och II: 338, biträder Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga, till *Näringsfrihetsrådet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 13 200 kronor.

12:o) Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12, s. 39—41) att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 262 100 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 276 100 kronor.

I enlighet med förslag av ombudsmannaämbetet bör medel icke beräknas för en vakanthållen ordinarie kontorsbiträdestjänst. Därutöver synes i samband med näringsfrihetsrådets flyttning till andra lokaler en reduktion möjlig med 8 000 kronor av medelsanvisningen till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Utskottet, som under punkten 10 avstyrkt motionerna I: 384 och II: 338, biträder Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna följande avlöningsstat för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	218 400
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	39 300
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 400
	4 400
Summa kronor	262 100

b) till Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 262 100 kronor.

13:o) Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13, s. 41) att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 25 200 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 25 200 kronor. Departementschefen föreslår oförändrad medelsanvisning.

Utskottet, som under punkten 10 avstyrkt motionerna I: 384 och II: 338, biträder Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga, till *Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 25 200 kronor.

14:o) **Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14, s. 41—43) att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 972 400 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 649 500 kronor.

I fråga om pris- och kartellnämndens anslagsbehov för budgetåret 1960/61 vill departementschefen erinra om att förra årets höstriksdag ställt medel till förfogande för en rätt avsevärd utbyggnad av de personella resurserna hos nämnden i samband med omsättningsskattens införande. Medel anvisades sålunda för anställande från och med den 1 januari 1960 av fjorton nya befattningshavare i olika lönegrader med placering på nämndens andra och tredje utredningsbyråer. De sammanlagda lönekostnaderna för tiden den 1 januari—den 30 juni 1960 uppskattades till 132 000 kronor. Samtidigt beräknades ytterligare 56 400 kronor under omkostnadsanslaget, varav emellertid en del avsåg engångskostnader.

Mot bakgrunden härav är departementschefen icke beredd att nu tillstyrka ytterligare utbyggnad av nämnden eller förändring av existerande tjänster där. Då emellertid, enligt vad som upplyses i petitaskrivelsen, arbetet med butiksregistret i Stockholm kan med fördel handhas av personal med lägre kompetens än som sker för närvarande, tillstyrkes för nämnda arbetsuppgifter m. m. inrättande från och med den 1 juli 1960 av en tjänst som kanslibiträde i Ae 7.

Till biträdespersonal, till arvoden och särskilda ersättningar samt till vikariats- och övertidsersättningar beräknas för nästa budgetår ett minskat medelsbehov av resp. 7 300, 1 500 och 900 kronor. Å andra sidan upptages för automatiska lönegrads- och löneklassuppflyttningar höjning med 9 900 kronor, för rörligt tillägg 34 200 kronor och för kompensation för höjda folkpensionsavgifter 18 900 kronor.

Utskottet, som under punkten 10 avstyrkt motionerna I: 384 och II: 338, biträder Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna följande avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	80 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	34 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 540 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	285 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	32 500
Summa kronor	1 972 400

b) till *Statens pris- och kartellnämnd*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 972 400 kronor.

15:o) *Statens pris- och kartellnämnd*: Omkostnader. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15, s. 43 och 44) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 353 100 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 266 300 kronor.

I anslutning till den av förra årets höstriksdag beslutade personalförstärkningen hos nämnden räknades med ökade medel även till omkostnader. Med hänvisning härtill förordar departementschefen nu för budgetåret 1960/61 ökning av anslagsposten till Reseersättningar med 80 000 kronor och av delposten till Övriga expenser med 12 800 kronor. Då emellertid under nämnda delpost i petitaskrivelsen räknas med vissa besparingar för nästa budgetår, vilka uppskattas till 2 500 kronor, blir nettoökningen under delposten 10 300 kronor.

Utskottet, som under punkten 10 avstyrkt motionerna I: 384 och II: 338, biträder Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga, till *Statens pris- och kartellnämnd*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 353 100 kronor.

Bergsbruk, industri, hantverk, teknisk forskning m. m.

16:o) Sveriges geologiska undersökning: Avlöningar. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16, s. 45—48) att dels godkänna av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för Sveriges geologiska undersökning, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för Sveriges geologiska undersökning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Sveriges geologiska undersökning: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 384 500 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 004 400 kronor.

Geologiska undersökningen har byggts ut rätt avsevärt under särskilt de senaste åren, och det kan inte bedömas rationellt att längre bibehålla nuvarande personalorganisation med ett stort antal högre befattningshavare, sorterande direkt under överdirektören. Departementschefen är därför beredd medverka till att undersökningen under ett par år får i huvudsaklig anslutning till ett framlagt förslag pröva ett system med byrå- och sektionsindelning m. m. och i viss utsträckning anlita icke akademiskt skolad arbetskraft för rutinmässig kartläggning. De erforderliga kostnaderna för nämnda försöksorganisation uppskattas för nästa budgetår till sammanlagt högst 75 000 kronor.

En assistent i Ag 17, som för närvarande avlönas från malmletningsanslaget, torde från och med nästa budgetår erhålla extra ordinarie anställning med tjänstebenenämningen ingenjör. Medel för hans avlöning beräknas under icke-ordinarieposten. I övrigt tillstyrkes utbyte av ett kanslibitråde i Ae 7 mot en biblioteksassistent i Ae 10. Genom nämnda förslag ökar medelsbehovet under anslaget med sammanlagt 19 400 kronor.

Uppdragsverksamheten ökar successivt, och för nästa budgetår beräknar departementschefen, i likhet med geologiska undersökningen, det ökade medelsbehovet för extra personal till 225 000 kronor. Vidare räknar han för löneklassändringar, för rörligt tillägg och för kompensation för höjda folkpensionsavgifter höjningar med resp. 9 200 kronor, 21 800 kronor och 29 700 kronor. I enlighet härmed kommer anslaget för nästa budgetår att upptagas med sammanlagt 2 384 500 kronor. Därvid räknas med bifall till geologiska undersökningens förslag om slopande ur personalförteckningen av två tjänster som geolog i Ae 21.

Utskottet anser i likhet med departementschefen, att undersökningen bör sättas i tillfälle att pröva en ändrad organisation enligt i huvudsak de riktlinjer, som angivits i undersökningens förslag, och tillstyrker att härför erforderliga medel anvisas. Mot anslagsberäkningen i övrigt liksom mot den förordade ändringen i personalförteckningen har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för Sveriges geologiska undersökning, som angivits i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1960;

b) godkänna följande avlöningsstat för Sveriges geologiska undersökning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	498 000
2. Avlöningar till extra personal, <i>förslagsvis</i>	777 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	848 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	218 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	42 300
	Summa kronor 2 384 500

c) till *Sveriges geologiska undersökning*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 384 500 kronor.

17:o) *Sveriges geologiska undersökning*: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 48), som innebär en uppräknig av anslaget med 170 000 kronor föranledd av den ökade uppdragsverksamheten vid undersökningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges geologiska undersökning*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 074 900 kronor.

18:o) *Sveriges geologiska undersökning*: Resor och fältarbeten. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, s. 49), som innebär en uppräknig av anslaget med 9 000 kronor till följd av höjda traktamenten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges geologiska undersökning*: Resor och fältarbeten för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 154 000 kronor.

19:o) *Sveriges geologiska undersökning*: Utrustning. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19, s. 50 och 51), som innebär att anslaget — sedan betydande utrustningsbehov hos undersökningen under senare år blivit tillgodosedda — nedräknas med 130 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges geologiska undersökning: Utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

20:o) *Sveriges geologiska undersökning: Malmletning*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, s. 51—55), innebärande en anslagshöjning av 200 000 kronor, vilken föranletts av behovet att i vissa hänseenden skapa bättre betingelser för malmletningsverksamheten, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Sveriges geologiska undersökning: Malmletning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 516 000 kronor.

21:o) *Vissa kostnader för statens gruvegendom*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, s. 56), innebärande en nedräkning av anslaget med 10 000 kronor till följd av minskat medelsbehov för undersökningsverksamheten inom Ruotivare statsgruvefält, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Vissa kostnader för statens gruvegendom* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 35 700 kronor.

22:o) *Statens provningsanstalt: Avlöningar*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22, s. 56—59) att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens provningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Statens provningsanstalt: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 534 300 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 303 400 kronor.

För närvarande pågår genom särskilda utredningsmän en översyn av den statliga provningsverksamheten och dess organisation med särskild inriktning på statens provningsanstalt. Det räknas med att arbetet skall vara slutfört under våren 1960. I avvaktan på Kungl. Maj:ts prövning av hela denna fråga anser departementschefen sig icke nu böra tillstyrka inrättande av nya befattningar vid provningsanstalten eller extraordinariesättning av befintliga tjänster där.

Genom en omläggning i rationaliseringssyfte av anstaltens registrerings- och debiteringssystem blir en viss personalminskning möjlig. Departementschefen föreslår i anledning därav sänkning av icke-ordinarieposten med 4 800 kronor, motsvarande halva årslönen för ett kontorsbiträde.

I anslutning till det ökade antalet beställningsuppdrag torde anslagsposten till Tillfälliga biträden böra för nästa budgetår uppräknas med 117 600 kronor. Härutöver beräknas för löneklassändringar samt under anslagsposterna till Rörligt tillägg och till Kompensation för höjda folkpensionsavgifter ökningarna med respektive 14 400, 82 900 och 20 800 kronor.

Utskottet tillstyrker förslaget till medelsanvisning och hemställer, att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens provningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	553 300
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 500
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	523 700
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 039 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	384 600
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	31 900

Summa kronor 2 534 300

b) till *Statens provningsanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 534 300 kronor.

23:o) *Statens provningsanstalt*: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, s. 59—61), som innebär dels att posterna till sjukvård och till reseersättningar samt delposten till bränsle, gas etc. uppräknas med resp. 2 000, 5 000 och 3 000 kronor, dels att delposten till övriga expenser uppräknas med 54 000 kronor, varav 24 000 kronor avser viss engångsansskaffning och 15 000 kronor viss omläggning av anstaltens registrerings- och debiteringsförfarande, dels ock att delposterna till förbrukningsartiklar m. m. samt till frakt och spedition av provföremål uppräknas med resp. 30 000 och 5 000 kronor, får utskottet, under erinran om att anslaget höjes med 99 000 kronor, hemställa,

att riksdagen må till *Statens provningsanstalt*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 540 800 kronor.

24:o) *Statens provningsanstalt*: Utrustning. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, s. 61 och 62), som innebär att anslaget minskas med 135 000 kronor, vilket belopp motsvarar vad som under innevarande budgetår utbetalats i ersättningar för vissa elinstallationer inom anstalten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens provningsanstalt*: Utrustning för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

25:o) **Flygtekniska försöksanstalten: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25, s. 62—68) att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för flygtekniska försöksanstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Flygtekniska försöksanstalten: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 4 775 800 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 4 725 400 kronor.

I 1959 års statsverksproposition omnämnde departementschefen under förevarande punkt, att flygtekniska rådet hade under särskild utredning bl. a. problemet om förhållandet mellan militär och civil flygteknisk forskning och att resultatet därav kunde komma att beröra hela frågan om den framtida inriktningen hos svensk flygforskning. För riksdagen torde nu få anmälas, att flygtekniska försöksanstalten med skrivelse den 29 augusti 1959 till Kungl. Maj:t överlämnat ett av rådet utarbetat stencilerat betänkande, kallat Mål och medel för svensk flygforskning. Då remissbehandlingen därav nyligen avslutats är departementschefen i avvaktan på Kungl. Maj:ts prövning av utredningsförslaget icke nu beredd att tillstyrka ökad medelsanvisning eller andra förändringar under avlönings- och omkostnadsanslagen till flygtekniska försöksanstalten utan förordar att dessa hålles vid i stort sett oförändrad nivå. Dock synes för nästa budgetår utrymme böra beredas för vissa automatiska kostnadsökningar. Departementschefen föreslår i det hänseendet höjningar av anslagsposterna till Avlöningar till extra tjänstemän, verkstadsarbetare och tillfälliga biträden (löneklassförändringar) samt till Rörligt tillägg och till Kompensation för höjda folkpensionsavgifter med respektive 11 400, 9 100 och 29 900 kronor. Avlöningsanslaget bör i enlighet härmed bestämmas till 4 775 800 kronor.

Utskottet. I avvaktan på Kungl. Maj:ts prövning av det av flygtekniska rådet avgivna betänkandet torde — såsom departementschefen föreslagit — anstaltens avlönings- och omkostnadsanslag böra anvisas med i huvudsak oförändrade belopp. Mot den av departementschefen förordade, av automatiska utgiftsökningar föranledda uppräknigen av avlöningsanslaget har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för flygtekniska försöksanstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	204 800
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	18 000
3. Avlöningar till extra tjänstemän, verkstadsarbetare och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	1 910 100

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 098 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	498 300
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	46 100
	Summa kronor 4 775 800

b) till *Flygtekniska försöksanstalten*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 775 800 kronor.

26:o) **Flygtekniska försöksanstalten: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, s. 68 och 69), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygtekniska försöksanstalten: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 123 300 kronor.

27:o) **Flygtekniska försöksanstalten: Utrustning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27, s. 70—72) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 100 000 kronor.

I avvaktan på prövning av den under anstaltens avlöningsanslag omnämnda utredningen angående mål och medel för svensk flygforskning synes inköp av nya maskiner m. m. böra begränsas till sådana kompletterings- och ersättningsanskaffningar, vilka bedömes oundgängligen nödvändiga för upprätthållande av driften. Erforderliga anskaffningar av denna art förutsätter departementschefen skall kunna rymmas inom den ej oväsentliga reservation, som finns under anslaget. Med hänsyn härtill är någon medelsanvisning till utrustningsändamål ej behövlig för budgetåret 1960/61, utan anslaget bör upptagas med ett formellt belopp av 100 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Flygtekniska försöksanstalten: Utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

28:o) **Statens hantverksinstitut: Avlöningar till viss personal.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 28, s. 72—75) att dels godkänna av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för statens hantverksinstitut, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens hantverksinstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Statens hantverksinstitut: *Avlöningar till viss personal* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 697 300 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 671 900 kronor.

Hantverksinstitutets bibliotek har byggts ut rätt avsevärt under senare år, och en förstärkning av personalen där bedömes nu erforderlig. I det syftet föreslås, att det nuvarande, från anslagsposten till Arvoden och särskilda ersättningar utgående och av Kungl. Maj:t bestämda arvodet å 3 600 kronor höjes med 4 000 kronor, varigenom det blir möjligt för institutet att anställa en biblioteksmanuens mot arvode på halvtid. Arvodeskostnaderna torde i fortsättningen bära belasta icke-ordinarieposten.

För löneklassändringar beräknas ökning med 1 300 kronor, och under anslagsposterna till Rörligt tillägg och till Kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde bära anvisas ytterligare sammanlagt 20 100 kronor.

Från personalförteckningen för statens hantverksinstitut bör i enlighet med institutsstyrelsens förslag avföras en kontorsbiträdestjänst Ao 5.

Utskottet tillstyrker den föreslagna ändringen i personalförteckningen och har icke något att erinra mot den verkställda anslagsberäkningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens hantverksinstitut, som angivits i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1960;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens hantverksinstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	236 400
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	3 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	343 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	102 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	11 600

Summa kronor 697 300

c) till *Statens hantverksinstitut*: *Avlöningar till viss personal* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 697 300 kronor.

29:o) *Statens hantverksinstitut*: *Vissa omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 75), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens hantverksinstitut*: *Vissa omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

30:o) Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30, s. 76—78) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 365 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 330 000 kronor.

Departementschefen erinrar om att 1959 års riksdag i skrivelse den 4 december 1959 anmält, att riksdagen fattat beslut i överensstämmelse med vad utskottet föreslagit i utlåtande nr 162 i anledning av väckta motioner (I: 77 och II: 110) om kurser för hantverksmästare m. fl. Utskottet framhöll i nämnda utlåtande, att frågan om anordnande av sådana kurser genom hantverksinstitutets försorg för närvarande låg under Kungl. Maj:ts prövning och att anledning därför saknades att nu göra en direkt framställning till Kungl. Maj:t om en dylik kursverksamhet. Utskottet förutsatte att, därest Kungl. Maj:t fann sig böra framlägga förslag i ämnet, därvid också borde prövas var och i vilka former undervisningen lämpligen borde anordnas.

I anledning av den nämnda riksdagsskrivelsen vill departementschefen framhålla att han, i likhet med hantverksinstitutets styrelse, bedömer det önskvärt att särskilda kurser i inlärningsmetodik för hantverksmästare kommer till stånd från och med nästa budgetår, och han anser det också lämpligast att kurserna — såväl veckokurser som veckoslutskurser — anordnas i hantverksinstitutets regi. Givetvis bör institutet härvid samverka med exempelvis överstyrelsen för yrkesutbildning och med Sveriges hantverks- och småindustriorganisation m. fl. Nettokostnaderna för en kursverksamhet av detta slag uppskattas till 15 000 kronor för år. Härtill kommer utgifterna för sedvanliga stipendier till kursdeltagarna, vilka utgifter emellertid torde böra belasta det under åttonde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Resestipendier för yrkesutbildning.

Med hänsyn till ökade kostnader tillstyrkes härutöver höjning av anslaget med 20 000 kronor.

Utskottet tillstyrker förslaget till medelsanvisning och hemställer,

att riksdagen må till *Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 365 000 kronor.

31:o) Statens hantverksinstitut: Utrustning och inredning. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31, s. 78 och 79), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens hantverksinstitut: Utrustning och inredning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

32:o) **Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Akademien.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32, s. 79—81), innebärande en uppräknig av anslaget med 300 kronor, vilket belopp motsvarar det hittills av fondmedel utgående arvodet till den av Kungl. Maj:t utsedde revisorn för akademien, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Akademien* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 200 300 kronor.

33:o) **Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, s. 81), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till ingenjörsvetenskapsakademien: Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 57 600 kronor.

34:o) **Statens tekniska forskningsråd.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34, s. 81—83) att till nämnda ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 144 600 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 125 000 kronor.

Med hänsyn till de långtgående krav i fråga om tekniska meriter, förenade med administrativt kunnande, som ställes på rådets sekreterare, tillstyrker departementschefen medelsanvisning för höjning av sekreterarens arvode från motsvarande lön i löneklass 23 till motsvarande lön i löneklass 26. Därjämte bör medel beräknas för utbyte av en kanslibiträdesbefattning i Ag 7 med halvtidstjänstgöring mot en dylik befattning på heltid. Merkostnaderna uppskattas till 9 900 kronor.

I anledning av yrkandet om höjning av arvoden å det rådets ledamöter föreslår departementschefen fr. o. m. nästa budgetår till samma ordning som gäller vid t. ex. statens medicinska forskningsråd och även vid naturvetenskapliga forskningsrådet. Där ankommer det på rådet att besluta om arvodenas storlek i förhållande till de enskilda ledamöternas insatser, när det gäller särskilda undersökningar och utredningar i anledning av inkomna bidragsansökningar. I staten för tekniska forskningsrådet bör då uppföras en särskild anslagspost till Ersättningar för särskilda utredningar. Därunder torde för nästa budgetår böra anvisas 24 000 kronor. Detta innebär en ökning med drygt 7 000 kronor jämfört med vad som nu gäller. Häri genom torde det alltså bli möjligt för rådet att till särskilt arbetstygda ledamöter utbetala högre arvoden än som för närvarande gäller. Däremot torde arvodet till rådets ordförande hållas vid oförändrat 6 000 kronor.

Härutöver beräknar departementschefen för automatiska löneökningar höjning med 1 000 kronor och till expenser ökning med 1 500 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Statens tekniska forskningsråd* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 144 600 kronor.

35:o) **Teknisk forskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35, s. 83—85), innebärande att anslaget — tidigare benämnt Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. — uppräknas med 600 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Teknisk forskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 100 000 kronor.

36:o) **Statens institut för konsumentfrågor: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36, s. 85—88) att dels godkänna av föredragande statsrådet förordad avlöningsstat för statens institut för konsumentfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Statens institut för konsumentfrågor: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 707 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 383 av herr *Hagberg* och II: 339 av herr *Nordgren m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte *dels* för budgetåret 1960/61 anvisa till Statens institut för konsumentfrågor och Statens konsumentråd: Avlöningar 593 200 kronor, till Statens institut för konsumentfrågor: Omkostnader 179 600 kronor samt till Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning 400 000 kronor, *dels* i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att frågan om ny organisation för konsumentvaruforskningens och konsumentupplysningens bedrivande måtte utarbetas i enlighet med i motionerna angivna riktlinjer att framläggas för höstriksdagen 1960.

Institutets avlöningsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 672 900 kronor.

I anledning av konsumentinstitutets yrkanden om nya tjänster tillstyrker föredragande statsrådet — i syfte att i någon mån öka institutets möjligheter att anställa extra personal — en höjning av den särskilda medelsanvisningen härför med 4 000 kronor till 50 000 kronor.

Vad härefter gäller frågan om överflyttning till institutets avlönings- och omkostnadsanslag av utgifterna för laboratoriet och extraordinariesättning av den där sysselsatta personalen torde få omnämnas, att Sveriges tvätteriförbund i särskild framställning till Kungl. Maj:t hemställt om inrättande av ett centralt tvättforskningsinstitut. Ärendet är för närvarande på remiss och utredning hos konsumentrådet. Den slutliga bedömningen av frågan kan

komma att påverka omfattningen av konsumentinstitutets laboratorium, där arbetet för närvarande huvudsakligen är inriktat just på tvättforskning. Med hänsyn bl. a. härtill anser statsrådet sig inte heller i år kunna medverka till att laboratoriet fast inordnas under institutet.

I övrigt beräknar statsrådet för nästa budgetår ökning för löneklassändringar med 9 900 kronor samt för rörligt tillägg och för kompensation för höjda folkpensionsavgifter med sammanlagt 20 200 kronor.

Utskottet. I de föreliggande motionerna föreslås för nästa budgetår en nedräkning av anslagen till statens institut för konsumentfrågor och statens konsumentråd samt av anslaget till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning. Det framhålls, att fråga under senare år i olika sammanhang uppkommit, om verksamheten vid institutet för konsumentfrågor fått en i förhållande till behovet av forskning och upplysning på konsumentvaruområdet lämplig organisation och omfattning. Med hänsyn, bland annat, till den skärpta pris- och kvalitetskonkurrens, som inträtt, har en omprövning ansetts motiverad av hela det statliga stödet på konsumentområdet. I motionerna uttalas, att en sådan omprövning nu bör komma till stånd och en anpassning ske med hänsyn till aktuella behov och det statsfinansiella läget.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om att statens institut för konsumentfrågor och statens konsumentråd endast fungerat i ett par år. Under denna tid torde förutsättningarna för verksamheten icke ha ändrats i någon nämnvärd mån. Behovet av forskning och upplysning gör sig alltjämt gällande och en insats av den av Kungl. Maj:t föreslagna storleksordningen synes nödvändig, om arbetet skall kunna bedrivas på ett rationellt och riktigt sätt. Vad angår den organisatoriska utformningen av verksamheten är det givetvis angeläget, att denna successivt överväges med hänsyn till vunna erfarenheter och den fortsatta utvecklingen på området. Härvidlag bör det ankomma på Kungl. Maj:t att, om ändring i ett eller annat hänseende visar sig påkallad, föranstalta om lämpliga åtgärder. I enlighet med det anförda avstyrkas motionerna.

Med avseende å nu förevarande punkt hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 383 och II: 339, i vad de avse medelsanvisningen,

a) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för konsumentfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	19 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	574 800

4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	98 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	11 900
	Summa kronor 707 000

b) till *Statens institut för konsumentfrågor: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 707 000 kronor;

II. att motionerna I: 383 och II: 339, i vad de avse skrivelse till Kungl. Maj:t, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

37:o) *Statens institut för konsumentfrågor: Omkostnader.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 37, s. 88—90) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 222 000 kronor.

Vidare har i förenämnda båda likalydande motioner I: 383 av herr *Hagberg* och II: 339 av herr *Nordgren m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 179 600 kronor.

Institutets omkostnadsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 202 000 kronor.

Institutets upplysningsverksamhet är en förutsättning för nyttiggörandet av framkomna undersöknings- och forskningsresultat. Huvudsakligen bedrives denna verksamhet genom utgivande av skrifter, ehuru på senare tid radion och även televisionen kommit till användning i rätt stor utsträckning. Med hänsyn till omfattningen av det material, som nu ligger färdigt för publicering men på grund av medelsbrist icke kan vidarebefordras, är föredragande statsrådet berett medverka till en öjning av anslagstilldelningen för publikationstryck. Statsrådet vill i det sammanhanget erinra om att flertalet av konsumentinstitutets skrifter försäljes i den allmänna bokhandeln och årligen inbringar i genomsnitt ungefär lika mycket som anslaget utgör. För nästa budgetår beräknas det ökade medelsbehovet för publikationstryck till 20 000 kronor. I likhet med statskontoret och riksräkenskapsverket kan statsrådet däremot icke tillstyrka redovisning av förevarande utgifter över ett särskilt reservationsanslag. Möjlighet föreligger ju alltid att underställa Kungl. Maj:t frågan om överskridande av anslagsposten, därest utgifterna överstiger de tidigare beräknade och institutet samtidigt kan hänvisa till ökade inkomster. Överskridande bör därvid kunna medgivnas även när en mot storleken av begärt överskridande svarande inkomstökning beräknas komma att inträda först under ett senare år.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet med avseende å ifrågavarande motioner anfört under punkten 36 och då utskottet icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga, till *Statens institut för konsumentfrågor: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 222 000 kronor.

38:o) **Statens konsumentråd.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38, s. 90 och 91) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 60 200 kronor.

Vidare har i förenämnda båda likalydande motioner I: 383 av herr *Hagberg* och II: 339 av herr *Nordgren m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte för budgetåret 1960/61 till Statens institut för konsumentfrågor och Statens konsumentråd: Avlöningar anvisa ett anslag av 593 200 kronor.

Anslaget till statens konsumentråd är för innevarande budgetår uppfört med 56 300 kronor.

Posten till Arvoden åt ordförande och ledamöter bör med hänsyn till den väntade belastningen uppräknas med begärt belopp, 600 kronor.

En rationell uppläggning av kansliarbetet motiverar anställandet av ett biträde med heltidstjänstgöring. Föredragande statsrådet förordar därför att en kanslibiträdestjänst i Ae 7 inrättas hos rådet från och med den 1 juli 1960, varvid samtidigt medelsanvisningen till tillfällig skrivhjälp kan bortfalla. Statsrådet beräknar härför under anslagsposten till Avlöningar till icke-ordinarie personal en merkostnad av 500 kronor.

Till rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter beräknas ytterligare sammanlagt 2 800 kronor.

Utskottet. I de föreliggande motionerna har hemställts bl. a., att avlöningsanslagen för statens institut för konsumentfrågor och för statens konsumentråd skola uppföras med sammanlagt 593 200 kronor. Härtill bör anmärkas, att något särskilt avlöningsanslag för konsumentrådet icke finnes.

Under hänvisning till vad utskottet med avseende å ifrågavarande motioner anfört under punkten 36 och då utskottet icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga, till *Statens konsumentråd* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 60 200 kronor.

39:o) **Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 39, s. 91 och 92) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor.

Vidare har i förenämnda båda likalydande motioner I: 383 av herr *Hagberg* och II: 339 av herr *Nordgren m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 400 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 600 000 kronor.

Med anlitande av förevarande anslag och de medel, som för konsumentvaruforskning och konsumentupplysning finns reserverade under handels- och sjöfartsfonden, har under de senaste åren ett betydande antal för konsumenterna väsentliga spörsmål kunnat göras till föremål för särskilda undersökningar. Som exempel kan nämnas att rådet lämnat anslag till kartläggning av beklädnadskonsumtionen, hushållens textiltförråd och bostadsbelysningar, till funktionsstudier beträffande möbler, TV-apparater, barnskor och husgeråd samt anslag till kurser och informationsmaterial rörande konsumtionsvarors priser och kvaliteter. För dylika undersökningar och annan verksamhet till gagn för konsumentintressena kommer rådet under innevarande budgetår att förbruka omkring 900 000 kronor. Under nästa budgetår bör rådets forsknings- och upplysningsarbete bedrivas i oförminskad omfattning. Då av de särskilt reserverade fondmedlen blott 100 000 kronor kommer att återstå den 1 juli 1960, bör under förevarande anslag anvisas 800 000 kronor, innebärande en höjning med 200 000 kronor.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet med avseende å ifrågavarande motioner anfört under punkten 36 och då utskottet icke har något att erinra mot den av Kungl. Maj:t föreslagna medelsanvisningen, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga, till *Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor.

40:o) **Bidrag till varudeklarationsnämnden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, s. 92 och 93), innebärande en uppräknig av anslaget med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till varudeklarationsnämnden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 195 000 kronor.

41:o) **Bidrag till svenska träforskningsinstitutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, s. 93 och 94), innebärande en uppräknig av anslaget med 20 700 kronor föranledd av en höjning av posten till rörligt tilllägg, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska träforskningsinstitutet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 340 700 kronor.

42:o) Bidrag till metallografiska institutet. Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 43, proposition nr 65) har riksdagen redan fattat beslut (riksdagens skrivelse nr 158), varom utskottet velat här

erinra.

43:o) Bidrag till institutet för konserveringsforskning. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44, s. 95 och 96), som innebär en anslagshöjning av 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till institutet för konserveringsforskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 592 500 kronor.

44:o) Bidrag till svenska silikatforskningsinstitutet. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, s. 97), innebärande en uppräknig av anslaget med 1 200 kronor till följd av ökade lönekostnader, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska silikatforskningsinstitutet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 109 600 kronor.

45:o) Delegationen för atomenergifrågor. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47, s. 98), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Delegationen för atomenergifrågor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kronor.

46:o) Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48, s. 99—120) att dels till Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 98 100 000 kronor, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t medgiva bolaget att därutöver utlägga beställningar av utrustning för sammanlagt 20 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ewerlöf m. fl.* (I: 272) och den andra inom andra kammaren av herr *Hjalmarson m. fl.* (II: 327), i vilka hemställts, att riksdagen måtte *dels* till Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 88 100 000 kronor, *dels ock* i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt Aktiebolaget Atomenergi att i samråd med företrädare för berörda industriföretag snarast möjligt framlägga program för det fortsatta atomenergiarbetet och till

däremot svarande begränsningar av atombolagets interna organisation samt därefter förelägga riksdagen de förslag, vartill nämnda utredning och av motionerna föranledda ytterligare överväganden kan leda,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Per-Olof Hanson* och *Axel Johannes Andersson* (I: 386) och den andra inom andra kammaren av fru *Sandström* och herr *Nihlfors* (II: 479), i vilka hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära *dels* att en utredning tillsättes med uppdrag att utarbeta och framlägga förslag till en klarare målsättning och gränsdragning i fråga om Aktiebolaget Atomenergis uppgifter och andra därmed sammanhängande spørsmål i fråga om bolagets organisation samt berörande bl. a. samarbetet mellan enskild industri och staten inom atomenergiområdet, *dels ock* att åt denna utredning uppdras att skyndsamt utarbeta och framlägga förslag rörande en ändrad organisation av säkerhetskontrollen på atomområdet så att den strålningskontrollerande verksamheten jämte granskning och tillståndsgivning i vad gäller säkerhetsfrågor överflyttas till en med allsidig sakkunskap utrustad ojävig och oberoende institution, för vilken offentlighetsprincipen bör gälla,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Hedin m. fl.* väckt motion (II: 346), vari hemställts, att riksdagen av Kungl. Maj:t begär en allsidig utredning av de problem som aktualiseras vid exploatering av atomkraften.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 327, I: 386 och II: 346.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 98 100 000 kronor.

Riktlinjer för utvecklingsarbetet på atomenergiområdet underställdes riksdagen år 1956 och lämnades därvid utan erinran. En viss omläggning av atomenergiprogrammet godkändes av 1958 års B-riksdag. — Riksdagarna åren 1957—1959 har till påbörjande av arbetena enligt programmet anvisat sammanlagt 342,6 milj. kronor. Atomenergiverksamheten ingår i det investeringsprogram på energiområdet, som utgör bakgrunden till den av 1957 års riksdag beslutade allmänna energiskatten.

Aktiebolaget Atomenergi hemställer, att förevarande anslag höjes med 45,3 milj. kronor till 143,4 milj. kronor samt att å kapitalbudgeten anslag till bolaget anvisas med oförändrat belopp, 30 milj. kronor. Sammanlagt äskar bolaget för nästa budgetår sålunda 173,4 milj. kronor.

Delegationen för atomenergifrågor tillstyrker för nästa budgetår anslag för det svenska atomenergiprogrammet om tillhoppa 165 milj. kronor, varav å driftbudgeten till Aktiebolaget Atomenergi 110 milj. kronor samt å kapitalbudgeten till bolaget 30 milj. kronor och till vattenfallsstyrelsen 25 milj. kronor. Därjämte förordar delegationen att atomenergi bolaget erhåller ett beställningsbemyndigande om högst 10 milj. kronor gällande uranverket i Ranstad.

Departementschefen har anfört följande.

›Riktlinjerna för det svenska atomenergiprogrammet har underställts riksdagens prövning år 1956. Efter riksdagsbeslut de följande åren har sedan

olika projekt tillförts atomenergiprogrammet. För innevarande budgetår har till AB Atomenergi, vattenfallsstyrelsen samt till internationellt atomenergisamarbete anvisats sammanlagt 146,1 milj. kronor. Motsvarande medelsanvisning under budgetåret 1958/59 utgjorde 131,0 milj. kronor.

Avgörande för atomenergiprogrammets inriktning har varit de krav, som vår framtida energiförsörjning ställer. Man torde härvidlag böra utgå från att våra behov av bränsle och elkraft visar en oförändrad stegringstakt. Sedan våra vattenkrafttillgångar utbyggts och då atomkraftverk kan beräknas ha blivit konkurrenskraftiga med ångkraftverk baserade på kol eller olja, får man räkna med att atomenergien i stigande omfattning kommer att tas i anspråk. För atomkraften gäller därför, att den under 1970-talet i stor utsträckning torde få ersätta fortsatt utbyggnad av vattenkraften. Man torde försiktigtvis böra räkna med årliga investeringskostnader för atomkraftverk under 1970-talet, som motsvarar vad vi för närvarande totalt betalar för våra konventionella anläggningar.

Inriktningen av den svenska mekaniska och metallurgiska industrin har gjort det naturligt att betrakta atomenergitekniken som ett viktigt område för framtida svenska insatser. Önskemålet att i görligaste mån begränsa kostnaderna för bränsleimport har inriktat intresset på reaktorsystem, som baserar sig på naturligt uran. Våra betydande inhemska tillgångar öppnar därvid möjligheter till en inhemska bränsleförsörjning. Med det forsknings- och utvecklingsarbete, som igångsatts efter statsmakternas förenämnda beslut och som nästan helt finansierats med statsmedel, har förutsättningar skapats för utvecklandet av en inhemska reaktortyp, som bygger på naturligt uran. Huvudansvaret för detta utvecklingsarbete åvilar AB Atomenergi, som antingen självt utför arbetet eller lägger ut beställningar på olika industri-företag. AB Atomenergis uppbyggnad med fyra sjundedelar statligt och tre sjundedelar industriellt och kommunalt inflytande i bolagets styrelse motiveras av önskemålet om ett effektivt samarbete inom detta område.

Utvecklandet av en inhemska reaktortyp drar betydande kostnader. Stora kostnader orsakas också av önskemålet, att vårt land av handelspolitiska skäl och beredskapsskäl åtminstone i begränsad skala uppbygger ett självständigt inhemska atomenergi-program. Detta program innefattar ett uranverk i Ranstad vid Billingen som bas för bränsleförsörjningen till den utvecklade reaktortypen. Forskningsprogrammet inrymmer även de problem, som sammanhänger med tillvaratagande av det nya atombränsle — plutonium — vilket bildas vid driften av uranreaktorerna.

Trots de kostnader det här är fråga om, har det av flera skäl ansetts motiverat att satsa på ett atomenergi-program av denna omfattning. Vår energisituation väntas som nämnts under 1970-talet komma att kräva en mycket omfattande utbyggnad av atomkraftverk. Den handlingsfrihet, som ett självständigt atomenergi-program medför, har även tillmätts ett avgörande värde i vår bedömning. Vidare bör i detta sammanhang beaktas, att man för närvarande vid import av utländska reaktorkonstruktioner icke torde kunna undvika betydande utgifter, som är ekonomiskt oräntabla.

I betraktande av kostnaderna kan det för Sveriges del nu bli fråga om att utveckla endast en reaktortyp. Värdefulla erfarenheter från arbetet i föregångsländerna på atomenergiområdet kan tillföras vårt land på i huvudsak två sätt. Dels kan vi importera färdiga reaktorkonstruktioner, dels kan vi genom internationellt samarbete utnyttja utländskt erfarenhetsunderlag i det inhemska utvecklingsarbetet. Det senare äger fortlöpande rum vid arbetet på den svenska utvecklingslinjen. Import av en utländsk reaktorkonstruktion har sedan några år planerats inom det av åtta privata och kommunala kraftföretag bildade Atomkraftkonsortiet (AKK). Dessa planer resulterade i maj 1959 i en ansökan hos Kungl. Maj:t om koncession för uppförande av ett atomkraftverk med en 50 à 60 MW reaktor av s. k. kokartyp. Denna ansökan är föremål för vederbörlig prövning, närmast genom atomenergidelegationens reaktorförläggningskommitté.

Vattenfallsstyrelsen, som samarbetar med AB Atomenergi vid utvecklandet av den svenska reaktortypen, anmäler i sina petita för budgetåret 1960/61, att styrelsen på grund av förseningen av kraftvärmeverket R 3/Adam i Ågesta, vilket nu beräknas bli driftklart först år 1963, anser att färdigställandet av R 4/Eva kan anstå till efter mitten av 1960-talet. I stället önskar styrelsen till år 1965 uppföra ett atomkraftverk med en i utlandet utvecklad reaktor. Medan styrelsen och AKK under första halvåret 1959 önskade uppföra var sin importreaktor till år 1965, har planerna under senare hälften av år 1959 gällt ett samgående kring en gemensam reaktor.

Delegationen för atomenergifrågor har efter en genomgång av läget beträffande den långsiktiga kraftplaneringen dragit slutsatsen, att man har några års andrum med det första atomkraftverket i förhållande till hittillsvarande planer, vilka siktar på ett idrifttagande år 1965. Detta andrum uppkommer, om man uppför oljeeldade kraftverk, vilka under alla förhållanden erfordras på längre sikt. Delegationen räknar icke med att vare sig importprojektet eller R 4/Eva blir ekonomiskt lönsamma. Detta anses dock naturligt och står i överensstämmelse med förhållandena vid starten av reaktorprogrammen utomlands. Delegationen förordar en fortsatt prioritering av den svenska utvecklingslinjen, som gäller reaktorer med naturligt uran och tungt vatten, och tillstyrker att äskade 5 milj. kronor anvisas vattenfallsstyrelsen för budgetåret 1960/61 för fortsatt arbete på R 4/Eva. Enär något tillräckligt utformat förslag beträffande reaktorimport icke framlagts av styrelsen, avstyrker delegationen, att någon del av nämnda belopp utnyttjas för ett importreaktorprojekt.

För egen del kan jag instämma i den bedömning delegationen för atomenergifrågor gjort beträffande energisituationen och det fortsatta utvecklingsarbetet på reaktorområdet. Jag betraktar således en förskjutning från år 1965 till år 1967 såsom acceptabel för idrifttagandet av det första atomkraftverket. Från statsmakternas sida bör man även fortsättningsvis prioritera den inhemska reaktorlinjen. Enligt vad jag inhämtat har AB Atomenergi och vattenfallsstyrelsen, sedan delegationens yttrande avgavs, överenskommit om ett tidsprogram för utvecklings- och konstruktionsarbetet på

R 4/Eva. Detta program skall genomföras till mitten av år 1961 och ge fullständigt underlag för uppförande av stationen med ett idrifttagande år 1967 såsom riktpunkt. Jag finner denna uppläggning lämplig. Frågan om eventuellt anslag av statsmedel även till uppförande av en importerad reaktor bör enligt min mening anstå i avvaktan på framläggande av erforderligt tekniskt och ekonomiskt underlag beträffande projektet.

Jag övergår nu till övriga frågor inom det svenska atomenergiprogrammet. Jag vill därvid erinra om att, sedan statsmakterna år 1958 beslutat uppförande av ett uranverk i Ranstad vid Billingen, jag i 1959 års statsverksproposition förordade att fullföljande av verket gjordes beroende av att först importvillkoren för uran ingående undersöktes. Sedan delegationen för atomenergifrågor låtit verkställa en dylik undersökning, förordade delegationen att uranverket fullföljdes. Kungl. Maj:t har därefter meddelat AB Atomenergi bemyndigande härom genom beslut den 5 juni 1959. Under vartdera av budgetåren 1958/59 och 1959/60 har 10 milj. kronor beräknats till uranverket. För 1960/61 har AB Atomenergi upptagit 35 milj. kronor, varav delegationen förordat att 10 milj. kronor omvandlas till beställningsbemyndigande. Man räknar därvid med att verkets färdigställande förskjutes från början till mitten av år 1964. Jag finner liksom delegationen denna tidpunkt väl avpassad för att verket skall hinna producera bränslet till en R 4/Eva, som kommer i drift år 1967. Som jag återkommer till i det följande finner jag dock att ett något större belopp än delegationen föreslagit bör ersättas av beställningsbemyndigande.

AB Atomenergis forsknings- och utvecklingsarbete kommer att i huvudsak koncentreras till bolagets försöksstation vid Studsvik utanför Nyköping, som utrustas med forskningsreaktorer samt kemiska och metallurgiska laboratorier för arbete med bland annat höggradigt radioaktivt material. Stationens första reaktor, nolleffektsreaktorn R 0, togs i bruk i september 1959. Genom beklagliga materialfel och förseningar kommer den i utlandet inköpta stora materialprovningsreaktorn R 2 icke att kunna tagas i drift förrän under år 1960. Detta år tillkommer vidare den i Sverige utförda nolleffektsreaktorn R 2—0. Bland övriga redan beslutade forskningsinstrument kan nämnas den snabba nolleffektsreaktorn FR—0. Utöver fortsatta anslag till instrumentanskaffningen äskar AB Atomenergi för 1960/61 22,8 milj. kronor, en ökning med 6,8 milj. kronor, till fortsättning av den pågående tredje etappen i byggnadsprogrammet vid Studsvik. Därutöver äskar bolaget medel till två nya projekt i Studsvik, en s. k. tryckzebra för totalt 1,5 milj. kronor och en större anläggning för reaktorexperiment, som preliminärt kostnadsberäknats till 50 milj. kronor, varav 5 milj. kronor äskas för 1960/61. Jag förordar anskaffningen av tryckzebran men anser liksom atomenergidelegationen, att ett ställningstagande till en anläggning för reaktorexperiment bör anstå i avvaktan på ett fortsatt projekterings- och experimentarbete. Jag är dock medveten om betydelsen på längre sikt av en dylik anläggning för det framtida utvecklingsarbetet beträffande inhemska reaktorsystem. I fråga om utbyggnaden av Studsviksstationen vill jag fram-

hålla vikten av att den snabbt fullföljes så att det med nödvändighet långa och dyrbara byggnadsskedet avlöses av produktiv forskningsverksamhet vid de olika reaktorer och laboratorier, som nu successivt tages i drift på stationen.

AB Atomenergi och vattenfallsstyrelsen har anmält att kraftvärmeverket R3/Adam, som de gemensamt uppför i Agesta, nu förutses bli försenat och kunna tagas i drift först år 1963, nära två år senare än förut beräknats. Kostnaderna för anläggningen, exklusive bränsle och Stockholms elektricitetsverks andel, har vidare uppräknats till 155 milj. kronor från förut ca 100 milj. kronor. Förseningarna hänför sig huvudsakligen till utökade säkerhetsanordningar och byggnadsarbeten i bergrummet för reaktorn. Fördyringen faller också till större delen på byggnadssidan samt på en överföring till detta projekt av vissa utvecklingskostnader för tungvattenreaktorlinjen. De inträffade fördröjningarna och fördyringarna är givetvis ovälkomna. R3/Adam får dock väsentligen betraktas som ett utvecklingsarbete, och man har i utlandet gjort likartade erfarenheter beträffande vanskligheterna på detta nya och tekniskt komplicerade område. Ett skyndsamt fullföljande av R3/Adam finner jag angeläget för det fortsatta arbetet på den svenska reaktorlinjen. För 1960/61 äskar AB Atomenergi 11,1 milj. kronor härför. Jag tillstyrker beloppet, vilket helt motsvarar ett för innevarande budgetår givet beställningsbemyndigande. Vattenfallsstyrelsen har för 1960/61 äskat 20 milj. kronor till R3/Adam. Utan att tidsplanen för arbetena behöver avsaktas torde medelförbrukningen kunna begränsas något. För R3/Adam och R4/Eva torde sammanlagt 18 milj. kronor böra beräknas för budgetåret 1960/61. Chefen för kommunikationsdepartementet kommer senare denna dag att anmäla frågan om denna medelsanvisning.

Sammanfattningsvis vill jag anföra, att jag finner den av AB Atomenergi och delegationen för atomenergifrågor föreslagna uppläggnings av atomenergiarbetet väl avvägd. Arbetet måste även i fortsättningen koncentreras till uppgifter, som sammanhänger med den valda reaktorutvecklingslinjen. Jag har här förordat, att reaktorprogrammet förskjutes ett par år framåt i tiden. Som delegationen för atomenergifrågor anför bör den höga utbyggnadstakten inom AB Atomenergi avsaktas i motsvarande mån. Härigenom samt genom förskjutningar i betalningsutfallet för vissa större projekt räknar jag med att ett totalt anslag till AB Atomenergi på 118,1 milj. kronor erfordras under budgetåret 1960/61. Därutöver bör bolaget givas bemyndigande att utlägga beställningar om högst 20 milj. kronor, huvudsakligen avseende uranverket i Ranstad. Jag kommer senare denna dag att föreslå, att ett investeringsanslag på 20 milj. kronor anvisas till AB Atomenergi under fonden för låneunderstöd på kapitalbudgeten. Under innevarande budgetår upptages 30 milj. kronor för detta ändamål. Återstående del av anslagsbeloppet, 98,1 milj. kronor, torde få anvisas under här förevarande anslag, innebärande oförändrat belopp jämfört med budgetåret 1959/60.

Därutöver ämnar jag under följande anslagspunkt till internationellt atomenergisamarbete föreslå ett från 3,0 till 4,1 milj. kronor förhöjt anslag.

För budgetåret 1960/61 beräknar jag således att anslag till atomenergiändamål erfordras med sammanlagt 140,2 milj. kronor mot 146,1 milj. kronor under innevarande budgetår. Den sålunda beräknade minskningen i medelsbehov med 5,9 milj. kronor skall dock sammanställas med att Aktiebolaget Atomenergi samtidigt föreslås erhålla ett från 15 till 20 milj. kronor förhöjt beställningsbemyndigande.»

Utskottet. I sina petitaframställningar för nästa budgetår har atombolaget yrkat 173,4 miljoner kronor och vattenfallsstyrelsen 25 miljoner kronor till atomenergiverksamhet. Vad angår atombolaget har delegationen för atomenergifrågor i det väsentliga tillstyrkt de förslag, som ligga till grund för yrkandena, men ansett möjligt att minska medelstillelningen till 140 miljoner kronor. Departementschefen har bedömt en ytterligare minskning kunna göras och föreslagit en medelstillelning av 118,1 miljoner kronor. Såväl departementschefen som delegationen ha vid sina ställningstaganden förutsatt, att bolaget dessutom erhåller vissa beställningsbemyndiganden. Beträffande vattenfallsstyrelsen har departementschefen tillstyrkt anvisning av 18 miljoner kronor. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att riksdagen numera på kapitalbudgeten, under statens vattenfallsverks fond, anvisat ett investeringsanslag å nämnda belopp.

Mot de överväganden, som departementschefens förslag bygga på, har utskottet icke något att erinra. I fråga om reaktorprogrammet bör sålunda — med hänsyn framför allt till de begränsade ekonomiska resurserna men även till knappheten på kvalificerad personal — åtminstone tills vidare en koncentration av insatserna ske till den inhemska reaktorlinjen. I programmet förutser departementschefen vissa tidsförskjutningar. Kraftvärmeverket R3/Adam i Ågesta, som tidigare beräknats bli driftklart år 1961, torde sålunda på grund av förseningar — som huvudsakligen hänföra sig till utökade säkerhetsanordningar och bergrumsarbeten — vara i drift först år 1963. Ganska betydande, tidigare icke förutsebara kostnadsökningar ha uppstått under arbetenas gång. Vad angår elreaktorprojektet R4/Eva ha överväganden i fråga om den långsiktiga kraftplaneringen lett till att ett idrifttagande kan förskjutas från år 1965 till 1967 utan några större olägenheter. Utskottet har icke något att erinra mot förslagen i denna del, som icke innebära några ändringar såvitt gäller i programmet ingående projekt utan endast en av tekniska och ekonomiska skäl betingad utsträckning av tiden för programmets genomförande. De fördyringar, som uppstått, äro givetvis att beklaga. Visserligen torde de motsvara erfarenheter, som gjorts i utlandet, men utskottet vill likväl understryka angelägenheten av att vid anläggningsprojekt av här ifrågavarande storleksordning all tänkbar omsorg och noggrannhet nedläggas på planeringsarbetet och att vid projektens genomförande alla åtgärder vidtagas för att hålla kostnaderna inom ramen för gjorda kalkyler.

För fullföljande av R3/Adam torde — såsom departementschefen framhållit — 11,1 miljoner kronor beräknas. Till projektet — liksom till R4/Eva

— ha även medel för nästa budgetår i särskild ordning anvisats över statens vattenfallsverks fond. Vad angår medelsanvisningen i övrigt avser denna driftkostnader för arbetet vid bolagets olika avdelningar, anläggningskostnader främst i samband med genomförandet av tredje etappen i byggnadsprogrammet vid Studsvik samt kostnader för instrumentanskaffning. Utskottet har icke heller något att erinra mot dessa förslag. Sammanlagt torde sålunda i enlighet med departementschefens förslag ett belopp av 118,1 miljoner kronor ställas till atombolagets förfogande, varav 98,1 miljoner kronor på driftbudgeten och 20 miljoner kronor på kapitalbudgeten. Härutöver torde åt bolaget böra lämnas det begärda beställningsbemyndigandet å 20 miljoner kronor, vilket belopp huvudsakligen hänför sig till uranverket i Ranstad, vars fullföljande bestämts av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens i fjol lämnade bemyndigande. Utskottets ställningstagande i anslagsfrågan innebär, att motionerna I: 272 och II: 327 — i vilka en nedräkning av driftbudgetanslaget föreslås med 10 miljoner kronor — avstyrkas. Erinras bör att den av departementschefen gjorda anslagsberäkningen innebär en betydande minskning i förhållande till atombolagets petitayrkande. En ytterligare nedräkning av medelsbehovet synes utskottet möjlig, endast om en begränsning sker av de projekt, som innefattas i programmet. Härvidlag torde dock gälla, att — bortsett från frågan om arbetsfördelningen vid projektens genomförande — enighet hittills rått om angelägenheten av att berörda projekt kommer till utförande.

I nyssnämnda motioner I: 272 och II: 327 samt i motionerna I: 386 och II: 479 har frågan upptagits om arbetsfördelningen mellan de statliga och enskilda intressenterna på atomenergiområdet och utredning påyrkats i syfte att få till stånd en klarare målsättning för och avgränsning av atombolagets verksamhet. I anledning härav vill utskottet erinra om att enligt de av 1956 års riksdag godkända riktlinjerna huvudansvaret för utvecklingsarbetet på atomområdet skulle åvila atombolaget, som emellertid hade att i lämplig utsträckning samarbeta med enskilda intressenter. Bolagets uppbyggnad med fyra sjundedelar statligt och tre sjundedelar icke-statligt inflytande i bolagets styrelse motiverades av önskemålet om ett effektivt samarbete. Vägledande för detta har under de gångna åren varit den överenskommelse, som 1956 träffades mellan aktieägarna i bolaget. Enligt vad utskottet inhämtat har i mars 1960 bolagets styrelse antagit nya principiella riktlinjer beträffande företagens arbetsuppgifter och dess samarbete med industrien och med kraftproducenterna. Enligt nämnda riktlinjer råder enighet om att — liksom hittills — de statsmedel, som kunna komma att beviljas för forsknings- och utvecklingsarbete i fråga om atomenergiens praktiska utnyttjande, skola förvaltas av bolaget eller fördelas under bolagets medverkan. På reaktorområdet skall bolaget i samarbete med den tillverkande industrien samt kraft- och värmeproducenterna i första hand utveckla reaktortyper, som avpassats efter svenska förhållanden. Bolaget är även berett att medverka vid utvecklingen av reaktortyper, som svenska industrier kunna komma att exportera, men avser självt icke att upptaga tillverkning eller försäljning av

reaktorer på sitt program. Enligt riktlinjerna anses det vidare naturligt, att bolaget medverkar vid konstruktion, uppförande och idrifttagning av industriella prototypreaktorer, till vilka utgå utvecklingsbidrag av statsmedel. Dylika anläggningar böra dock i princip ägas av kraftföretag eller motsvarande. Vad angår konstruktionsuppgifter ha sådana — enligt vad utskottet inhämtat — i betydande omfattning uppdragits åt industrien. För sådana konstruktionsuppdrag gälla i princip bestämmelser om vilka överenskommelse träffats mellan bolaget och Sveriges mekanförbund. Helt allmänt vill utskottet i anslutning till det föregående uttala, att utskottet finner riktlinjerna innebära ett naturligt fullföljande av 1956 års av riksdagen fastställda riktlinjer och utgöra en rimlig avvägning av arbetsuppgifterna på området. Samtidigt som näringslivet medges möjligheter till aktiva insatser, bibehåller staten det inflytande, som måste följa med dess ställning som huvudsaklig ekonomisk garant. Med hänsyn till det anförda och vad i övrigt inhämtats finner utskottet icke skäl biträda ifrågavarande utredningsyrkande.

I motionerna I: 272 och II: 327 har även förordats en omprövning av den statliga administrationen på atomenergiområdet. Bl. a. påtalas olägenheten av den nuvarande uppdelningen av de industriella atomenergiärendena på handels- och kommunikationsdepartementen. Utskottet vill i anslutning härtill nämna, att 1956 års statsrevisorer ävensom författningsutredningen i samband med frågan om en allmän reform av departementsorganisationen behandlat energiärendenas handläggning inom Kungl. Maj:ts kansli. Då sålunda spørsmålet redan är föremål för uppmärksamhet i ett större sammanhang, torde anledning här saknas att upptaga det till närmare behandling. I motionerna har även ifrågasatts behovet av en särskild delegation för atomenergifrågor. Härtill vill utskottet framhålla, att de skäl, som på sin tid motiverade delegationens inrättande — bl. a. atomenergifrågornas uppdelning på ett flertal departement — alltjämt äga giltighet och att följaktligen behovet av en samordnande instans gör sig gällande med samma styrka.

Ett särskilt organisatoriskt spørsmål, som behandlas i motionerna I: 386 och II: 479 samt i motionen II: 346, avser säkerhetsfrågorna. Sålunda har påtalats atombolagets medverkan i atomenergidelegationens handläggning av dessa. En sådan medverkan anses olämplig med hänsyn till bolagets ställning som intresserad part. Härvid åsyftas den omständigheten, att tjänstemän i bolaget äro engagerade som experter i den reaktorförläggningsskommitté, som biträder delegationen vid granskningen av reaktorprojekten. En ändring härutinnan bör enligt motionärerna komma till stånd, och i motionerna I: 386 och II: 479 föreslås en utredning av möjligheterna att överföra säkerhetsfrågorna på en ojävig och oberoende institution.

Utskottet finner för sin del bolagets medverkan, då det gäller säkerhetsfrågorna, svår att undvara, då bolaget i stort sett disponerar den expertis, som landet har i reaktortekniska kontroll- och säkerhetsfrågor. Det bör i detta sammanhang framhållas, att reaktorförläggningsskommittén endast är ett beredande organ och att ställningstagandena ske inom delegatio-

nen, vars ledamöter utses oberoende av anknytning till visst organ eller företag och vilka enligt uttalande vid delegationens tillkomst ej direkt böra företräda de närmast berörda instanserna. Under sådana förhållanden finner utskottet icke skäl biträda utredningsyrkandet.

Nämnas må här, att enligt motionen II: 346 även kontrollen över att givna säkerhetsföreskrifter bli iakttagna bör utövas av en ojävig institution. I anslutning härtill må nämnas, att, såvitt gäller utsläpp i vatten från en reaktor-anläggning, vattenlagen innehåller bestämmelser, som beakta skyddsintresset, och att såvitt gäller utsläpp av aktivitet i luftburen form medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd är ansvarig tillsynsmyndighet. I motionen har även framhållits, att arbetarskyddslagens bestämmelser med dess anvisningar om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare med bl. a. skyddsombudsinstitutionen icke har sin motsvarighet i strålskyddslagen. Härvidlag vill utskottet erinra om att arbetarskyddslagens kapitel 6 om samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare gäller även på strålskyddsområdet och att arbetarskyddskungörelsen innehåller bestämmelser, enligt vilka skyddsombud kan påkalla ingripande av medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd, då fråga är om skyddsåtgärder enligt strålskyddslagen.

I anslutning till det föregående vill utskottet helt allmänt framhålla angelägenheten av att alla rimliga säkerhetskrav tillgodoses vid utbyggnaden av atomenergianläggningar. Härvidlag synas även i högre grad än hittills åtgärder böra vidtagas för en effektiv, gentemot den berörda allmänheten riktad informationsverksamhet, som klarlägger säkerhetsförhållandena vid aktuella byggnadsprojekt. I detta sammanhang vill utskottet framhålla, att beträffande anläggningen R 3/Adam vid Ågesta har fråga uppkommit om säkerhetsförhållandena. Prövning av frågan om utsläpp av radioaktivt spillvatten i sjön Magelungen pågår f. n. inför Vattenöverdomstolen. Representeranter för den berörda kommunen ha beretts tillfälle att inför vederbörande utskottsavdelning redovisa sin uppfattning. I det förevarande fallet bör uppmärksammas, att det är fråga om ett synnerligen befolkningsrikt område och att utsläppet skall ske i en liten sötvattenssjö, vilken användes som badplats och vattentäkt. Med hänsyn ej minst till angelägenheten av att den berörda allmänheten känner trygghet inför verksamheten på atomenergiområdet vill utskottet — utan att taga ställning i sak — ändå uttala, att frågan om spillvattenutsläppet bör ges en såvitt möjligt tillfredsställande lösning. Under ärendets behandling har gjorts gällande, att en lösning kan ske genom en direkt ledning till Saltsjön, genom ett industningsförfarande eller genom en anslutning till Stockholms stads avloppsnät. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t med hänsyn till åberopade omständigheter vill ha sin uppmärksamhet riktad på förevarande spörsmål.

Utskottet, som beträffande anslaget på kapitalbudgeten till bolaget kommer att göra hemställan i särskilt utlåtande denna dag, hemställer såvitt angår här förevarande anslag,

- a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 272 och II: 327, i vad de avse medelsanvisningen, till *Atomenergiverksamhet inom*

Aktiebolaget Atomenergi för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 98 100 000 kronor;

b) att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t medgiva *Aktiebolaget Atomenergi* att därutöver utlägga beställningar av utrustning för sammanlagt 20 000 000 kronor;

c) att motionerna I: 272 och II: 327, i vad de avse utredning rörande *Aktiebolaget Atomenergis* organisation m. m., samt motionerna I: 386 och II: 479, i vad de avse utredning rörande målsättningen m. m. för nämnda bolag, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

d) att motionerna I: 386 och II: 479, i vad de avse utredning rörande kontroll- och säkerhetsfrågornas handläggning, samt motionen II: 346 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

47:o) **Internationellt atomenergisamarbete.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 49, s. 120—122) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 100 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 3 000 000 kronor.

Delegationen för atomenergifrågor hemställer, att anslaget för nästa budgetår upptages med 4 100 000 kronor.

Sveriges avgifter till IAEA under år 1960 bestämmas av organets tredje generalkonferens i september 1959. Den föreslagna administrativa budgeten upptager 5,84 milj. dollar. Sveriges andel härav blir efter 1,4 procent ca 425 000 kronor. Därtill bör liksom för år 1959 beräknas 75 000 kronor i svenskt bidrag till organets budget för särskilda projekt. För budgetåret 1960/61 bör därför beräknas sammanlagt 500 000 kronor för Sveriges bidrag till IAEA. Anslaget kommer under innevarande budgetår icke att belastas med någon utgift för IAEA, enär bidraget för år 1959 utbetalts under budgetåret 1958/59.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1959 ställdes sammanlagt omkring 1,66 milj. kronor till *Aktiebolaget Atomenergis* förfogande för betalning — sedan svensk ratifikation av konventionen om Eurochemic skett — av de första tjugu procenten av företagens aktiepost i Eurochemic. För budgetåret 1959/60 beräknas 1,1 milj. kronor och för budgetåret 1960/61 1,65 milj. kronor förfalla till betalning.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 10 juli 1958 anvisades *Aktiebolaget Atomenergi* 605 000 kronor för deltagande i projektet beträffande Haldenreaktorn. Enligt nu gällande finansieringsplan beräknas 900 000 kronor åtgå under innevarande budgetår och 550 000 kronor under budgetåret 1960/61.

Kungl. Maj:t beslöt den 10 april 1959 anvisa 640 000 kronor till *Aktiebolaget Atomenergi* för deltagande i Dragonprojektet, d. v. s. en gemensam europeisk högttemperaturreaktor i Stobritannien. Detta belopp kommer helt att belasta innevarande budgetårs anslag. Intill utgången av budgetåret

1960/61 erfordras sammanlagt 2,4 milj. kronor till detta ändamål, varav 1,0 milj. kronor under detta och 1,4 milj. kronor under nästa budgetår.

För såväl innevarande som nästa budgetår räknar delegationen med att de jämförelsevis små kostnaderna, ca 10 000 kronor, för svenskt deltagande i det nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor skall — utan att särskild post beräknats härför — kunna inrymmas under anslaget.

Departementschefen framhåller, att IAEA:s budget numera fastställts i huvudsaklig överensstämmelse med de framlagda förslagen. Sveriges bidrag har härvid bestämts till ett något lägre belopp än väntat, vilket dock icke torde behöva föranleda ändrad anslagsberäkning. Departementschefen lämnar delegationens beräkning av medelsbehovet för övriga här angivna bidrag utan erinran. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 4 100 000 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Internationellt atomenergisamarbete* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 100 000 kronor.

48:o) **Bidrag till företagareföreningar m. fl.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 50, s. 122—169) att *dels* godkänna av departementschefen förordad sammanslagning av vissa fonder till en gemensam fond, benämnd Statens hantverks- och industrilånefond, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser för nämnda fond i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer, *dels* medgiva att statsgaranti för lån till hantverks- och industriföretag m. m. må under budgetåret 1960/61 beviljas intill ett belopp av 35 000 000 kronor, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer att biträda ackord och eljest eftergiva statens rätt på grund av statsgaranti för lån till hantverks- och industriföretag m. m., *dels* ock till Bidrag till företagareföreningar m. fl. för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Stefanson m. fl.* (I: 186) och den andra inom andra kammaren av herr *Persson* i Appuna *m. fl.* (II: 232), i vilka hemställts, att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag måtte besluta att för budgetåret 1960/61 under anslaget till bidrag till företagareföreningar m. fl. anvisa 1 milj. kronor till företagareföreningarnas administrationskostnader samt 0,5 milj. kronor till föreningarnas risktäckning, eller sammanlagt 1,5 milj. kronor,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Söderberg* och *Kristiansson* (I: 274) och den andra inom andra kammaren av herrar *Jacobsson* i Sala och *Jönsson* (II: 329), i vilka hemställts,

att riksdagen måtte dels till Bidrag till företagareföreningar m. fl. för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor, varav 1 000 000 kronor till administrationsbidrag och 500 000 kronor till subventionsmedel, dels i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en skyndsamt utredning rörande företagareföreningarnas organisation i enlighet med vad i motionerna framförts,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Kronstrand* (I: 298) och den andra inom andra kammaren av herrar *Ågren* och *Stenberg* (II: 376), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att detaljhandeln skall erhålla rätt till långsiktig kredit ur den fr. o. m. nästa budgetår nybildade särskilda lånefonden för stöd till den mindre företagsamheten,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh* (I: 381) och den andra inom andra kammaren av herr *Nordgren m. fl.* (II: 477), i vilka hemställts, att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag måtte besluta att för budgetåret 1960/61 under anslaget till bidrag till företagareföreningar m. fl. anvisa ett reservationsanslag av 1,1 milj. kronor, varav 800 000 kronor till administrationsbidrag och 300 000 kronor till täckande av förluster på föreningarnas långivning,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Mattsson m. fl.* (I: 382) och den andra inom andra kammaren av herr *Antonsson m. fl.* (II: 478), i vilka hemställts, att riksdagen måtte dels medgiva att statsgaranti för lån till hantverks- och industriföretag m. m. måtte under budgetåret 1960/61 beviljas intill ett belopp av 135 000 000 kronor för i motionerna angivna ändamål, dels för förberedelse av åtgärder i syfte att underlätta näringslivets anpassning till den europeiska frihandelsmarknaden anvisa förslagsanslag om 500 000 kronor, dels uttala att kreditgaranti må beviljas även försäljningsorganisation på länsplanet i enlighet med vad i motionerna anförts,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Hedqvist m. fl.* väckt motion (II: 233), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta medgiva företagareföreningarna att inom glesbygdsområden, där så ur sysselsättnings- och lokaliseringsynpunkt anses angeläget, utlämna statligt lånestöd till lämplig småföretagsamhet, även om densamma inte direkt tillhör de näringsgrenar, som inryms i departementschefens uttalande.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna I: 186, I: 274, II: 376, II: 477, II: 478 och II: 233.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 700 000 kronor.

För företagareföreningarnas verksamhet till gagn för hantverk och småindustri ställes statsmedel till förfogande dels i form av lån från den till statens utlåningsfonder hörande fonden för lån till företagareföreningar m. fl., dels i form av bidrag och subventioner från nu förevarande anslag. En ytterligare form för statligt ekonomiskt stöd på hithörande område är kreditgarantivivningen för lån till mindre företag.

Frågorna om medelsbehovet m. m. under budgetåret 1960/61 för de nämnda ekonomiska stödåtgärderna på hantverks- och småindustriområdet redovisas i ett sammanhang under förevarande punkt. Därvid behandlas även den under våren 1959 slutförda utredningen (SOU 1959: 7) angående översyn och samordning av det statliga kreditstödet åt den mindre företagsamheten.

Departementschefen har anfört följande.

»Innan jag går närmare in på frågorna om storleken av de statliga ekonomiska insatserna under nästa budgetår till gagn för hantverk och småindustri, vill jag redovisa mina ställningstaganden till det i det föregående återgivna utredningsförslaget. Jag kommer härutinnan att ta upp alla de viktigare spörsmålen, medan det i övrigt och rörande detaljerna torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser och beslut som kan vara behövliga för att tillgodose syftet med utredningen.

Beträffande frågan *vilka företagsformer, den kreditstödjande verksamheten skall avse*, bör självfallet huvudregeln vara att endast hantverks- och småindustrieföretag kommer i fråga. Jag delar dock, i likhet med huvudparten av remissinstanserna, utredningsmannens uppfattning, att det är vanskligt att dra en generell gräns mellan sådana företag och annan industri. De organ, som handhar låneverksamheten, måste därför ha frihet att från fall till fall bedöma, om ett lånesökande företag har sådan storlek, att det kan komma i åtnjutande av statligt kreditstöd eller ej. Kreditstöd bör emellertid också kunna ges i exempelvis sådana fall, som är angelägna ur sysselsättnings- och lokaliseringssynpunkt, även om företaget icke är att hänföra till småindustri. Detsamma bör kunna gälla i fall då kreditstöd till en större industri medför gynnsamma verkningar även för mindre industri- och hantverksföretag, genom att de senare är underleverantörer till den större industrien. Slutligen vill jag erinra om att från ett par av de fonder, som enligt vad jag i det följande föreslår skall uppgå i statens hantverks- och industrilånefond, utlåning för närvarande sker till medelstor eller större industri. Dessa låneändamål skall givetvis även framgent kunna tillgodoses från den nybildade fonden.

Vad angår *företagens art* har utredningsmannen förordat, att lån skall kunna lämnas till företag inom anläggningsbranschen. Företag som kan hänföras till jordbrukets binärningar bör däremot enligt förslaget icke ha möjlighet att på nu ifrågavarande väg erhålla lån. Mot vad utredningsmannen anfört rörande anläggningsföretagen har jag intet att erinra. Som framhållits i några yttranden, kan det många gånger vara av betydelse att hjälp till rationalisering lämnas också åt dylika företag. Företag inom den egentliga byggnadsproduktionen, vilka har andra möjligheter att erhålla ekonomiskt stöd, bör i princip undantas från nu ifrågavarande kreditgivning. Däremot kan jag inte helt ansluta mig till förslaget att från kreditstödet till hantverk- och småindustri utesluta företag som tillhör jordbrukets binärningar samt trädgårdsodlingen. Jag vill i likhet med bl. a. länsstyrelserna

och företagareföreningarna i Kronobergs och Gotlands län erinra om att det i åtskilliga delar av landet allt fortfarande är av betydelse för befolkningens utkomst och sysselsättningen överhuvudtaget, att verksamheten i möjligaste mån befordras för exempelvis företag tillhörande livsmedelsindustrin, företag inom fjäderfä- och pålsdjursaveln samt företag som bedriver plantodling. Tills vidare bör låneorganen därför äga möjlighet att utlämna lån till dylika eller liknande företag. En viss försiktighet bör givetvis iakttagas härvidlag eftersom det är fråga om verksamhetsgrenar, vilka för närvarande i allmänhet icke omfattas av förevarande kreditstöd. Självfallet bör heller icke lån utgå till sådana företag, för vilka någon annan form av statligt kreditstöd finns. Stöd bör sålunda icke utgå till sådan verksamhet, som erhåller ekonomisk hjälp av staten inom ramen för stödet till jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering. Jag vill i det sammanhanget erinra om de förslag, som chefen för jordbruksdepartementet tidigare denna dag (IX ht, p. 10) framlagt beträffande nyssnämnda stöd. Jag vill understryka angelägenheten av att låneorganen i samband med prövningen av ansökningar från företag tillhörande jordbrukets binäringar samråder med vederbörande lantbruksnämnd och hushållningssällskap. I likhet med utredningsmannen anser jag däremot att direktlån genom företagareföreningarna eller kreditgarantigivning icke bör ifrågakomma för att tillgodose uppkommande kreditbehov inom distributionsledet, såsom detaljhandeln.

Beträffande hemslöjdslånen har under remissbehandlingen kritik riktats mot att hemslöjdslån för närvarande kan erhållas endast för anskaffning av råmaterial. Det har hävdats att kreditstöd erfordras även för ett flertal andra låneändamål. Särskilt exporten nödvändiggör hållande av lager, vilket kräver rörelsekapital. Länsstyrelsen i Blekinge län anser också att hemslöjdsidkare i princip bör erhålla samma kreditmöjligheter som hantverk och småindustri nu erhåller genom företagareföreningarna. Jag kan för egen del ansluta mig härtill. Jag finner det vara mest rationellt, att de nuvarande hemslöjdslånen inom kommerskollegium och lantbruksstyrelsen samt hushållningssällskapen ersättes av direkt långivning från företagareföreningarna och av lånegarantigivning. Härigenom nedbringas antalet lånetyper, samtidigt som en önskvärd decentralisering i fråga om handläggningen av låneärendena äger rum. För att hemslöjdsnäringens särskilda betingelser därvid skall kunna på bästa sätt beaktas, kan det måhända vara en lämplig åtgärd, att de företagareföreningar, som nu saknar representation för hushållningssällskapet i sin styrelse, bereder representant för sällskapet tillfälle att delta i handläggningen av ärenden av detta slag.

Den statliga stödverksamhetens syfte har utredningsmannen angivit vara att allmänt stödja hantverk och småindustri och därmed jämförlig företagssamhet samt att med beaktande av företagsekonomiska betingelser tillgodose lokaliserings- och sysselsättningspolitiska intressen. Flertalet remissinstanser delar utredningsmannens åsikter därutinnan. I en del yttranden göres dock gällande, att de lokaliserings- och sysselsättningspolitiska intressena överdimensionerats. Jag vill häremot uttala, att jag finner det självfallet,

att ej endast lånegarantigivningen utan även den direkta långivningen bör kunna ske under beaktande av även de lokaliserings- och sysselsättningspolitiska synpunkterna. Jag instämmer därför i den av utredningsmannen angivna målsättningen för verksamheten. I anledning av ett uttalande under remissen vill jag tillägga, att jag finner det självklart att stödverksamheten skall utgöra ett komplement till den verksamhet, som bedrivs av de vanliga kreditinstituten. Statligt kreditstöd bör alltså i princip utgå endast då lån inte står att erhålla från dessa.

Utredningsmannens förslag till *samordning av den statliga kreditstödjande verksamheten* har vunnit allmän anslutning bland remissinstanserna. På ett par punkter har emellertid invändningar gjorts. Sålunda ifrågasätter statskontoret och Sveriges lantbruksförbund det riktiga i att låta sågverkslånefonden ingå i den gemensamma fonden, enär fonden bildats genom ianspråktagande av prisutjämningsavgifter på skogsprodukter. För egen del har jag, i likhet med utredningsmannen, stannat för att även sågverkslånefonden bör inbegripas i samordningen. Jag har då fäst avseende vid framför allt den omständigheten, att de intressen, som föranlett inrättande av sågverkslånefonden, torde bli behörigen tillgodosedda även inom ramen för ett samordnat kreditstöd. Därtill kommer att den kontanta behållningen i sågverkslånefonden endast skulle tillåta en relativt blygsam utlåning för den närmaste framtiden, om fonden skulle bibehållas. I fråga om manufakturförlagslånefonden delar jag utredningsmannens uppfattning, att den bör kvarstå som självständig fond. I anslutning till vad jag tidigare förordat beträffande hemslöjdslånen bör hela behållningen i hemslöjdslånefonden överföras till den nya fonden. Jag förordar således att hantverkslånefonden, fonden för hantverks- och småindustrikredit, industrilånefonden, sågverkslånefonden, hemslöjdslånefonden och fonden för lån till företagareföreningar m. fl. per den 30 juni 1960 sammanföres till en ny fond, benämnd Statens hantverks- och industrilånefond.

Kapitaltillgångarna i de med fonden för lån för företagareföreningar m. fl. sammanslagna fonderna utgjorde den 30 november 1959 19,5 milj. kronor, varav 7,7 milj. kronor var disponibla för ny utlåning. Då fonden för lån till företagareföreningar m. fl. nämnda dag uppgick till 66,8 milj. kronor, varav 6,3 milj. kronor var omedelbart tillgängliga, kommer den nya Statens hantverks- och industrilånefond — ur vilken på samma sätt som för närvarande medel förutsättes skola successivt och i mån av behov utlånas till företagareföreningarna för att användas i deras låneverksamhet — att uppgå till sammanlagt drygt 86 milj. kronor.

I fråga om *gränsdragningen mellan direkt långivning och kreditgarantigivning* har några av de hörda myndigheterna, bland annat fullmäktige i riksbanken, velat överföra kreditstödet till garantilån i högre grad än vad utredningsmannen förordat, och ett par instanser — bl. a. statskontoret, som dock menat att föreningarna skulle tillföras lånemedel via garantigivningen — har ansett, att endast lånegarantigivning skall förekomma. Å andra sidan hävdas det på företagareföreningshåll, att direktutlåningen bör ges ett större utrymme, än vad utredningsmannen tänkt sig.

Jag har vid flera tidigare tillfällen anfört, att kreditgarantigivningen utgör en ur såväl företagareföreningarnas som statens synpunkter ändamålsenlig form för ekonomiskt stöd åt hantverk- och industriföretag. Jag vill emellertid erinra om att en av företagareföreningarnas huvuduppgifter är att genom rådgivning och rationaliseringsundersökningar av olika slag ge småföretagare, som eljest saknar möjligheter därtill, hjälp att rationalisera sina företag och att i övrigt inrikta sin verksamhet på ett ekonomiskt riktigt sätt. Då det gäller att förverkliga rationaliseringsuppslagen, är just föreningarnas direktlångivning av den största betydelse, och utan egna möjligheter till dylik långivning i en smidig och formellt mindre krävande form skulle föreningarnas rådgivningsverksamhet avsevärt minska i omfattning och betydelse. Bland annat av dessa skäl anser jag att båda stödformerna — direktlångivning via företagareföreningarna och kreditgarantigivning — bör bibehållas och att därvid i vart fall någon minskning i föreningarnas direktutlåningsverksamhet icke är motiverad.

Den inbördes *avvägningen mellan de båda låneformerna* bestämmes huvudsakligen av — förutom tillgången på lånemedel — vilka högsta respektive lägsta lånebelopp som föreskrives. Utredningsmannen har föreslagit, att högsta gränsen för direktlån såsom för närvarande skall vara 40 000 kronor, dock med rätt för föreningarna att i särskilda fall överskrida denna gräns. Kommerskollegium har förutsatts skola meddela beslut i direktlåneärenden, avseende belopp över 100 000 kronor. I många av yttrandena förordas en höjning av maximigränsen. Sålunda föreslår exempelvis kommerskollegium, att maximigränsen för direktlångivningen skall höjas till 50 000 kronor, med möjlighet för föreningarna att i undantagsfall gå upp till 75 000 kronor. Till större belopp än 75 000 kronor skulle direktlån enligt kollegiets mening icke kunna utlämnas.

Med hänsyn till såväl penningvärdets fall som den av många företagareföreningar åberopade omständigheten, att t. ex. behovet av dyrbara maskiner o. dyl. ökat rätt avsevärt under senare år, finner jag en höjning av lånegränsen för direktlånen motiverad. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma vilket högsta belopp som må utlämnas till en och samma låntagare. För närvarande vill jag förorda en höjning av maximibeloppet till 50 000 kronor; i undantagsfall synes dock lån för större maskinanskaffningar böra få utlämnas till högre belopp, förslagsvis 75 000 kronor.

Beträffande utredningsmannens förslag om en nedre gräns för garantilånen på 10 000 kronor instämmer jag med bland annat länsstyrelsen i Blekinge län, att det är principiellt och praktiskt otillfredsställande att använda båda låneformerna parallellt, särskilt om det sker inom en förhållandevis vid latitud, som rymmer det stora flertalet lån. Jag kan därför icke ansluta mig till utredningsförslaget på denna punkt utan anser att den generella maximigräns, som bestämmes för direktlån, även bör — utom i undantagsfall — vara minimigräns för lånegarantigivningen.

I ikhet med vad som gäller för närvarande i fråga om *handläggningen av ärenden rörande slödverksamheten* bör företagareföreningarna ombe-

sörja den direkta långivningen. Beslut om lån synes icke behöva underställas kommerskollegium utom i sådana undantagsfall då fråga är om lån på över 50 000 kronor för annat ändamål än maskinanskaffning eller om lån på mer än 75 000 kronor, vilket senare möjligen kan komma i fråga för medelstor och större industri, som nu kan erhålla lån ur någon av de fonder, vilka föreslås uppgå i Statens hantverks- och industrilånefond.

I fråga om lånegarantigivningen har i vissa yttranden föreslagits, att garanti för lån som understiger det generella maximibeloppet för den direkta långivningen skall få beviljas av företagareföreningarna. Dessa förslag förfaller, om min nyss angivna ståndpunkt beträffande minimigränsen för garantilånen godtas. Jag vill dock uttala att jag, i likhet med kommerskollegium och vissa andra remissinstanser, anser att det icke är principiellt riktigt att överlåta till företagareföreningarna att bevilja statlig lånegaranti; detta skulle innebära att helt enskilda organ skulle äga ådraga statsverket ekonomiska förpliktelser av ej obetydlig räckvidd. Jag förordar därför, att beviljande av lånegaranti fortfarande skall ankomma på kommerskollegium och att företagareföreningarna skall fungera som lokalorgan. I princip synes detta böra gälla även i de fall då fråga är om särskilt stora lånegarantier. Normalt torde man få räkna med att garanti till hantverks- och småindustriföretag inte gärna förekommer för större lån än mellan 200 000 och 300 000 kronor. Men i särskilda fall, exempelvis då samhällseliga synpunkter såsom arbetsmarknadspolitiska skäl talar därför, kan högre belopp ifrågakomma. I dylika fall synes det lämpligast att lokalorganet på ett tidigt stadium inhämtar kommerskollegiets råd och anvisningar för ärendets beredning. Det bör vara kommerskollegium obehaget att i sådana fall, hänskjuta ärendet till Kungl. Maj:ts prövning.

Rörande företagareföreningarnas kompetens har utredningsmannen föreslagit, bland annat, att sådana ärenden, i vilka föreningens styrelse inftar en annan ståndpunkt än länsarbetsnämnd eller som rör investeringar i de s. k. storstadsområdena, skall handläggas av centralt organ. Visserligen tillmäter jag, som nämnts, lokaliserings- och sysselsättningssynpunkterna stor betydelse. De bör emellertid beaktas på ett så tidigt stadium av ärendets handläggning som möjligt. Detta medför bland annat att valet av olika alternativa förläggningar av ett företag kan ske mera obundet. Med hänsyn härtill har arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit, att en representant för länsarbetsnämnden, t. ex. länsarbetsdirektören, skall ingå som ledamot i företagareföreningens styrelse. Enär det tillkommer föreningarna att själva välja sin styrelse, föranleder detta förslag icke annat uttalande från min sida, än att även jag anser lämpligt, att de föreningar, som icke redan har en representant för länsarbetsnämnden invald i sin styrelse, kallar en sådan till sammanträde för behandling av låneärenden. Härigenom kommer lokaliserings- och sysselsättningssynpunkterna att vinna erforderligt beaktande, och man slipper samtidigt det många gånger omständliga och tidsödande remissförfarandet mellan företagareförening och länsarbetsnämnd. Under sådana omständigheter torde behov ej föreligga

att till centralt organ överlämna handläggningen av sådana låneärenden, där arbetsmarknadssynpunkterna kräver särskilt beaktande.

I detta sammanhang vill jag vidare ta upp den av utredningsmannen rekommenderade åtgärden att överlåta företagareföreningarnas kassarörelse på riksbanken. Rekommendationen har lämnats i avsikt att söka begränsa föreningarnas kostnader för administrationen. Förslaget har emellertid mött invändningar, ej blott från företagareföreningarna utan även från kommerskollegium, länsstyrelserna och Svenska bankföreningen. Särskilt med hänsyn till det därvid i allmänhet framförda skälet, att föreningarna, därest de ej själva svarade för medelsförvaltningen, skulle mista en stor del av de utomordentligt viktiga löpande kontakterna med låntagarna, förordar jag att det liksom hittills skall få ankomma på föreningarna själva att bestämma hur kassaverksamheten bör ordnas. Av vad nu sagts framgår att jag icke heller kan biträda det i ett yttrande framförda förslaget, att kassarörelsen för direktlångivningen skall centraliseras till statskontoret.

Beträffande *kommerskollegiets organisation m. m.* har utredningsmannen bl. a. föreslagit, att kassarörelsen för kollegiets direkta långivning till företagare i Stockholms stad skall omhänderhas av kommerskollegium och sålunda icke av den myndighet, statskontoret, som svarar för förvaltningen av den fond, från vilken utlåningen sker. Statskontoret framhåller häremot att en dylik omläggning skulle medföra kostnader för kollegiet, som icke motsvaras av möjliga besparingar hos statskontoret. Ämbetsverket avstyrker därför, liksom riksräkenskapsverket, utredningsmannens förslag. För egen del anser jag att den nu ifrågakvarande kassaverksamheten liksom hittills bör handhas av statskontoret.

Rörande personalbehovet inom kollegium för beredning av låneärendena understryker utredningsmannen — utan att ingå på en bedömning av vilka förstärkningar av kollegiets organisation som därvidlag kan erfordras — vikten av att kollegium får en personalorganisation, som gör det möjligt för ämbetsverket att tillfredsställande och snabbt handlägga låneärenden. Kommerskollegium föreslår i sitt yttrande att den nuvarande garantilånesektionen införlivas med industribyrån. I samband därmed borde den å nämnda sektion sysselsätta arvodesavlönade personalen överföras på extra ordinarie stat och även erhålla förbättrade avlöningsförmåner. Kommerskollegium uppskattar kostnaderna för erforderlig personaluppsättning till 187 000 kronor, vilket är drygt 44 000 kronor mer än för närvarande.

Garantilånesektionen inom kommerskollegium har allt sedan sin tillkomst för några år sedan varit i stor utsträckning beroende av tillfällig arbetskraft, avlönad mot arvode. Personalen har också tidvis varit för knapp i förhållande till arbetsuppgifterna. Samtidigt som jag ansluter mig till kommerskollegiets förslag om garantilånesektionens överflyttning till industribyrån är jag därför beredd medverka till en utökning av personalen, till extraordinariesättning av nuvarande arvodesbefattningar samt till förbättrade avlöningsförmåner i vissa fall. I enlighet härmed föreslår jag

inrättande vid kommerskollegium från och med nästa budgetår av en tjänst som byrådirektör i lönegrad Ae 24, en tjänst som förste byråsekreterare i lönegrad Ae 23, en tjänst som förste byråsekreterare i lönegrad Ae 21 samt en tjänst som kanslist i reglerad befordringsgång. Därvid kan de nuvarande arvodesbefattningarna å garantilånesektionen indragas. Jag tillstyrker vidare extraordinariesättning av en tjänst som kontorist i lönegrad Ag 9. Vid kollegium finns härutöver redan anställda för behandling av låneärendena 1 förste byråsekreterare i Ae 21, 1 kanslibitråde i Ae 7 samt 1 kontorsbitråde i reglerad befordringsgång. Med inräknande av utgifterna härför kommer de sammanlagda kostnaderna för nu föreslagen personaluppsättning att uppgå till i runt tal 155 000 kronor, vilket med cirka 12 000 kronor överstiger de nuvarande kostnaderna för avlöningar. Hemställan om medelsanvisning för ändamålet har gjorts i det föregående (s. 30) under anslaget till avlöningar för kommerskollegium.

Utredningsmannen har i övrigt upptagit åtskilliga med stödverksamheten förenade särskilda spörsmål. Bland annat har han rörande *kreditändamålen* uttalat, att det bör överlämnas åt låneorganen att från fall till fall avgöra huruvida lån till rörelsemedel bör lämnas. Häremot har remissinstanserna inte riktat några invändningar. Utredningsmannens förslag på denna punkt torde böra biträdas.

Vad utredningsmannen anfört i fråga om kreditstöd till kollektiva verkstadshus har mött erinran från flera företagareföreningar. Den av utredningsmannen angivna förutsättningen för dylikt kreditstöd, d. v. s. att en sammanslutning av näringsidkare ställer sig som huvudman för företaget, skulle sålunda enligt föreningarna icke vara behöflig. Det hävdas att konkurrensen mellan olika fastighetsägare är en tillräcklig garanti för att missbruk av dylik kredit icke uppstår. För egen del menar jag i likhet med utredningsmannen, att det i första hand är en kommunal angelägenhet att inom ramen för den allmänna planeringen tillgodose behovet av kollektiva verkstadshus. Det torde också i regel ligga inom kommunernas kompetens att ekonomiskt engagera sig i anordnandet av kollektiva verkstadshus, avsedda att tillgodose lokalbehovet för inom kommunen verksamma hantverks- och småindustriidkare. Därest stort behov föreligger av ett kollektivt verkstadshus, och vederbörande kommun saknar möjligheter att ekonomiskt stödja företaget, bör emellertid även enligt min mening nu ifrågavarande statliga kreditstöd i undantagsfall kunna anlitas för att möjliggöra tillkomsten av kollektiva verkstadsanläggningar. Dock synes med hänsyn till det bakomliggande syftet med kreditstödet den av utredningsmannen angivna särskilda förutsättningen böra föreligga, alltså att en sammanslutning av näringsidkare står som huvudman för företaget.

Småindustriens exportbyrå, Svensk industriförening och Sveriges hantverks- och småindustriorganisation föreslår i sina remissyttranden, att lån skall kunna ges även till försäljningssammanslutningar av industrier, tillkomna i syfte att skapa effektivare avsättning av de enskilda företagens produkter på utlandsmarknaden. Då det kan vara ur olika synpunkter

värdefullt att lämna ekonomiskt stöd i dylika fall — särskilt om det gäller sammanslutningar av småindustriföretag, som har till ändamål att öka och samordna de enskilda företagens exportansträngningar — synes möjligheter härtill böra föreligga. Med hänsyn till att sådana sammanslutningar ofta har riksomfattande karaktär torde emellertid endast garantilån böra komma i fråga.

I fråga om *räntan* må erinras om att de lån, som staten via fonden för lån till företagareföreningar utlämnar till föreningarna, åtnjuter räntefrihet i två år; därefter löper lånen med 3,5 procent ränta. Till följd av att företagareföreningarna i sin utlåning till företagen tillämpar högre ränta — många föreningar torde i sin räntesättning följa ränteläget på den öppna lånemarknaden — tillgodoföres föreningarna ej oväsentliga ränteinkomster, som bland annat användes för bestridande av föreningarnas administrationskostnader och för täckande av förluster i låneverksamheten. Utredningsmannen har nu föreslagit, att den tvååriga räntefriheten skall slopas och att företagareföreningarna skall till staten erlägga ränta enligt de grunder som gäller vid lån ur statens utlåningsfonder, d. v. s. en rörlig ränta som för närvarande utgör 4,5 procent. Även när det gäller långivningen till enskilda företagare har utredningsmannen förordat, att räntesättningen både för direktlån och garantilån skall göras rörlig; den bör i möjligaste mån anslutas till det allmänna ränteläget.

Utredningsförslaget att företagareföreningarna för statslånen skall erlägga en ränta motsvarande den för statens utlåningsfonder gällande och att föreningarna icke vidare skall åtnjuta den tvååriga räntefriheten har i allmänhet tillstyrkts av remissmyndigheterna. Dock uttalar flertalet företagareföreningar farhågor för att det nya räntesystemet kommer att avsevärt försämra föreningarnas ekonomi.

Jag är medveten om att ett genomförande av utredningsmannens förslag i räntefrågan kommer att minska föreningarnas nettoinkomster. De kommer dock även i fortsättningen — utom i osannolika undantagsfall — att ha högre ränteinkomster än ränteutgifter. Såsom utredningsmannen påvisar finns det vidare utvägar att nedbringa de ränteutgifter, som kan bli en följd av sloandet av den tvååriga räntefriheten. Jag är sålunda för min del beredd att framdeles — därest behov skulle visa sig föreligga av en dylik åtgärd från Kungl. Maj:ts sida — pröva möjligheten att låta föreningarna insätta till dem utlämnade lånemedel på räntelöst konto hos statskontoret, samtidigt som befrielse lämnas från skyldighet att betala ränta till statsverket på motsvarande belopp av statslån. Ränteutgifterna kan också minskas genom att föreningarna lyfter statslånen successivt, allteftersom de erfordras i den lokala utlåningsverksamheten. Minskningen av ränteöverskottet för föreningarna torde sålunda kunna hållas inom en jämförelsevis snäv ram. Med hänsyn till önskemålet att på förevarande område ha samma bestämmelser i fråga om räntan som gäller för annan långivning från statens utlåningsfonder, finner jag mig därför böra biträda förslagen om slopande av den nuvarande tvååriga räntefriheten och om ändrad räntesättning för

de till företagareföreningarna utlämnade statslånen. De nya räntebestämmelserna torde, även beträffande utestående lån, böra tillämpas från och med den 1 juli 1960.

Uppfattningen att räntesättningen på lånen till enskilda företagare i princip skall vara rörlig och ansluta till räntan på den öppna lånemarknaden har i allmänhet tillstyrkts av remissmyndigheterna. Även jag delar denna åsikt.

Den av Svenska bankföreningen väckta tanken om en särskild garantiavgift på garantilån är jag icke beredd att nu tillstyrka. Den bör emellertid ytterligare övervägas.

Utredningsmannen har räknat med att enhetliga bestämmelser skall tillämpas för all direktlångivning, oavsett om den sker med statliga medel eller med medel som företagareföreningarna erhållit från landstinget. Länsstyrelsen i Norrbottens län och Jämtlands läns företagareförening har rest invändningar häremot och menar, att landstingslånemedlen i enlighet med eventuella önskemål från landstingets sida måste kunna användas även till andra ändamål än sådana som kan tillgodoses med statslånemedel. Jag ansluter mig härtill. I den mån för landstingslånemedel särskilda bestämmelser kommer att gälla bör emellertid riskfonder, som tillkommit genom statliga bidrag eller genom ränteöverskott på statliga lånemedel, icke få användas för förlusttäckning på landstingslånen.

I fråga om *tillsynen* över företagareföreningarnas verksamhet vill jag i likhet med en del företagareföreningar instämma i det av utredningsmannen uttalade önskemålet, att tillsynen även bör ha formen av rådgivnings- och informationsverksamhet från den centrala lånemyndighetens sida. Med hänsyn till den växande omfattningen av företagareföreningarnas medelsförvaltning torde det vara en lämplig åtgärd för föreningar, som anser sig ha möjligheter därtill, att låta besätta någon av revisorsposterna med en auktoriserad revisor.

Kungl. Maj:t har av 1959 års riksdag (prop. 148, JoU 30, rskr 284) bemyndigats biträda ackord och eljest eftergiva statens rätt på grund av statliga garantiåtaganden i samband med stödet till jordbrukets rationalisering. Behov av motsvarande bemyndigande föreligger även i fråga om förevarande lånegarantier. Härigenom skapas förutsättningar, bland annat, att genom ett snabbt realiserande av säkerheter vinna ekonomiska fördelar för staten där så är möjligt. Då det i vissa fall kan finnas ändamålsenligt att till underlydande myndighet delegera viss beslutanderätt i sammanhanget, torde befogenhet även härtill böra meddelas Kungl. Maj:t.

Betänkandet föranleder i övriga delar icke särskilda uttalanden från min sida. Det torde, som tidigare förutsatts, få ankomma på Kungl. Maj:t att med beaktande av innehållet i betänkandet och i de däröver avgivna yttrandena meddela de bestämmelser och beslut i ämnet, som kan vara behövliga.

Jag övergår härefter till frågan om storleken av de statliga ekonomiska insatserna på hithörande område under nästa budgetår och vill därvid till

en början behandla medelsbehovet under det särskilda lånemedelsanslaget å kapitalbudgeten.

Såsom *lån till företagareföreningar* har under Statens utlåningsfonder anvisats 6 milj. kronor för budgetåret 1959/60. Kommerskollegium hemställer, att lånemedelsanslaget för nästa budgetår bestämmes till 10 milj. kronor.

Kapitaltillgångarna i den statliga lånefonden utgjorde den 1 juli 1959, inberäknat anslaget för nu löpande budgetår, 66,8 milj. kronor, varav 60,1 milj. kronor hade utlämnats till föreningarna och 0,5 milj. kronor ställts till kommerskollegiets förfogande för lån till hantverks- och småindustri-företag i Stockholms stad. Disponibla lånemedel å fonden utgjorde alltså vid nämnda tidpunkt 6,2 milj. kronor. Härtill bör läggas hos föreningarna den 1 juli 1959 tillgängliga statliga lånemedel, som angivits till cirka 5,5 milj. kronor, och av kommerskollegium vid tillfället icke utnyttjade lånemedel, 0,2 milj. kronor. Vidare tillkommer inflytande amorteringar å lån av statslånemedel och till föreningarna utlämnade statliga subventionsmedel av beskaffenhet att kunna utnyttjas i föreningarnas utlåning samt odisponerade landstingslånemedel och amorteringar å lån av dylika medel. Dessa poster uppgår till sammanlagt 7,6 milj. kronor. För det nu löpande budgetåret finns alltså tillgängliga lånemedel å tillhoppa 19,5 milj. kronor.

Bland annat med hänsyn till att den faktiska utlåningen under budgetåret 1958/59 var begränsad till 14,2 milj. kronor, håller jag i likhet med kommerskollegium för sannolikt, att en del av de för närvarande tillgängliga lånemedlen kommer att stå kvar oanvända den 1 juli 1960, d. v. s. vid ingången av nästa budgetår. Storleken av en dylik reservation är givetvis svår att uppskatta. Den 30 juni 1959 fanns hos föreningarna en behållning av lånemedel på mellan 5 och 6 milj. kronor, som kunde föras över på det nu löpande budgetåret. Det synes troligt att åtminstone 4 milj. kronor i outnyttjade lånemedel kommer att på motsvarande sätt balanseras över på budgetåret 1960/61. Vid en bedömning av lånemedelsbehovet under sistnämnda budgetår bör hänsyn även tas till inflytande amorteringar. Storleken härav uppskattas till cirka 8 milj. kronor. Därest för budgetåret 1960/61 anvisades ett lånemedelsanslag av samma storlek som för närvarande, 6 milj. kronor, skulle sålunda — vid jämväl i övrigt oförändrade förhållanden — låneresurserna under nämnda budgetår komma att uppgå till omkring 18 milj. kronor, vilket är nära 4 milj. kronor mera än som faktiskt disponerades för utlåningsändamål under budgetåret 1958/59 och mellan 2 och 3 milj. kronor mera, än som beräkningsvis kommer att tas i anspråk under det nu löpande budgetåret.

Redan därest Kungl. Maj:t och riksdagen bifaller vad jag nyss förordat om sammanslagning av fonden för lån till företagareföreningar m. fl. med vissa andra fonder, kommer emellertid en avsevärd ökning av lånemöjligheterna för den mindre företagsamheten att äga rum från och med den 1 juli 1960. Som nämnts blir tillskottet av omedelbart tillgängliga lånemedel mellan 7 och 8 milj. kronor. Visserligen kommer den nybildade Statens hantverks- och industrilånefond att överta den utlåning, som tidigare ägt

rum från de med fonden för lån till företagareföreningar m. fl. samman-
slagna fonderna. Ur sistnämnda fonder har emellertid utlånats i genom-
snitt blott mellan en och två milj. kronor för år. Det kan under sådana för-
hållanden diskuteras huruvida för nästa budgetår någon lånemedelsan-
visning över riksstaten är behövlig. Å andra sidan torde det först efter
någon tids erfarenheter vara möjligt att bilda sig en bestämd uppfattning
om storleken av lånebehoven över huvud taget vid en samordnad kredit-
givning enligt mitt förslag i det föregående. Jag anser mig därför böra
förorda ett visst ytterligare tillskott av lånemedel för budgetåret 1960/61
och beräknar till ändamålet 4 milj. kronor. Hemställan göres i det följande
under vederbörande punkt å kapitalbudgeten. Av beloppet bör, i likhet med
vad som gäller för närvarande, en del hållas i beredskap och användas för
lån i sådana fall, då detta är en lämplig åtgärd för att motverka sysselsätt-
ningssvårigheter.

Ramen för *statlig kreditgaranti* åt hantverks- och småindustriföretag är
för innevarande budgetår bestämd till 30 milj. kronor, varav 3 milj. kronor
avses för turishotellnäringsen. Kommerskollegium hemställer att garanti-
ramen för budgetåret 1960/61 bestämmes till oförändrat 30 milj. kronor.

Under hänvisning till vad jag nyss uttalat om kreditgarantisystemet så-
som en ur såväl företagareföreningarnas som statens synpunkter ändamåls-
enlig form för ekonomiskt stöd åt hantverks- och industriföretag hemställer
jag, i likhet med företagareföreningarnas förtroenderåd, att bemyndigande-
ramen för budgetåret 1960/61 bestämmes till 35 milj. kronor, varav på
samma sätt som för närvarande en mindre del, förslagsvis omkring 3 milj.
kronor, bör reserveras för turishotellnäringsen. Av redovisningstekniska skäl
avstyrker jag kommerskollegiets hemställan om sådan ändring av gällande
bestämmelser, att vid budgetårets utgång eventuellt icke ianspråktaget be-
lopp skall få disponeras under efterföljande budgetår.

Under anslaget Bidrag till företagareföreningar m. fl. är till *administra-
tionskostnader* för innevarande budgetår beräknade 400 000 kronor. Kom-
merskollegium hemställer om ökning därav för nästa budgetår med 645 000
kronor.

Föreningarna själva uppskattar sina kostnader för administrationsändamål
under det löpande budgetåret till omkring 3 milj. kronor, vilket inne-
bär en ökning med cirka 260 000 kronor jämfört med budgetåret 1958/59.
För bestridande av nämnda utgifter står till föreningarnas förfogande dels
löpande inkomster, dels visst eget kapital. Av handlingarna i ärendet fram-
går att redan summan av föreningarnas löpande inkomster under budget-
året 1959/60 — konsultationsavgifter, nettoränteinkomster, bidrag från
stat och landsting etc. — kommer att utgöra drygt 3,2 milj. kronor. Där-
jämte har föreningarna för närvarande eget kapital på 5 milj. kronor, som
kan tas i anspråk för löpande utgifter i verksamheten. Av den sistnämnda
summan utgör drygt 1,5 milj. kronor besparingar från nettoränteinkoms-
terna å statslånemedel. Eget kapital och beräknade inkomster överstiger
alltså under innevarande budgetår med flera miljoner kronor det för ad-

ministrationsändamål erforderliga beloppet, och såvitt nu kan bedömas kommer föreningarnas förvaltningskostnader även under budgetåret 1960/61 att med god marginal rymmas inom ramen för föreningarnas egna tillgångar. Särskild medelsanvisning från statens sida för bidrag till föreningarnas administrationsutgifter skulle då egentligen inte erfordras för nästa budgetår.

Höjes räntan å det till föreningarna utlånade kapitalet och slopas samtidigt den nuvarande tvååriga räntefriheten i enlighet med vad jag nyss föreslagit kommer emellertid föreningarnas nettoränteinkomster att något minska, även om föreningarna allt fortfarande — till följd av skillnaden mellan den för lån från statens utlåningsfonder stadgade räntan och räntan å den öppna lånemarknaden — får uppbära ej oväsentliga ränteinkomster. Ehuru de tidigare redovisade siffrorna rörande föreningarnas ekonomi visar, att det finns marginaler för att möta ett visst inkomstbortfall, torde Kungl. Maj:t — i avvaktan på närmare erfarenheter av det nya räntesystemet och konsekvenserna därav, när det gäller föreningarnas inkomster — böra beredas möjligheter att jämväl för budgetåret 1960/61 lämna bidrag till föreningar, som styrker sig vara i behov av medelsförstärkning för att täcka sina administrationsutgifter. Till ändamålet bör 400 000 kronor anvisas.

Till *subventioner* har för innevarande budgetår anvisats 300 000 kronor. Kommerskollegium föreslår för nästa budgetår höjning därav till 500 000 kronor.

Såsom jag förut erinrat om disponerar föreningarna redan över ej oväsentliga belopp av statsmedel att användas för täckande av förluster å lånerörelsen. Under förevarande anslag finns också för närvarande reserverade omkring 800 000 kronor av tidigare av riksdagen anvisade subventionsmedel. Med hänsyn härtill och då det allmänna konjunkturläget icke ger anledning att räkna med ökning av förlustriskerna, torde för budgetåret 1960/61 till subventioner böra anvisas oförändrat 300 000 kronor. I den utsträckning beloppet icke behöver reserveras för framtida behov, bör i första hand föreningar, vilka icke äger riskfonder av tillräcklig storlek, ifrågakomma för medelstillsdelning.

Med hänsyn till det anförda torde anslaget till Bidrag till företagareföreningar m. fl. för budgetåret 1960/61 upptagas med sammanlagt 700 000 kronor, vilket är oförändrat jämfört med vad som nu är tillgängligt.»

Utskottet. Vad angår det i statsverkspropositionen redovisade betänkan- det angående statligt kreditstöd till hantverk och småindustri har utskottet i stort sett icke något att erinra mot de av departementschefen i anslutning därtill gjorda ställningstagandena.

Vad först angår målsättningen för den statliga stödverksamheten på förevarande område, torde denna — såsom skett i propositionen — kunna angivas vara att allmänt stödja hantverk och småindustri och därmed jämförlig verksamhet samt att med beaktande av företagsekonomiska betingelser till-

godose lokaliserings- och sysselsättningspolitiska intressen. Principen bör härvidlag vara, att kreditstödet icke skall konkurrera med den verksamhet, som bedrivs av de vanliga kreditinstituten, utan utgöra ett komplement till denna. Givetvis föreligger det svårigheter att klart ange, var gränsen skall anses gå mellan å ena sidan hantverk och småindustri och å andra sidan annan industri. Härvidlag torde det — såsom departementschefen förutsett — få ankomma på låneorganen att från fall till fall bedöma, vilken företagsamhet som med hänsyn till kreditstödet syften bör omfattas av detta. Det föreligger emellertid icke enbart ett gränsdragningsproblem gentemot den större industrien utan även gentemot andra näringsgrenar och verksamhetsområden. Härvidlag har i propositionen förordats en utvidgning av tillämpningsområdet för kreditstödet. Detta föreslås sålunda utsträckt till olika slag av anläggningsverksamhet, vidare till jordbrukets binärningar. Såsom exempel anges i sistnämnda fall företag tillhörande livsmedelsindustrien, företag inom fjäderfä- och pälsdjursaveln samt företag, som bedriva plantodling. En förutsättning för kreditstöd bör därvid givetvis vara, att annan hjälp icke lämnas inom ramen för stödet till jordbrukets och trädgårdsnäringsens rationalisering. I detta sammanhang må nämnas, att i motionen II: 233 hemställts, att företagareföreningarna måtte kunna bevilja statligt lånestöd till lämplig småföretagsamhet, även om densamma icke direkt tillhör näringsgrenar, som inrymmas i departementschefens uttalande. Härtill må med anknytning till det föregående anmärkas, att, såvitt gäller industriell verksamhet, en betydande handlingsfrihet lämnats låneorganen i deras tillämpning av kreditstödet. Vad angår jordbrukets binärningar gäller likaledes, att någon klar gränsdragnings icke skett — de uppräknade slagen av verksamhet äro närmast att betrakta som exempel — och att sålunda en viss flexibilitet möjliggjorts i kreditverksamheten. Med hänsyn härtill synas skäl icke föreligga att bifalla det i motionen gjorda yrkandet. Vad angår kommersiell verksamhet synas — oavsett angelägenheten i kreditbehoven på förevarande område — principiella och sakliga skäl tala för den i propositionen gjorda avgränsningen. Med hänsyn härtill torde motionerna I: 298 och II: 376 — i vilka kreditstöd åt detaljhandeln påyrkats — böra lämnas utan bifall.

Vad departementschefen föreslagit i fråga om samordningen av den statliga kreditstödjande verksamheten — innebärande sammanslagning av vissa fonder till en gemensam fond benämnd Statens hantverks- och industri-lånefond — och om gränsdragningen mellan direkt långgivning och kreditgarantivgivning samt avvägningen mellan dessa båda låneformer, handläggningen av låneärenden och kreditändamålen föranleder icke någon erinran från utskottets sida. I anslutning till kreditändamålen må nämnas, att departementschefen biträtt det förslag, som vid remissbehandlingen framförts från vissa organisationers sida, att lån skall kunna ges även till försäljningssammanslutningar av industrier, tillkomna i syfte att skapa effektivare avsättning av de enskilda företagens produkter på utlandsmarknaden. I motionerna I: 382 och II: 478 har i detta sammanhang hemställts, att kre-

ditstöd må kunna beviljas även försäljningsorganisation på länsplanet. Utskottet vill i anledning härav framhålla, att departementschefens förslag icke innebär, att sådan försäljningsorganisation uteslutes från möjligheten till kreditstöd och att yrkandet därför icke påkallar någon åtgärd från riksdagens sida.

I fråga om räntesättningen har föreslagits, att den nuvarande tvååriga räntefriheten för företagareföreningarna slopas och att föreningarna skola erlagga ränta enligt de grunder, som gälla vid lån ur statens utlåningsfonder. Utskottet har icke något att erinra mot detta förslag. Dess genomförande kommer — som beröres i det följande — att minska föreningarnas nettoinkomster men hindras icke, att föreningarna även i fortsättningen kunna förväntas få högre ränteinkomster än ränteutgifter.

Vad härefter angår frågan om storleken av de statliga insatserna på förevarande område vill utskottet först uppehålla sig vid *lånemedelsanslaget på kapitalbudgeten*. Härvid må erinras om att kapitaltillgångarna i den statliga lånefonden — inberäknat lånemedelsanslaget för innevarande budgetår om 6 miljoner kronor — uppgå till närmare 67 miljoner kronor. Långas härtill tillgångarna i de övriga mindre fonder, vilka med ingången av nästa budgetår föreslås sammanslagna med nyssnämnda fond till en gemensam hantverks- och industrilånefond — uppgå de sammanlagda lånemedelsresurserna till 86 miljoner kronor. Av detta belopp kunna ca 20 miljoner kronor beräknas vara disponibla för långivning under budgetåret 1960/61. Härtill kommer det av departementschefen för nämnda budgetår föreslagna lånemedelsanslaget om 4 miljoner kronor, vilket innebär, att de totala disponibla låneresurserna uppgå till ca 24 miljoner kronor. Då långivningen under det sistförflutna budgetåret uppgick till drygt 14 miljoner kronor, torde medelsbehovet för direkt långivning kunna anses vara väl tillgodosett.

Vad angår *kreditgarantiramen* är denna för innevarande budgetår bestämd till 30 miljoner kronor. Departementschefen har föreslagit en utvidgning av ramen för nästa budgetår till 35 miljoner kronor, vilket motsvarar vad företagareföreningarnas förtroenderåd yrkat och är 5 miljoner kronor mer än vad kommerskollegium förordat.

Utskottet biträder departementschefens ifrågavarande förslag, vilket innebär att motionerna I: 382 och II: 478, i vad de avse hemställan om en garantiram på 135 miljoner kronor, avstyrkas. Den begärda väsentliga ökningen av anslaget borde enligt motionärerna disponeras i syfte att underlätta anpassningen till den europeiska frihandelsmarknaden och motverka av omflyttning betingad arbetslöshet. I anslutning härtill vill utskottet helt allmänt framhålla, att det givetvis är angeläget, att den mindre företagsamhetens problem beaktas i det nya marknadsläget dels för att mildra uppkommande svårigheter, dels för att tillvarata de utvecklingsmöjligheter som kunna komma att öppna sig. Ur denna synpunkt kan en förstärkning av garantiskyddet på längre sikt te sig nödvändig. Det är emellertid ännu

svårt att bedöma de krav, som de successivt ändrade konkurrensförhållandena komma att ställa.

I anslutning härtill avstyrkes det i nämnda motioner framställda yrkandet, att ett belopp av 500 000 kronor måtte anvisas för förberedelse av åtgärder i syfte att underlätta näringslivets anpassning till det nya marknadsläget.

Under anslaget *Bidrag till företagareföreningar m. fl.* ha för innevarande budgetår till administrationskostnader anslagits 400 000 kronor och till subventioner 300 000 kronor eller tillhoppa 700 000 kronor. Departementschefen föreslår för nästa budgetår oförändrad medelsanvisning för ändamålet. I motionerna I: 186 och II: 232 samt I: 274 och II: 329 har yrkats, att till administrationsbidrag måtte anslås 1 miljon kronor och till subventioner 500 000 kronor eller tillhoppa 1,5 miljon kronor. I motionerna I: 381 och II: 477 har yrkats, att för administrationskostnader måtte beräknas 800 000 kronor och till subventioner 300 000 kronor eller tillhoppa 1,1 miljon kronor.

Vad angår *administrationskostnaderna* uppskattas dessa av föreningarna själva under det löpande budgetåret till omkring 3 miljoner kronor. För bestridande av nämnda kostnader stå till föreningarnas förfogande dels löpande inkomster, dels visst eget kapital. Summan av föreningarnas löpande inkomster — konsultationsavgifter, nettoränteinkomster, bidrag från stat och landsting — beräknas för budgetåret till drygt 3,2 miljoner kronor.

Redan dessa medel torde alltså förslå till täckande av utgifterna. Härtill kommer eget kapital, som vid utgången av föregående budgetår uppgick till ca 5 miljoner kronor, varav ca 400 000 kronor utgjorde medlemsinsatser, 1,7 miljon kronor subventionsmedel i behållning å tidigare statsbidrag och 2,9 miljoner kronor besparingar huvudsakligen från ränteinkomster. Vad angår beräkningen av medelsbehovet för administrationskostnader för nästa budgetår har i motionerna framhållits, att den nuvarande medelstilledningen är otillräcklig. Bl. a. har hänvisats till att genom den föreslagna räntesättningen nettoränteinkomsterna komma att minska för föreningarna. I motionerna I: 186 och II: 232 beräknas sålunda föreningarnas sammanlagda inkomster till följd härav — därvid övriga inkomstposter förutsättas oförändrade — nedgå till 2,7 miljoner kronor. Härtill vill utskottet framhålla, att det givetvis är svårt att säga, vad den ändrade räntesättningen kommer att få för effekt. En minskning i inkomsterna kan förväntas äga rum, men ränteinkomsterna komma alltjämt att överstiga ränteutgifterna. Utgår man från administrationskostnader å 3 miljoner kronor och inkomster av angiven eller eventuellt något mindre storleksordning, uppstår ett visst underskott, vilket emellertid väl synes kunna täckas genom anlitan av besparade ränteinkomster från tidigare år. I motionerna har även framhållits behovet av att förstärka administrationen inom företagareföreningarna. Utskottet vill icke förneka, att ett sådant behov i vissa fall kan föreligga men vill i sammanhanget erinra om att — enligt vad som inhämtats — förening-

arnas administrationskostnader under de senaste två åren ökat med ca 600 000 kronor, vilket torde ge uttryck åt att en viss icke obetydlig förstärkning av organisationen skett under denna tid. Om sålunda utskottet finner administrationsbidraget för nästa budgetår kunna beräknas till oförändrat belopp, vill utskottet dock icke utesluta möjligheten av att en ökning längre fram kan te sig nödvändig.

Vad angår *subventionsmedlen* ha sådana — såsom nämnts — för innevarande budgetår beräknats till 300 000 kronor. Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår vill utskottet framhålla, att låneförlusterna under de senaste budgetåren enligt uppgift icke torde ha uppgått till mer än ca 500 000 kronor årligen, att i föreningarnas eget kapital ingå betydande besparingar av tidigare lämnade subventionsbidrag — omkring 1,5 miljon kronor — och att enligt vad som under hand inhämtats hos Kungl. Maj:t finnas inestående närmare 900 000 kronor i subventionsmedel, varav dock en del eventuellt kan komma att tagas i anspråk för särskilda ändamål. Under sådana förhållanden finner utskottet icke skäl frångå departementschefens förslag om oförändrad medelsanvisning.

Utskottets ställningstaganden i fråga om administrations- och subventionsbidragen innebär, att angivna motioner i berörda delar avstyrkas.

Här må slutligen nämnas, att i motionerna I: 274 och II: 329 hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en skyndsamt utredning rörande företagareföreningarnas organisation. Utredningen förutsättes skola pröva dels de individuella organisationsbehov, som varje förening kan ha, dels behovet av att till föreningarna utgår förhöjt administrationsbidrag, så att en tjänsteman med ekonomisk-kommersiell utbildning kan knytas till varje förening, dels ock föreningarnas rationaliseringsuppgifter. Utskottet, som är väl medvetet om angelägenheten av att företagareföreningarna få en effektiv och efter sin verksamhet lämpligt avvägd organisation, vill i detta sammanhang helt allmänt framhålla, att företagareföreningarna äro fullt självständiga och fristående sammanslutningar, som själva äga bestämma om den närmare utformningen av sin organisation. Med hänsyn härtill synes en sådan utredning lämpligen böra komma till stånd genom föreningarnas egen försorg, förslagsvis i regi av företagareföreningarnas förtroenderåd. Det anförda innebär, att ifrågavarande motioner avstyrkas även i nu berörda del.

Beträffande anslaget till fonden för lån till företagareföreningar gör utskottet hemställan i särskilt utlåtande denna dag.

Under återopande av vad sålunda uttalats hemställer utskottet,

I. att riksdagen må godkänna den av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1960 förordade sammanslagningen av vissa fonder till en gemensam fond, benämnd statens hantverks- och industri-lånefond;

II. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda

erforderliga bestämmelser för nämnda fond i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll angivna riktlinjer;

III. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 382 och II: 478, såvitt nu är i fråga, medgiva, att statsgaranti för lån till hantverks- och industriföretag m. m. må under budgetåret 1960/61 beviljas intill ett belopp av 35 000 000 kronor;

IV. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t eller myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, att biträda ackord och eljest eftergiva statens rätt på grund av statsgaranti för lån till hantverks- och industriföretag m. m.;

V. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 186 och II: 232, I: 381 och II: 477 samt I: 274 och II: 329, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till företagareföreningar m. fl.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor;

VI. att motionerna I: 274 och II: 329, i vad de avse hemställan om utredning rörande företagareföreningarnas organisation, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

VII. att motionerna I: 382 och II: 478, i vad de avse anvisande av ett förslagsanslag av 500 000 kronor för förberedelse av åtgärder i syfte att underlätta näringslivets anpassning till den europeiska frihandelsmarknaden, icke må av riksdagen bifallas;

VIII. att motionerna I: 382 och II: 478, i vad de avse hemställan om uttalande att kreditgaranti må beviljas försäljningsorganisation på länsplanet, icke må av riksdagen bifallas;

IX. att motionerna I: 298 och II: 376 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

X. att motionen II: 233 icke må av riksdagen bifallas.

49:o) **Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och industriföretag m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 51, s. 169 och 170) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 300 000 kronor.

Kommerskollegium erinrar om att flertalet lån, för vilka garanti tecknats, är av relativt sent datum. Med understrykande av det osäkra i varje bedömning framöver av medelsbehovet under förevarande anslag föreslår kommerskollegium för budgetåret 1960/61 oförändrat 300 000 kronor.

Departementschefen delar kollegiums uppfattning.

Utskottet har i detta sammanhang jämväl till behandling förehåft den redogörelse som riksdagens år 1959 församlade revisorer lämnat i sin berättelse (under § 37) angående förvaltning av statens fordran i anledning av industrigarantilån. I samband med sin redogörelse har revisorerna gjort följande uttalande.

Att statsverket nödgas infria en borgensförpliktelse som tagit formen av lånegaranti innebär, att vederbörande kreditinrättning erhåller full betalning för lånet, under det att statsverket övertager dess fordran mot låntagaren. Statsverket har därefter att förvalta denna fordran och om möjligt bereda sig ersättning därför.

Revisorerna ha tagit del av det för förvaltning och avveckling av dylika osäkra tillgodohavanden tillämpade förfarings sättet, vilket i olika hänseenden befunnits mindre tillfredsställande. Såsom nämnts i det föregående fattar kommerskollegiet — där för detta ändamål en särskild lånegarantisektion finnes inrättad — beslut angående beviljande av lånegarantier, varvid kollegiet erhåller en tämligen ingående kännedom om de olika företagens förhållanden och förutsättningar. Även medan lånen utestå har kollegiet ofta anledning att följa företagens utveckling, icke minst de företag som råka ut för ekonomiska svårigheter. När företagen icke lyckas fullfölja sina ekonomiska förpliktelser och betalningskrav i anledning av kreditgarantien riktats mot statsverket, överlämnas emellertid ärendets fortsatta förvaltning till statskontoret. På statskontoret ankommer det således att bevaka kronans rätt i konkurs, godkänna exekutiv försäljning samt hålla fordringen i gällande kraft gentemot borgensmän och gäldenärer. Statskontoret har visserligen i sin ombudsmannaexpedition den juridiska sakkunskap som erfordras i dylika fall, men ärendet är för ämbetsverket i detta läge helt nytt, och den detaljerade erfarenhet om låneärendet som samlats hos kommerskollegiet — exempelvis i fråga om värdet av tillgångar och säkerheter, personförhållanden och utsikter till rekonstruktion — kommer med nu angivna administrativa förfarings sätt icke att utnyttjas. Icke minst olägligt framstår detta förhållande med hänsyn till att det vid avvecklingen ofta gäller att tillvarataga statens intressen i tävlan med andra fordringsägare. Statskontoret synes också vid denna avveckling på ett mindre lyckligt sätt vara hämmat i sin rörlisefrihet. Ämbetsverket äger sålunda icke möjlighet att antaga ackord och kan icke heller biträda försäljning under hand av företagets egendom. Därav följer att företaget i princip måste avvecklas genom konkurs och den fasta egendomen försäljas vid exekutiv auktion, även om utsikterna att vinna betalning därigenom försämras. Försäljning av fast egendom genom exekutiv auktion leder även till att fast och lös egendom måste avyttras var för sig. Företagets tillgångar kunna alltså icke överlåtas till ny ägare såsom en helhet, vilket även bidrager till att minska utsikterna till en ekonomiskt fördelaktig avveckling. Förhållandet begränsar även möjligheterna att åstadkomma rekonstruktion av vederbörande företag och motverkar därigenom kreditstödets egentliga syfte.

Det må framhållas att möjlighet att antaga ackord eller eljest eftergiva statens rätt gentemot gäldenär eller borgensman torde saknas även för Kungl. Maj:ts vidkommande. Särskilt bemyndigande därtill har från riksdagens sida lämnats i vissa speciella fall, exempelvis såvitt gäller lån från statens utlåningsfonder samt på grund av garantiåtagande för lån avseende jordbrukets yttre och inre rationalisering m. m.

Revisorerna säger sig icke vara beredda att avgiva förslag till en mera ändamålsenlig administrativ ordning i nämnda hänseende men anser lämpligt

att spørsmålet överväges i samband med det ställningstagande till vissa andra frågor rörande kreditstödet åt hantverk och småindustri som förädlades av nyligen verkställd utredning.

Över riksdagens revisorers uttalande ha yttranden avgivits av *kommerskollegium* och *statskontoret*.

Utskottet. Mot beräkningen av förevarande anslag har utskottet icke något att erinra.

Vad angår statsrevisorernas uttalande ha i detta vissa synpunkter anlagts på förfarandet vid utebliven betalning på grund av garantilån. Ifrågasvarande synpunkter synas utskottet i det väsentliga bli tillgodosedda vid bifall till det under föregående punkt gjorda förslaget om bemyndigande för Kungl. Maj:t att biträda ackord och eljest eftergiva statens rätt på grund av statsgaranti liksom om bemyndigande för Kungl. Maj:t att i sammanhanget delegera beslutanderätt till underlydande myndighet. Under sådana förhållanden finner utskottet revisorernas uttalande icke böra föränleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må till *Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och industriföretag m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor;

b) att riksdagens revisorers förevarande uttalande icke må till någon riksdagens åtgärd föränleda.

50:o) **Befrämjande av hemslöjden. Bidrag till svenska slöjdföreningen. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 52 och 53, s. 170—172), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,**

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

a) till *Befrämjande av hemslöjden* ett reservationsanslag av 55 000 kronor;

b) till *Bidrag till svenska slöjdföreningen* ett anslag av 50 000 kronor.

51:o) **Bidrag till standardiseringsverksamheten. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54, s. 172 och 173), innebärande en anslagshöjning av 400 kronor föränledd av att från anslaget skall i fortsättningen utgå visst revisorsarvode, hemställer utskottet,**

att riksdagen må till *Bidrag till standardiseringsverksamheten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 565 400 kronor.

52:o) **Bidrag till tekniska nomenklaturcentralen. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55, s. 173), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,**

att riksdagen må till *Bidrag till tekniska nomenklaturcentralen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

Sjöfart och handel

Sjöfartsverket

53:o) Sjöfartsstyrelsen: Avlöningar. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 56, s. 174—180) att dels godkänna av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för sjöfartsstyrelsen, dels ock godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för sjöfartsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Sjöfartsstyrelsen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 4 893 200 kronor.

I förenämnda båda likalydande motioner I: 383 av herr *Hagberg* och II: 339 av herr *Nordgren m. fl.* har, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte dels godkänna i motionerna förordad avlöningsstat för sjöfartsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61, dels till Sjöfartsstyrelsen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 4 859 360 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 4 647 700 kronor.

Genom den byggnadsverksamhet, som sammanhänger med rationaliseringen och moderniseringen av fyrväsendet, har de tekniska byråerna inom sjöfartsstyrelsen fått en starkt ökad arbetsbelastning som hårt pressar personalen. Mot denna bakgrund anser departementschefen sig böra tillstyrka inrättande av en ny tjänst som ingenjör i Ag 17 vid fyr- och elektrobyrån samt en tjänst som assistent i Ag 15 vid byggnadsbyrån.

Vidkommande förslagen om ändrad anställningsform föreslår departementschefen att en byrådirektör i Ag 26 och en förste byråsekreterare i Ag 21 överföres på extra ordinarie stat samt att en kontorskrivare i Ae 13 och ett kontorsbiträde i Ae 5 inom den reglerade befordringsgången ordinarie sättes. Därjämte förordar han att tjänstebenämningarna förste gravör och gravör utbytes mot kartograf samt tjänstebenämningen koppartryckare mot tryckare.

För anställande av tillfällig personal för sjökortsframställningen och för rationaliseringsutredningar förordas medelsförstärkning under anslaget med 15 000 respektive 20 000 kronor.

För automatiska utgiftsökningar på grund av lönegradsuppflyttningar till följd av beslut av 1959 års riksdag, vissa arvodeshöjningar, löneklassändringar, kompensation för höjda folkpensionsavgifter, rörligt tillägg etc. beräknas tillhopa 205 700 kronor.

Ehuru departementschefen är medveten om att värdefulla resultat uppnåtts vid sjöfartsstyrelsens egna rationaliseringsundersökningar inom olika grenar av verksamheten, vill han även ansluta sig till besparingsutredningens av statens organisationsnämnd understödda förslag om en allmän över-

syn av sjöfartsverkets organisation. Det är hans avsikt att i annat sammanhang inhämta Kungl. Maj:ts bemyndigande att föranstalta om en sådan utredning.

Utskottet. Med hänsyn till vad som upplysts angående arbetsbelastningen på de tekniska byråerna inom sjöfartsstyrelsen anser utskottet sig böra biträda förslaget om inrättande av två tjänster som ingenjör i Ag 17 respektive assistent i Ag 15. Motionerna, i vad de avse förevarande anslag, avstyrkas sålunda. Vad angår anslagsberäkningen i övrigt och de föreslagna ändringarna i personalförteckningen har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för sjöfartsstyrelsen, som angivits i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1960;

b) godkänna följande avlöningsstat för sjöfartsstyrelsen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 030 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 903 000
4. Särskilda löneförmåner, <i>förslagsvis</i>	195 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	679 400
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	80 800
	Summa kronor 4 893 200

c) till *Sjöfartsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 893 200 kronor.

54:o) *Sjöfartsstyrelsen*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 57, s. 180—182), som innebär att posterna till bränsle, lyse och vatten, till resekostnadsersättningar och traktamenten m. m. samt till övriga expenser för eget behov ökas med (9 000 + 10 000 + 3 000 =) 22 000 kronor samt att posten till mässpenningar etc. nedräknas med 30 000 kronor, får utskottet, under erinran om att anslagsminskningen utgör 8 000 kronor, hemställa,

att riksdagen må till *Sjöfartsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 056 700 kronor.

55: o) Lots- och fyrstaten: Avlöningar. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 58, s. 182—188) att dels godkänna av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för lots- och fyrstaten, dels lämna begärt bemyndigande åt Kungl. Maj:t att i mån av behov överföra ledigbliven ordinarie personal vid lots- och fyrstaten på övergångsstat och i övrigt vidtaga de övergångsanordningar som kan bli erforderliga i anledning av redovisade rationaliseringsåtgärder, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för lots- och fyrstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Lots- och fyrstaten: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 23 374 800 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Magnusson* och *Dahl* (I: 111) och den andra inom andra kammaren av herr *Johansson* i Torp (II: 117), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att i enlighet med vad sjöfartsstyrelsen föreslagit ej indraga Käringsöns lotsplats, var till ståndpunkt bör tagas först i anslutning till övervägandena om fortsatt automatisering av fyrväsendet, och sålunda avslå vad departementschefen i detta stycke yrkat, dels att med indragning av Havstenssunds lotsplats må anstå tills utredning verkställts och förslag framlagts att på annat sätt betryggande åtgärder vidtagits, så att de för befolkningen livsviktiga uppgifter, som ombesörjas av lotsplatsens personal, bli i full utsträckning tillgodosedda.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 111.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 22 849 200 kronor.

Inom sjöfartsstyrelsen pågår för närvarande en utredning om rationalisering av lotsplatsorganisationen. Utredningen har hittills väckt förslag om sammanslagning till en lotsplats av Salmis, Kalix och Töre lotsplatser vid övre norrlandskusten samt om indragning av dels Långörens lotsplats i Blekinge dels Havstenssunds och Käringsöns lotsplatser i Bohuslän. Sjöfartsstyrelsen tillstyrker nu att dessa förslag genomföres från och med budgetåret 1960/61, dock med undantag av indragningen av Käringsöns lotsplats, där styrelsen vill avvakta vissa överväganden i fråga om automatiseringen av fyrväsendet. De organisationer inom sjöfartsnäringen, vilka yttrat sig över utredningen, har icke haft något att erinra mot förslagets genomförande.

Sjöfartsstyrelsens rationaliseringssträvanden i fråga om lotsplatsorganisationen hälsar departementschefen med tillfredsställelse och lämnar utan erinran de av styrelsen framlagda förslagen om sammanslagning och indragningar från och med nästa budgetår. Beträffande Käringsöns lotsplats har departementschefen inhämtat, att personalkostnaderna belöper sig till cirka 63 000 kronor per år, medan antalet lotsningar begränsar sig till i genomsnitt 50 stycken och bruttointäkterna av lotspenningar till i medeltal 2 900 kronor per år. Då enligt vad han kan finna arbetsuppgifterna på plat-

sen utan större olägenheter för sjöfarten kan överlagas av närliggande lotsplatser, anser han sig böra förorda att även Kåringöns lotsplats indrages från och med nästa budgetår. Genom de nu tillstyrkta rationaliseringarna beräknas 15 tjänster kunna indragas och de fasta lönekostnaderna minska med i runt tal 200 000 kronor.

Inom fyrväsendets område har likaledes en omfattande rationalisering påbörjats. Det är här närmast fråga om ett utnyttjande av nya tekniska förutsättningar, vilka möjliggör indragning av fyrskepp och en vidgad automatisering och fjärrkontroll av fyrarna. På längre sikt kan härigenom räknas med betydande personalminskningar. Redan från och med nästa budgetår föreslår sjöfartsstyrelsen, i samband med slopande av två fyrskepp och automatisering av en landfyr, indragning av sammanlagt 19 ordinarie och extra ordinarie tjänster vid fyrstaten. Härigenom beräknas avlöningskostnaderna minska med tillhoppa omkring 300 000 kronor.

Såväl ur sjösäkerhetens synpunkt som av ekonomiska skäl synes moderniseringen av fyrväsendet snarast böra genomföras. Sjöfartsstyrelsens förslag till personalminskningar tillstyrker departementschefen och förordar i samband därmed också bifall till det yrkande om en mindre anslagsökning, 7 000 kronor, som avser den nya fyren vid Grundkallen. Han har vidare blivit övertygad om behovet av kvalificerad teknisk personal för handhavande och översyn av den nya apparatur som tillkommer i samband med fyrarnas modernisering. I enlighet med sjöfartsstyrelsens förslag tillstyrkes därför inrättande från och med budgetåret 1960/61 av en tjänst som fyringenjör i Ae 19 och två tjänster som ingenjör i Ae 15.

I samband med de här redovisade rationaliseringsåtgärderna inom lots- och fyrstaten kan svårigheter uppkomma i vissa fall att placera överbliven personal etc. Kungl. Maj:t torde därför böra inhämta riksdagens bemyndigande att i mån av behov överföra ordinarie personal på övergångsstat och att i övrigt vidtaga de övergångsåtgärder som kan finnas erforderliga.

Sjöfartsstyrelsens övriga yrkanden under förevarande anslag avser utgiftsförändringar av automatisk karaktär och föranleder ingen erinran från departementschefens sida. För ökning av antalet fridygn för lots- och landfyrpersonal torde sålunda beräknas höjning med 340 000 kronor och för av 1959 års riksdag beslutade lönegradsuppflyttningar samt arvodesreglering ökning med respektive 55 600 och 50 000 kronor.

Kostnaderna för tjänstetidsbefordringar beräknas minska med 10 200 kronor, medan anslagsposterna till Rörligt tillägg och till Kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör uppräknas med respektive 261 000 och 220 000 kronor.

Utskottet. Inom sjöfartsstyrelsen pågår för närvarande utredning rörande möjligheterna att rationalisera lotsplatsorganisationen genom indragningar och sammanslagningar av olika lotsplatser. Utskottet noterar med tillfredsställelse detta arbete och anser, att det därvid skall visa sig möjligt att uppnå betydande besparingar utan att sjöfartens och kustbefolkningens

intressen behöva eftersättas. Utskottet vill dock i detta sammanhang understryka angelägenheten av att sjöfartsstyrelsen vid sina överväganden även beaktar den berörda ortsbefolkningens sjösäkerhetsintressen och vidtager de anordningar, som i särskilda fall kunna visa sig erforderliga. För nästa budgetår har styrelsen föreslagit sammanslagning av tre lotsplatser, vidare indragning av två, nämligen Långörens lotsplats i Blekinge och Havstenssunds lotsplats i Bohuslän. Departementschefen har biträtt styrelsens förslag men ansett i likhet med utredningen, att även Kåringöns lotsplats bör indragas. Styrelsen hade velat dröja härmed i avvaktan på vissa överväganden i fråga om automatiseringen av fyrväsendet. I motionerna yrkas nu, att indragningen av Havstenssunds och Kåringöns lotsplatser tills vidare måtte anstå. I förra fallet hänvisas främst till ortsbefolkningens säkerhetsintressen, i senare fallet till sjöfartsstyrelsens berörda överväganden. Däremot har indragningarnas berättigande ur lotsningssynpunkt icke ifrågasatts.

Beträffande Havstenssund må nämnas, att en sjöräddningskryssare är stationerad på Ramsö fem distansminuter nordväst om Havstenssund. I vad mån nämnda förhållande är tillräckligt för att tillgodose den berörda ortsbefolkningens säkerhetsintresse eller i vad mån ytterligare anordningar krävas torde få ankomma på sjöfartsstyrelsen att överväga. Utskottet finner sig dock böra tillstyrka departementschefens förslag om indragning av denna lotsplats.

Vad angår Kåringön synas de inom sjöfartsstyrelsen pågående fyrtekniska övervägandena — eventuellt automatisering av en fyranläggning på ön och anläggningens passning genom lotspersonalen — ur ekonomisk synpunkt icke utgöra tillräckligt skäl för ett bibehållande av lotsplatsen. Utskottet vill därför tillstyrka departementschefens förslag om indragning av även Kåringöns lotsplats. Det torde dock få ankomma på Kungl. Maj:t att med hänsyn till de fyrtekniska övervägandena beträffande Måseskärs fyr besluta om i vilken takt indragningen i fråga lämpligen bör ske. Motionerna avstyrkas alltså även i denna del. De av departementschefen förordade och av utskottet tillstyrkta rationaliseringarna beräknas möjliggöra en indragning av 15 tjänster och en minskning av de fasta lönekostnaderna med ca 200 000 kronor.

Även i fråga om fyrväsendet pågår ett rationaliseringsarbete. Detta siktar främst till en modernisering av de fyrtekniska anordningarna och möjliggör — genom vidgad automatisering och fjärrkontroll av fyror och indragning av fyrskepp — åtminstone på längre sikt väsentliga personalminskningar. För nästa budgetår föreslås indragning av 19 tjänster, innebärande minskade avlöningskostnader med ca 300 000 kronor. Vad sålunda förordats tillstyrkes av utskottet, som icke heller har något att erinra mot departementschefens förslag i övrigt.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 111 och II: 117,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i

personalförteckningen för lots- och fyrstaten, som angivits i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1960;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i mån av behov överföra ledigbliven ordinarie personal vid lots- och fyrstaten på övergångsstat och att i övrigt vidtaga de övergångsanordningar som kunna bli erforderliga i anledning av redovisade rationaliseringsåtgärder inom lots- och fyrstaten;

c) godkänna följande avlöningsstat för lots- och fyrstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8 485 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	8 018 400
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 046 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 495 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	330 000
<u>Summa kronor</u>	<u>23 374 800</u>

d) till *Lots- och fyrstaten*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 23 374 800 kronor.

56:o) *Lots- och fyrstaten*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 59, s. 189—191) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 545 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 5 880 000 kronor.

Med hänsyn till den ökade underhållsvolymen bör posten till *Reparation* och underhåll av obeckade fyrar etc. ökas med 20 000 kronor. Därjämte torde i samband med den föreslagna omläggningen av lotsbåtshållningen bära under anslaget uppföras en ny delpost till *Reparation* och underhåll av lotsbåtar. Medelsbehovet för detta ändamål beräknas för nästa budgetår till 700 000 kronor. Å andra sidan kan därvid posterna till *Reparation* och underhåll av fyrskepp, tjänstefartyg etc. och till *Legor* för lotsbåtar minskas med respektive 180 000 och 875 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning samt hemställer,

att riksdagen må till *Lots- och fyrstaten*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 545 000 kronor.

57:o) **Fartygsinspektionen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60, s. 191 och 192), innebärande en anslagshöjning av 76 000 kronor föranledd av automatiska utgiftsökningar, hemställer utskottet, att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för fartygsinspektionen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	671 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	9 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	442 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	191 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter <i>förslagsvis</i>	22 400
<u>Summa kronor</u>	<u>1 338 000</u>

b) till *Fartygsinspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 338 000 kronor.

58:o) **Fartygsinspektionen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, s. 192 och 193), innebärande en anslagshöjning av 4 000 kronor föranledd av ökade traktamentskostnader, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Fartygsinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 196 800 kronor.

Sjöbefälsskolorna

59:o) **Sjöbefälsskolorna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 62, s. 193—198) att dels godkänna av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för sjöbefälsskolorna, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för sjöbefälsskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Sjöbefälsskolorna: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 321 600 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 844 000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t har 1959 års riksdag i rationaliseringssyfte och till främjande av säkerheten till sjöss beslutat om en ny studieordning vid sjöbefälsskolorna i huvudsaklig anslutning till ett av sjöbefälsutredningen i september 1958 framlagt betänkande. Härigenom häves den tidigare splittringen på ett flertal examina och behörighetsformer, och vid sjöbefälsskolorna kommer i fortsättningen — fränsett viss lägre nautisk

utbildning, som är föremål för ytterligare överväganden av sjöbefälsutredningen — endast två kategorier av befäl att utbildas, nämligen styrmän och maskintekniker respektive sjökaptener och sjöingenjörer. Studietiden är ett år för den lägre utbildningen och ytterligare två år för den högre. Omläggningen började höstterminen 1959 och kommer att vara helt genomförd år 1961. En ej oväsentlig förstärkning av lärarkrafterna förutsattes äga rum i takt med utbyggnaden, bland annat med hänsyn till tillkomsten av nya och utökning av existerande läroämnen. Från och med innevarande budgetår har vid skolorna inrättats 5 nya adjunktstjänster.

I anslutning till den av Kungl. Maj:t den 30 juni 1959, med stöd av riksdagens bemyndigande, fastställda studieplanen föreslår departementschefen nu inrättande från och med budgetåret 1960/61 av ytterligare följande nya tjänster, nämligen 3 tjänster som lektor i Ao 24, varav en i ämnet navigation och två i elektroteknik, 7 tjänster som adjunkt i Ao 23, varav 3 i navigation, 3 i maskinteknik och en i matematik och fysik, samt en tjänst som extra lärare i Ag 15 i ämnet navigation. Samtidigt bör, i enlighet med sjöfartsstyrelsens förslag, en tjänst som lektor i navigation, 3 adjunktstjänster i matematik och fysik samt en extra lärartjänst i lönegraden Ag 21 indragas. Nettoökningen av anslagsbehovet till följd av dessa förändringar beräknas till 186 900 kronor. Härutöver inom ramen för gällande kursplaner eventuellt uppkommande behov av lärarkrafter torde få tillgodoses genom anställande av timplärare. Det härför behövliga medelstillskottet beräknas till 164 000 kronor.

Den nya studieordningen förutsatte också en ganska avsevärd förstärkning av sjöbefälsskolornas utrustning. Redan under hösten 1959 har av härför tillgängliga medel 700 000 kronor ställts till sjöfartsstyrelsens förfogande, och departementschefen kommer att föreslå ytterligare medelsanvisning till modernisering och förbättring av sjöbefälsskolornas laboratorie- och undervisningsmateriel. För tillsyn och skötsel av denna dyrbara utrustning måste — såsom gäller vid de tekniska läroverken — anställas institutionstekniker. Från och med den 1 juli 1959 har i enlighet med förenämnda riksdagsbeslut tillkommit en tjänst som institutionstekniker vid sjöbefälsskolan i Göteborg. För nästa budgetår torde, i anledning av sjöfartsstyrelsens förslag, medel böra upptagas motsvarande avlöningskostnaderna för ytterligare två dylika tjänster. Utgående från lönegrad A 9 inräknas härför i staten för nästa budgetår 22 900 kronor.

I övrigt tillstyrker departementschefen med hänsyn till redan genomförda arvodeshöjningar m. m. en uppräknig av anslaget med 21 200 kronor och beräknar för löneklassändringar ökning med 8 100 kronor. Anslagsposter-na till Rörligt tillägg och Kompensation för höjda folkpensionsavgifter torde vidare böra höjas med respektive 63 300 kronor och 11 200 kronor.

Utskottet. I och med att den nya studieordningen för sjöbefälsskolorna, som antogs av fjolårets riksdag och som började tillämpas höstterminen 1959, från och med hösten 1960 kommer att införas även i den högre ut-

bildningen (sjökaptens- och sjöingenjörsklasserna) aktualiseras behovet av nya lärartjänster, framför allt i sådana ämnen som navigation samt maskin- och elektroteknik. De med hänsyn härtill i årets statsverksproposition framförda förslagen om inrättande av nya tjänster — och om indragning av vissa tidigare befattningar — liksom härav föranledda ändringar i personalförteckningen för sjöbefälsskolorna tillstyrkas av utskottet, som ej heller i övrigt har något att erinra mot vad departementschefen förordat.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för sjöbefälsskolorna, som föranledas av vad departementschefen anfört i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1960;

b) godkänna följande avlöningsstat för sjöbefälsskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 183 600
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	12 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	862 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	241 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	22 600
Summa kronor	2 321 600

c) till *Sjöbefälsskolorna*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 321 600 kronor.

60:o) *Sjöbefälsskolorna*: Omkostnader. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 63, s. 198 och 199) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 126 300 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 127 200 kronor.

Departementschefen föreslår, att anslagsposten till övriga expenser nedräknas med 4 000 kronor och att den särskilda uppbördsposten till hyror och hyresersättningar höjes med 3 100 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot beräkningen av berörda poster. I enlighet härmed torde anslaget för nästa budgetår uppföras med (127 200—4 000 — 3 100 =) 120 100 kronor och ej med 126 300 kronor som departementschefen föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till *Sjöbefälsskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 120 100 kronor.

61:o) **Sjöbefälsskolorna: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, s. 199 och 200), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sjöbefälsskolorna: Utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

62:o) **Sjöbefälsskolorna: Fortbildningskurser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 65, s. 200 och 201), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sjöbefälsskolorna: Fortbildningskurser m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

63:o) **Sjöbefälsskolorna: Ersättning åt författare av läroböcker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, s. 201), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sjöbefälsskolorna: Ersättning åt författare av läroböcker m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

64:o) **Sjöbefälsskolorna: Praktisk lärarkurs.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, s. 201 och 202), vilket innebär att anslaget — som för innevarande budgetår är uppfört med 5 000 kronor — för nästa budgetår upptages med 1 900 kronor motsvarande de beräknade kostnaderna för en planerad praktisk lärarkurs under höstterminen 1960, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sjöbefälsskolorna: Praktisk lärarkurs* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 900 kronor.

65:o) **Sjöbefälsskolorna: Arvoden åt deltagare i praktisk lärarkurs.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68, s. 202 och 203), vilket innebär att anslaget — som för innevarande budgetår är upptaget med 39 700 kronor — för nästa budgetår uppföres med 15 000 kronor motsvarande beräknade arvoden åt deltagarna i den under föregående punkt omnämnda praktiska lärarkursen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sjöbefälsskolorna: Arvoden åt deltagare i praktisk lärarkurs* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

Säkerhetsanstalter för sjöfarten m. m.

66:o) **Säkerhetsanstalter för sjöfarten.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 69, s. 203—207) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 300 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 300 000 kronor.

Till säkerhetsanstalter för sjöfarten anvisas årligen anslag även på kapitalbudgeten. Anslaget där är för innevarande budgetår upptaget med 1 300 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att ett effektivt och tillförlitligt system av säkerhetsanordningar för sjöfarten vid våra kuster utgör en grundförutsättning för modern sjötrafik och därigenom tjänar ett primärt samhällsligt behov som icke bör eftersättas. Det är därför önskvärt att sjöfartsverket — så långt de ekonomiska möjligheterna det tillåter — erhåller resurser för att fullfölja det omfattande program för modernisering och rationalisering av säkerhetssystemet som utarbetats inom sjöfartsstyrelsen. Mot denna bakgrund har under de senaste budgetåren avsevärt ökade medel anvisats över förevarande anslag. Dessutom har till utbyggnad av säkerhetsanordningarna medel ställts till sjöfartsstyrelsens förfogande från reservationsanslaget till Ytterligare kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.

Genom anslagshöjningarna har en rad angelägna behov, avseende framför allt den flytande materielen, kunnat tillgodoses, och en omfattande rationalisering av fyrväsendet har kunnat påbörjas. Avsevärda personalbesparingar möjliggöres genom de automatiseringar och nybyggnader som inefattas i rationaliseringsplanen. I samband med byggandet av två bottenfasta fyrar såsom ersättning för fyrskepp kan sålunda icke mindre än 18 tjänster indras från och med nästkommande budgetår. Efter färdigställande av ytterligare påbörjade arbeten, avseende dels automatisering av landfyrar och dels indragning av ännu ett fyrskepp, torde en ytterligare personalminskning av samma storleksordning bli möjlig vid utgången av budgetåret 1960/61.

Även de nya projekt, som i årets petitaskrivelse föreslås komma till utförande, avser huvudsakligen nybyggnader av bottenfasta fyrar såsom ersättning för fyrskepp samt automatiseringar av landfyrar. Dessa arbeten kommer att möjliggöra ytterligare avsevärda personalbesparingar inom en relativt nära framtid. Undersökningar pågår även av förutsättningarna för utbyggnad av andra säkerhetsanordningar i Bottenhavet och Bottenviken.

Departementschefen har vid sina överväganden stannat för att tillstyrka oförändrade anslag och föreslår alltså att för nästa budgetår anvisas sammanlagt 3 600 000 kronor, varav 2 300 000 kronor å driftbudgeten och 1 300 000 kronor å kapitalbudgeten.

Därest riksdagen godtagger vad som förordats, torde det få ankomma på sjöfartsstyrelsen att inom ramen härför närmare bestämma anslagens an-

vändning. Kungl. Maj:t bör liksom hittills ha befogenhet att fatta beslut om påbörjande av företag, även om de medel, som under budgetåret står till förfogande, icke förslår att täcka hela kostnaden.

Förslaget om särskild medelsanvisning till materielanskaffning för vissa farleder kan departementschefen icke biträda.

Utskottet. Genom de väsentligt ökade medel, som under de senaste åren tillförts sjöfartsstyrelsen — dels via drift- och kapitalbudgetanslagen till säkerhetsanstalter för sjöfarten, dels i särskild ordning — har en upprustning av sjöfartsverkets materiella resurser kommit till stånd. Vad angår de fasta säkerhetsanordningarna har den vidgade medelsramen möjliggjort nybyggnad och modernisering av olika fyranläggningar. Även i fråga om båtmaterialen ha brister kunnat avhjälpas. Icke minst angeläget har det med hänsyn till personalen varit att ökade resurser kunnat disponeras för modernisering och förbättrat underhåll av verkets lokaler och tjänstebostäder. — Givetvis är en upprustning på förevarande område en fråga på flera års sikt, och angelägna behov återstå att tillgodose. Vad angår anslagstilldelningen för nästa budgetår anser utskottet — med hänsyn till storleken av de medel som under senare år tillhandahållits och då en anslagsram av ungefär nuvarande omfattning synes möjliggöra en rimlig upprustningstakt — att det bör biträda departementschefens förslag om oförändrad anvisning av 3,6 miljoner kronor, varav 2,3 miljoner på driftbudgeten och 1,3 miljon på kapitalbudgeten.

Beträffande anslaget på kapitalbudgeten till säkerhetsanstalter för sjöfarten gör utskottet hemställan i särskilt utlåtande denna dag.

Med avseende å anslaget på driftbudgeten hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Säkerhetsanstalter för sjöfarten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 300 000 kronor.

67:o Inlösen av lotsbåtar. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 70, s. 207—210) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

Enligt nu gällande ordning för båthållningen vid lotsplatserna är lotsarna — med vissa undantag — ägare till båtarna. För de av lotsarna hållna båtarna erhåller de lega av staten. Legan innefattar dels ett belopp motsvarande ränta å och amortering av det i båten nedlagda anskaffningskapitalet, dels ett belopp för båtens årliga underhåll. Även driftskostnaderna gäldas av staten. För att underlätta kapitalanskaffningen har inrättats en sjöfartsverkets båtlånefond. Som kapital för fonden har under årens lopp anvisats tillhoppa 7 650 000 kronor.

Frågan om den framtida organisationen av båthållningen vid lotsplatserna har tidigare varit föremål för utredning av särskilt tillkallade sakkunniga, *1954 års lotsbåtsutredning*, vilka i ett år 1955 avgivet betänkande för-

ordade övergång till helt statlig båthållning. Då departementschefen anmälde betänkandet i 1956 års statsverksproposition, uttalade han i princip sin anslutning till förslaget — vilket vid remissbehandling allmänt tillstyrkts — men lät frågan om dess genomförande anstå i avvaktan på vissa utredningar inom sjöfartsstyrelsen.

Sjöfartsstyrelsen föreslår nu att en ny båthållningsordning införes fr. o. m. den 1 juli 1960 i huvudsak enligt de riktlinjer som på sin tid förordades av lotsbåtsutredningen.

I sina huvuddrag innebär det nu framlagda förslaget, att sjöfartsverket bemyndigas erbjuda lotsarna att, om de så önskar, överlåta sina båtar till sjöfartsverket mot ersättning efter det nedskrivna värdet enligt legostaten. Eftersom det nedskrivna värdet av legobåt i regel överensstämmer med oamorterat belopp av lån i båtlånefonden, kommer inlösen av båtar som är belånade i denna att i realiteten endast innebära en kvittning mellan lösenbeloppet och kvarstående skuld i båtlånefonden. Beträffande ett fåtal båtar gäller emellertid, att de icke är belånade i båtlånefonden. Vid en inlösen av dessa båtar kommer till ägaren att få utbetalas ett belopp motsvarande båtarnas nedskrivna värde enligt legostaten. I fråga om båtar, som är endast delvis belånade i fonden, skall ägaren utfå den del av det nedskrivna värdet, som icke motsvaras av lån i fonden. Under senare år har regelmässigt gällt att båtlån icke utlämnats från båtlånefonden med mindre lotsarna — låntagarna förbundit sig att vid övergång till statlig båthållning överlåta båten med äganderätt till staten mot det belopp, som vid överlåtelsen kvarstår oguldet å lånet. Även i fråga om sådana båtar, för vilkas anskaffande personalen själv hållit kapital, har under senare år personalen fått förbinda sig att vid övergång till statlig båthållning på begäran överlämna båten med äganderätt till staten utan annan ersättning än som motsvarar anskaffningskostnaderna minskade med summan av erhållna amorteringar.

I följande sammanställning anges de beräknade nedskrivna värdena per den 1 juli 1960 såväl å båtar, vilka är belånade i båtlånefonden, som å övriga båtar. Åtskillnad har gjorts mellan sådana båtar, beträffande vilka lotsarna genom särskilt förbehåll förbundits att vid övergång till statlig båthållning låta staten inlösa båtarna för det nedskrivna värdet, och sådana båtar för vilka dylikt förbehåll ej gäller.

	Värde 1/7 1960	
I. Båtar, belånade i båtlånefonden		
a) med förbehåll	5 200 000	
b) utan »	2 400 000	7 600 000
	<hr/>	
II. Båtar, ej belånade i båtlånefonden		
a) med förbehåll	260 000	
b) utan »	33 000	293 000
	<hr/>	<hr/>
		7 893 000

Enligt lotsbåtsutredningen skulle de båtar, som inlöses genom kvittning mot skulder hos lotsarna, komma att utgöra en tillgång i båtlånefonden. Sjöfartsstyrelsen föreslår att denna tillgångspost avskrivs med utnyttjande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster. De likvida medel, som finns i fonden, liksom de amorteringar, vilka inflyter under övergångstiden, skall återlevereras i vederbörlig ordning till statsverket.

Lotsbåtsutredningen beräknade att ungefär hälften av de utan förbehåll lotsägda tjänstebåtarna skulle komma att omedelbart erbjudas till inlösen i samband med övergång till statlig båthållningsordning. En av sjöfartsstyrelsen verkställd utredning har emellertid visat att praktiskt taget samtliga dylika båtar kommer att erbjudas till inlösen. Styrelsen föreslår därför att för budgetåret 1960/61 ett reservationsanslag av 300 000 kronor anvisas för inlösen av båtar, som icke är belånade i båtlånefonden.

Departementschefen framhåller, att då reformen bjuder redovisningstekniska fördelar och på lång sikt även torde innebära ett förbilligande av lotsbåthållningen han anser sig böra tillstyrka att äganderätten till lotsbåtarna på grundval av frivilliga överenskommelser med lotsarna överflyttas till staten i huvudsak enligt de riktlinjer som förordats av 1954 års lotsbåtsutredning. Vid bifall härtill förutsättes sjöfartsverkets båtlånefond i princip skola upphöra från och med den 1 juli 1960. Storleken av å fonden vid nämnda tidpunkt utestående oguldna lån uppskattas till 7,7 milj. kronor. Denna tillgångspost torde — som sjöfartsstyrelsen föreslagit — få avskrivas med utnyttjande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster. Styrelsens uppskattning av medelsbehovet för inlösen av lotsbåtar som förvärvats utan anlåtande av den statliga båtlånefonden — 300 000 kronor — lämnar departementschefen utan erinran. Han förutsätter, att det får ankomma på Kungl. stämmelser, som kan betingas av omläggningen.

Maj:t att på förslag av sjöfartsstyrelsen utfärda de ändrade och nya be-

Utskottet. Frågan om ett förstatligande av lotsbåtsväsendet har under flera år varit aktuell. I ett år 1955 avgivet betänkande förordade den s. k. lotsbåtsutredningen övergång till en helt statlig båthållning. Förslagets genomförande fick dock av olika skäl anstå tills vidare. I årets statsverksproposition har emellertid frågan om ett förstatligande slutligen tagits upp till avgörande.

Härvid kan konstateras att skillnaden mellan nuvarande båthållning och ett rent statligt system är av huvudsakligen formell karaktär. Sålunda bäras redan nu samtliga kostnader för anskaffning och underhåll av lotsbåtarna (legobåtarna) av statsverket. Lotsarna äro visserligen i princip ägare till dessa, men äganderätten har knappast någon mera reell innebörd. Värdet med en övergång till ett rent statligt system ligger främst i de redovisningstekniska och administrativa fördelar som följa därmed. Man kommer sålunda från apparaten med den särskilda båtlånefonden och omgången med fastställande av annuitets- och underhållslegor. Troligen kommer — som departementschefen framhåller — omläggningen på längre sikt även att innebära ett förbilligande av båthållningen. Under angivna förhållan-

den anser sig utskottet böra biträda förslaget och tillstyrker alltså den särskilda medelsanvisningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Inlösen av lotsbåtar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

68:o) **Anskaffning av lotsbåtar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 71, s. 210 och 211) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kronor.

Hittills har medel för anskaffning av lotsbåtar anvisats huvudsakligen såsom investeringsanslag till sjöfartsverkets båtlånefond. Innevarande budgetår uppgår anslaget över fonden till 750 000 kronor. Inflytande amorteringar, vilka ävenledes står till förfogande för nyanskaffning av båtar beräknas uppgå till ca 260 000 kronor. I den mån statliga lotsbåtar anskaffats har medel för ändamålet anvisats under reservationsanslaget till Säkerhetsanstalter för sjöfarten. Efter övergången till statlig båthållning bör medel för nyanskaffning anvisas å ett särskilt reservationsanslag å driftbudgeten. Från detsamma bör bestridas kostnader för nyanskaffning av lotsbåtar, anskaffning av nya motorer samt ombyggnad av båtar.

Sjöfartsstyrelsen hemställer, att anslaget för nästa budgetår upptages med 1 500 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att under de senaste åren ett relativt stort antal nya lotsbåtar kunnat anskaffas genom att medel härför ställts till förfogande i samband med statliga åtgärder för bekämpande av arbetslösheten vid de mindre varven. Med hänsyn härtill anser departementschefen sig — ehuru han är ense med sjöfartsstyrelsen om angelägenheten av att lotsbåtsbeståndet moderniseras — endast kunnat tillstyrka ett anslag av 750 000 kronor för anskaffning av lotsbåtar under nästa budgetår.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Anskaffning av lotsbåtar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kronor.

69:o) **Säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 72, s. 211—213) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 37 500 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 37 500 kronor.

Departementschefen tillstyrker anvisande för nästa budgetår av 25 000 kronor till en signalanläggning vid Branteviks fiskehamn och till ombyggnad och modernisering av fiskefyren Kosten. Han har icke heller något att erinra mot anordnandet av en radiofyr vid fyren Skallen. För bidrag till underhåll och drift av fiskefyrrar torde beräknas oförändrat 12 500 kronor.

Enligt av riksdagen tidigare godkända principer må efter prövning från fall till fall på sjöfartsstyrelsen överlåtas drift och underhåll av sådana fyrrar till ledning för fisket, vilka på grund av sin belägenhet måste anses erbjuda fiskareorganisationer eller enskilda fiskare särskilda svårigheter att själva svara för. Då förutsättningarna för ett dylikt arrangemang är för handen beträffande fyranläggningen på Marstrandsön, tillstyrker departementschefen styrelsens förslag om övertagande av underhållet. Kostnaderna förutsättes därvid komma att belasta lots- och fyrstatens avlönings- och omkostnadsanslag.

Utskottet har icke något att erinra mot förslaget till medelsanvisning eller mot vad i övrigt förordats och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 37 500 kronor.

70:o) *Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 73, s. 213 och 214), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Viss utrustning för statlig sjöräddningsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

71:o) *Statens isbrytarverksamhet*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 74, s. 214—216), vilket innebär en anslagssänkning av 200 000 kronor föranledd bl. a. av minskad belastning å posterna till drift-, underhålls- och reparationskostnader för statens isbrytarfartyg etc. och till moderniserings- och inredningsarbeten å statsisbrytarna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens isbrytarverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 800 000 kronor.

72:o) *Mättnings- och rekognosceringsverksamhet*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 75, s. 217 och 218) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 473 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 473 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att en intensifiering av sjömättningsverksamheten längs våra kuster under senare år möjliggjorts genom ökad medelsanvisning över förevarande anslag och anlitande av arbetslöshetsmedel, som i särskild ordning ställts till sjöfartsstyrelsens förfogande. Nya

mätmetoder och tekniska apparater har samtidigt medfört, att resurserna kunnat utnyttjas mera rationellt. Ehuru ytterligare anskaffningar av instrument m. m. är önskvärda i syfte att än mer höja effektiviteten i arbetet, anser departementschefen sig icke böra för nästa budgetår tillstyrka ökad medelsanvisning utan föreslår att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Utskottet har icke något att erinra mot förslaget till medelsanvisning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 473 000 kronor.

Hamnar och farleder

73:o) Bidrag till handelshamnar och farleder. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 76, s. 219—222) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Georg Pettersson* och *Nils Theodor Larsson* (I: 388) och den andra inom andra kammaren av herr *Svensson* i Stenkyrka m. fl. (II: 480), har hemställts, att riksdagen vid behandlingen av förevarande anslag måtte medgiva att statsbidrag till utbyggnaden av Visby hamn må utgå med belopp motsvarande hela kostnaden i enlighet med vad som anförts i motionerna.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 480.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 100 kronor.

Sjöfartsstyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med 2 000 000 kronor.

I sin petitaskrivelse framhåller styrelsen, att vid sistförflutna budgetårs utgång en behållning redovisades å anslaget av ca 3,8 milj. kronor, varav emellertid omkring 1,8 milj. utgjordes av medel som var bundna till verkställda eller påbörjade arbeten. För nya projekt fanns sålunda tillgängligt ca 2 milj. kronor. Under innevarande budgetår har hittills icke några nya bidrag av mera betydande storlek medgivits, varför de disponibla medlen fortfarande uppgår till omkring 2 milj. kronor.

Bland vilande ärenden finns en ansökan av Visby stad om största möjliga bidrag till utbyggnad av stadens hamn. Anledningen till att styrelsen icke upptagit denna ansökan till slutlig behandling har varit osäkerheten om utformningen av den framtida, för överföring av bilar anpassade fartygsmaterielen. Då enligt styrelsens mening förutsättningar nu finnes för ett definitivt ställningstagande i hamnfrågan, torde byggnadsarbetena snarast böra påbörjas. Kostnaden för den aktuella utbyggnaden beräknas till ca 4 milj.

kronor. Enligt gällande bestämmelser kan till ett arbete av detta slag utgå statsbidrag med 2/3 av de beräknade kostnaderna. Enligt styrelsens mening finns i detta fall motiv att medgiva högre bidragsandel. Styrelsen hemställer därför, att beträffande utbyggnaden av Visby hamn bidrag måste utgå med 9/10 av kostnaderna. Med den föreslagna bidragsandelen skulle anslaget enbart för Visbyprojektet behöva förstärkas med 1,6 milj. kronor. Härjämte behövs vissa medel för andra ändamål.

Departementschefen — som erinrar om att under anslaget finns 2 milj. kronor disponibla för nya ändamål — framhåller, att för närvarande endast ett större hamnbyggnadsprojekt är aktuellt, nämligen utbyggnaden av Visby hamn. För den första byggnadsetappen räknas med utgifter å 4 milj. kronor. Under hand har inhämtats att bidragsgivningen härtill utan olägenhet kan fördelas på flera budgetår. Vid sådant förhållande är ytterligare medelsanvisning över anslaget för budgetåret 1960/61 icke behövlig. — Sjöfartsstyrelsens förslag att statsbidrag till utbyggnaden av Visby hamn måste få utgå med 9/10 av kostnaderna är departementschefen icke beredd att nu pröva.

Utskottet. Med hänsyn till de medel, som f. n. finnas disponibla under anslaget, vill utskottet icke motsätta sig att anvisningen för nästa budgetår begränsas på sätt departementschefen föreslagit.

Vad angår det motionsvis framförda yrkandet, att statsbidrag till den planerade utbyggnaden av Visby hamn måste utgå med belopp motsvarande hela byggnadskostnaden, vill utskottet anföra följande. Enligt av 1957 års riksdag godkända riktlinjer skall statligt stöd åt hamnbyggnadsföretag endast komma i fråga för sådana icke ekonomiskt bärkraftiga hamnanläggningar, som äro motiverade ur t. ex. sysselsättnings-, lokaliserings- eller beredskapssynpunkter eller med hänsyn till hamnens upplandsfunktioner. I dylika fall kan statsbidrag tilldelas handelshamnar med högst två tredjedelar av den beräknade byggnadskostnaden. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att i motioner vid 1959 års riksdag förslag framlagts om att när särskilda skäl därtill är statsbidrag skall kunna utgå med nio tiondelar av de godkända byggnadskostnaderna. Ifrågavarande förslag avstyrktes av utskottet, som icke fann tillräckliga skäl frångå de så sent som 1957 fastställda riktlinjerna. Utskottet intager alltjämt denna principiella ståndpunkt. Vad beträffar Visbyfallet torde vissa skäl kunna anföras för att frångå de fastställda bidragsreglerna — sådana skäl har sjöfartsstyrelsen ansett föreligga. Utskottet är emellertid icke nu berett att pröva denna fråga. Det må i sammanhanget nämnas, att ifrågavarande hamnbyggnadsplan torde ha ett visst samband med de förslag, som den s. k. lokala gotlandskommittén förväntas inom en nära framtid framlägga. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedan underlag för en slutlig bedömning av bidragsfrågan föreligger, framlägga de förslag, som kunna visa sig motiverade. I enlighet med det anförda avstyrkas motionerna I: 388 och II: 480.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor;

b) att motionerna I: 388 och II: 480 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

74:o) *Statliga farledsarbeten*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 77, s. 222—223) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 100 000 kronor.

Enligt departementschefen bör de av sjöfartsstyrelsen föreslagna provmuddringarna i Flintrännen anstå i avvaktan på slutförandet av den trafik-ekonomiska utredningen rörande denna farled. För fullföljande av övriga arbeten och projekteringar torde för nästa budgetår böra anvisas 50 000 kronor.

Utskottet, som icke har något att erinra mot den verkställda anslagsberäkningen, hemställer,

att riksdagen må till *Statliga farledsarbeten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

75:o) *Byggande av fiskehamnar*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 78, s. 224—226) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Yngve Nilsson* (I: 187) och den andra inom andra kammaren av herrar *Nilsson* i Bästekille och *Darlin* (II: 228), i vilka hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t föreslå att Branteviks hamn upp-tages i sjöfartsstyrelsens utbyggnadsplan för fiskehamnar,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Gunnar Berg* och *Ernst Olsson* (I: 188) och den andra inom andra kammaren av herr *Levin m. fl.* (II: 227), i vilka hemställts, att riksdagen måtte till *Byggande av fiskehamnar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hermansson m. fl.* (I: 189) och den andra inom andra kammaren av herr *Johansson* i Öckerö *m. fl.* (II: 226), i vilka hemställts, att riksdagen måtte till *Byggande av fiskehamnar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 228, II: 227 och II: 226.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 000 000 kronor.

Sjöfartsstyrelsen hemställer, att anslaget upptages med 3 000 000 kronor. — I sin petitaskrivelse framhåller styrelsen, att översynen av 1944 års fiskehamnsutredning numera slutförts. Redovisningen har dock befunnits böra anstå i avvaktan på färdigställandet av även den av Kungl. Maj:t anbefallda särskilda utredningen om underhåll av fiskehamnar, som utföres med anlitande av bidragsmedel från förevarande reservationsanslag. — Nämnda översyn har visat, att det på vissa kustavsnitt föreligger ett starkt behov av fiskehamnsförbättringar för att underlätta rationaliseringen av fiskerinäringen i form av koncentration till ett mindre antal hamnar och övergång till större fiskebåtar. Utredningen har vidare givit vid handen, att ett behov föreligger att genom nödtorftiga reparationer bevara även för fisket mindre betydelsefulla hamnar, där fiske fortfarande bedrivs och där nedläggande av hamnarna skulle innebära sociala olägenheter. I utredningen har för nämnda byggnads- och reparationsverksamhet skisserats en femårsplan, som är grundad på en anslagstilldelning av 3 milj. kronor per år. Styrelsen anser att verksamheten bör bedrivas i minst den takt som denna plan förutsätter.

1958 års besparingsutredning har i sitt betänkande framhållit, att vid bedömningen av medelsbehovet för byggande av fiskehamnar bör beredskapsarbetena på detta område beaktas. Inom ramen för sjöfartsstyrelsens plan har sålunda enligt inhämtade uppgifter under budgetåret 1958/59 beredskapsarbeten utförts till ett belopp av cirka 1,5 milj. kronor. I betraktande härav och mot bakgrunden av det ansträngda statsfinansiella läget föreslår besparingsutredningen, att medelsanvisningen på anslaget tills vidare begränsas till 1,5 milj. kronor om året.

Departementschefen förordar i enlighet med besparingsutredningens förslag, att medelsanvisningen för nästa budgetår begränsas till 1 500 000 kronor.

Utskottet är väl medvetet om att utbyggnaden av landets fiskehamnar hållits tillbaka under senare år. Den av sjöfartsstyrelsen slutförda översynen av 1944 års fiskehamnsutredning har också visat, att det föreligger ett starkt behov av fiskehamnsförbättringar för att underlätta rationaliseringen av fiskerinäringen. Angivna förhållanden motivera i och för sig en större medelstilldelning än den Kungl. Maj:t förordat. Utskottet anser sig dock icke med hänsyn till den särskilda återhållsamhet, som nuvarande statsfinansiella läge nödvändiggör, böra frånträda Kungl. Maj:ts förslag. Motionerna I: 188 och II: 227 samt I: 189 och II: 226 avstyrkas sålunda.

Vad angår det motionsvis framförda yrkandet om att Branteviks fiskehamn måtte upptagas i sjöfartsstyrelsens utbyggnadsplan må först helt allmänt nämnas, att planen siktar till en koncentration av utbyggnadsarbetena till ett mindre antal hamnar, som ur fiskerinäringens synpunkt te sig

särskilt angelägna och som i fångst-, hanterings-, distributions- och andra hänseenden erbjuda särskilda rationaliseringsmöjligheter. I fråga om Branteviks fiskehamn gäller — enligt vad utskottet inhämtat — att denna är belägen inom Simrishamns stadsgräns och ca fem kilometer söder om stadens egen hamn, där en särskild fiskehamnsutbyggnad för närvarande pågår. Med hänsyn till vad sålunda upplysts anser sig utskottet böra avstyrka motionerna I: 187 och II: 228.

Utskottet hemställer,

- a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 188 och II: 227 samt I: 189 och II: 226, till *Byggande av fiskehamnar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor;
- b) att motionerna I: 187 och II: 228 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

76:o) *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 79, s. 226), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 215 000 kronor.

77:o) *Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 80, s. 226 och 227) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 000 000 kronor.

Styrelsen erinrar om att under detta anslag anvisade medel hittills endast uppgått till en ringa del av den på motorbåtarna belöpande bensinskatten. Med hänsyn härtill och då summan av aktuella statsbidragsansökningar uppgår till mycket stora belopp förordar styrelsen att anslaget ökas till 2 milj. kronor.

Enligt 1958 års besparingsutrednings mening är de ändamål, till vilka medel anvisas över förevarande anslag, av så förhållandevis låg angelägenhetsgrad att, därest medelsanvisningen icke sammanhängt med automobilskattemedlens specialdestination, något anslag över huvud taget icke torde ha kommit i fråga. Utredningen föreslår, att anslaget utgår ur riksstaten fr. o. m. budgetåret 1960/61.

Departementschefen framhåller, att enligt hans mening övervägande skäl talar för att staten även i fortsättningen bör ekonomiskt stödja utbyggnaden av mindre hamnar och farleder till gagn för småbåtstrafiken. För nästa budgetår torde för ändamålet böra anvisas oförändrat 1 000 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, som innebär oförändrad medelsanvisning, och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Övriga sjöfartsändamål

78:o) **Handelsflottans pensionsanstalt: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 81, s. 227—229) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1960/61 i mån av behov överskrida den i avlöningsstaten för handelsflottans pensionsanstalt uppförda anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för pensionsanstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Handelsflottans pensionsanstalt: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 69 100 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 66 500 kronor.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 januari 1959 har departementschefen tillkallat en utredningsman med uppdrag att verkställa utredning rörande handelsflottans pensionsanstalts ställning och verksamhet efter genomförande av en allmän tilläggs pensionering. Utredningsmannen har den 30 december 1959 avgivit ett stencilerat betänkande i ämnet. Betänkandet kommer att snarast remissbehandlas och torde komma att föranleda särskild proposition till 1960 års riksdag. De av utredningsmannen framlagda förslagen påkallar, såvitt nu kan bedömas, inga egentliga ändringar i den personella organisationen av handelsflottans pensionsanstalt. För att kunna tillgodose det behov av tillfällig personalförstärkning, som kan komma att uppstå i anledning av den ändrade lagstiftningen, torde emellertid bemyndigande böra inhämtas för Kungl. Maj:t att i erforderlig mån överskrida den i pensionsanstaltens avlöningsstat uppförda anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Anslaget till avlöningar torde ökas med 2 600 kronor till följd av automatiska utgiftsökningar.

Utskottet har icke något att erinra mot den föreslagna medelsanvisningen och tillstyrker, att Kungl. Maj:t erhåller begärt bemyndigande att överskrida viss post i avlöningsstaten.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1960/61, i mån av behov överskrida den i avlöningsstaten för han-

delsflottans pensionsanstalt uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal;

b) fastställa följande avlöningsstat för pensionsanstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	35 600
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	5 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.	25 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	10 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 300
	<hr/>
	Summa kronor 78 100

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l

Räntor å förvaltningskostnadsfonden samt bötesandelar.	9 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 69 100

c) till *Handelsflottans pensionsanstalt: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 69 100 kronor.

79:o) *Handelsflottans pensionsanstalt: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, s. 229), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Handelsflottans pensionsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 8 400 kronor.

80:o) *Statens skeppsprovninganstalt: Avlöningar*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 83, s. 229—232) att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens skeppsprovninganstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Statens skeppsprovninganstalt: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 922 100 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 807 200 kronor.

Skeppsprovninganstaltens värde för den svenska varvsindustrien liksom för marinen återspeglas bl. a. i den ständigt stigande kurvan för beställningsuppdrag hos anstalten. I takt med ökningen av antalet beställningar sker

utbyggnad av anstaltens personalkader. För nästa budgetår förordar departementschefen inrättande av ytterligare en extra ordinarie tjänst som ingenjör i A 17. I övrigt torde behovet av personalförstärkning under budgetåret 1960/61 böra tillgodoses genom utnyttjande av anstaltens möjligheter att inrätta extra tjänster. I enlighet härmed beräknas under anslagsposten till Övrig icke-ordinarie personal höjning med 17 200 kronor och under den förslagsvis betecknade anslagsposten till Avlöningar till extra tjänstemän, verkstadsarbetare och tillfälliga biträden ökning med 75 000 kronor.

För vissa tidigare beslutade lönegradsuppflyttningar och för löneklassändringar beräknas ytterligare 2 900 kronor. Vidare bör posten till Rörligt tillägg höjas med 13 500 kronor och posten till Kompensation för höjda folkpensionsavgifter med 6 300 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot den föreslagna höjningen av anslaget, vilken torde vara motiverad med hänsyn till den beräknade omfattningen av beställningsverksamheten vid anstalten.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens skeppsprovvningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	68 900
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	2 000
3. Avlöningar till extra tjänstemän, verkstadsarbetare och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	318 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	432 700
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	90 300
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	10 000
	Summa kronor 922 100

b) till *Statens skeppsprovvningsanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 922 100 kronor.

81:o) *Statens skeppsprovvningsanstalt*: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 84, s. 232 och 233), innebärande en anslagshöjning av 5 000 kronor, vilken med 2 000 kronor hänför sig till posten till resersättningar och med 3 000 kronor till posten till övriga expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens skeppsprovninganstalt: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 118 600 kronor.

82:o) *Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 85, s. 233—235), som innebär en anslagshöjning av 9 500 kronor, varav 1 300 kronor hänför sig till löneklassändringar och 8 200 kronor till rörligt tillägg och till kompensation för höjda folkpensionsavgifter, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjöhistoriska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	116 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	125 200
3. Rörligt tillägg, <i>förs'agsvis</i>	39 300
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 900
	Summa kronor 285 800

b) till *Statens sjöhistoriska museum: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 285 800 kronor.

83:o) *Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86, s. 235 och 236), innebärande en uppräknig av anslaget med 800 kronor, vilken hänför sig till delposten till övriga expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens sjöhistoriska museum: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

84:o) *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökning av samlingarna*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87, s. 236), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökning av samlingarna* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 kronor.

85:o) **Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88, s. 236 och 237), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 256 000 kronor.

86:o) **Läkarundersökning av sjöfolk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 89, s. 237 och 238), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Läkarundersökning av sjöfolk* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

87:o) **Beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 90, s. 238 och 239) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 80 000 kronor.

Bestämmelserna för beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor innebär, att biljett till viss lägre kostnad skall tillhandahållas svenskt sjöfolk för resa, som vederbörande under anställning eller i anslutning till anställning å svenskt handelsfartyg i utrikes fart företager till och/eller från hemorten, bl. a. i samband med semester eller eljest beviljad tjänstledighet efter en anställningstid å samma fartyg eller hos samme redare av minst fem månader, dock endast en gång under varje femmånadersperiod av anställningstiden.

Sjöman åtnjuter jämlikt sjöarbetstidslagen i vissa fall vederlag i form av fritid. Sjöfartsstyrelsen anser det tveksamt om sådan fritid formellt är tjänstledighet och sålunda grundar rätt till nedsatt biljettkostnad för resor till eller från hemorten under fritiden. Styrelsen, som i skilda sammanhang understrukit betydelsen av att vederlag utgår i form av fritid i land, anser därför bestämmelserna böra kompletteras med föreskrift, att sjöman som åtnjuter vederlag i form av fritid skall ha rätt till nedsatt biljettkostnad vid resa i samband med fritiden enligt samma grunder som gäller vid resa i anslutning till semester eller eljest beviljad tjänstledighet. — Om och i vad mån den föreslagna utvidgningen kommer att öka anslagsbelastningen anser styrelsen svårt att förutsäga.

Departementschefen tillstyrker, att den föreslagna kompletteringen av bestämmelserna genomföres, och anser, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter i ämnet. Anslaget föreslås anvisat med oförändrat 80 000 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot den förordade utvidgningen av möjligheterna till lägre biljettkostnader. Anslaget torde i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag böra uppföras med oförändrat 80 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

88:o) Avsättning till handelsflottans välfärdsfond. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 91, s. 239 och 240), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Avsättning till handelsflottans välfärdsfond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 340 000 kronor.

89:o) Understöd åt skärgårdsrederier m. m. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 92, s. 240 och 241) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 215 000 kronor.

Från anslaget, som för innevarande budgetår är uppfört med 215 000 kronor, bestrides huvudsakligen statens andel i kostnaderna för upprätthållande av båttrafiken i Stockholms skärgård.

Såsom anmäls för 1959 års riksdag (prop. 101/1959) upphörde den 30 april 1959 tidigare avtal med Waxholms nya ångfartygs aktiebolag om subvention till bolaget för upprätthållande av båttrafiken i Stockholms mellersta och norra skärgård. Under hösten och vintern 1958—1959 hade förhandlingar förts mellan företrädare för staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting, å ena, samt Waxholmsbolaget, å andra sidan, om trafikens ordnande efter nämnda tidpunkt. Förhandlingarna hade i februari 1959 avbrutits, då det visat sig icke möjligt att sammanjämka de motsatta uppfattningarna i ersättningsfrågan. Bolaget hade begärt en subvention av 960 000 kronor för år jämte ett amorteringslån om 425 000 kronor. Företrädarna för det allmänna bedömde en årlig subvention av 400 000 kronor tillräcklig, varvid statens andel skulle belöpa sig till omkring 200 000 kronor.

I förenämnda proposition förutsattes, att det skulle få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen för ett belopp av 200 000 kronor för statens del medverka till åtgärder för upprätthållande av båttrafiken i Stockholms skärgård i huvudsaklig överensstämmelse med en av företrädarna för det allmänna utarbetad trafikplan. För bestridande av uppkommande kostnader hemställdes om anvisande för budgetåret 1959/60 av ett reservationsanslag å 215 000 kronor, varav 15 000 kronor avsåg utgifter för skärgårdstrafikens ordnande under maj och juni 1959. Vad Kungl. Maj:t föreslagit godkändes av riksdagen (SU 75, Rskr 215).

För riksdagen torde nu få anmälas, att förhandlingarna med Waxholmsbolaget sedermera återupptogs och resulterade i ett av Kungl. Maj:t den 25 september 1959 godkänt avtal mellan företrädarna för staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting, å ena, och Waxholmsbolaget, å andra sidan, varigenom bolaget åtager sig att under tiden den 1 september 1959—den 30 september 1961, d. v. s. under drygt två år, i anslutning till uppgjord trafikplan ombesörja reguljär båttrafik inom Stockholms mellersta och norra skärgård, med undantag dock för vissa öar inom norra delen av Blidö—Yxlanområdet. Som bidrag till kostnaderna härför skall bolaget för den tvåårsperiod, som avtalet gäller, uppbära sammanlagt 1 050 000 kronor varav staten skall svara för 420 000 kronor att utbetalas med en tjugofemtedel i efterskott varje månad. Ändras socialstyrelsens konsumentprisindex under avtalstiden skall bidraget jämkas i motsvarande mån. Ett av staten, staden och landstinget tillsatt trafikutskott skall äga följa bolagets åtgärder i fråga om den understödda trafiken. Utskottet utför därjämte de utredningar, som erfordras för skärgårdstrafikens ordnande på längre sikt.

Beträffande Blidö—Yxlanområdet har den 30 september 1959 avtal träffats mellan företrädarna för det allmänna och Ångfartygs aktiebolaget Stockholm—Blidösund, varigenom sistnämnda bolag åtager sig att under tiden den 1 oktober 1959—den 30 september 1964, alltså under en femårsperiod, på vissa i avtalet närmare angivna villkor och enligt en till avtalet fogad trafikplan ombesörja tillfredsställande reguljär båttrafik inom området. Det allmänna skall till bolaget såsom bidrag till kostnaderna för trafiken utgiva 35 000 kronor för år, varav staten skall svara för en tredjedel. Bidraget är indexreglerat. Bidraget för tiden den 1 oktober 1959—den 30 september 1960 har utbetalats den 30 november 1959. I övrigt utbetalas ersättningen kvarstaltsvis i efterskott. På samma sätt som beträffande Waxholmsbolaget skall ett av staten, staden och landstinget tillsatt trafikutskott äga följa bolagets åtgärder i fråga om den understödda trafiken.

Statens andel i kostnaderna för skärgårdstrafikens ordnande kommer för budgetåren 1959/60 och 1960/61 att belöpa sig till i genomsnitt omkring 200 000 kronor per år. Då höjning av subventionsbeloppet med hänsyn till index kan komma att aktualiseras, beräknar departementschefen medelsbehovet för nästa budgetår till 215 000 kronor, vilket innebär oförändrat anslag jämfört med vad som nu utgår.

Utskottet. Med stöd av ett av 1959 års riksdag lämnat bemyndigande har Kungl. Maj:t godkänt dels ett mellan företrädare för de statliga och kommunala intressena och Waxholmsbolaget träffat avtal, varigenom bolaget åtagit sig att under en tvåårsperiod i närmare överenskommen omfattning bedriva båttrafik inom Stockholms mellersta och norra skärgård med undantag av vissa öar inom norra delen av Blidö—Yxlanområdet, dels ett mellan företrädarna för nämnda allmänna intressen och Ångfartygsaktiebolaget Stockholm—Blidösund ingånget avtal, enligt vilket detta bolag förbundit sig att under en femårsperiod bedriva viss båttrafik inom Blidö—Yxlanområdet.

Statens bidrag till täckande av kostnaderna för skärgårdstrafiken enligt avtalen beräknas för nästa budgetår till 215 000 kronor, därvid hänsyn tagits till eventuell indexhöjning av bidraget. Utskottet tillstyrker anvisning av nämnda belopp, vilket motsvarar vad som är upptaget under anslaget för innevarande budgetår.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Understöd åt skärgårdsrederier m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 215 000 kronor.

90:0) **Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 96, s. 247—251) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Mattsson m. fl.* (I: 70) och den andra inom andra kammaren av herr *Darlin m. fl.* (II: 70), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att förevarande anslag höjes med 35 000 kronor för att möjliggöra en planerad utvidgning av den av småindustriens exportbyrå och småindustriens exportråd bedrivna verksamheten.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 70.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 200 000 kronor.

Från anslaget bestrides utgifter för utrikeshandelsstipendier, småindustriens exportbyrå och exportråd samt handelssekreterarorganisationen.

Departementschefen framhåller, att handelssekreterarinstitutionen med hänsyn till det värde den representerar för svensk export bör bibehållas på längre sikt. I likhet med beredningen rörande åtgärder till stöd för den svenska exporten på det kommersiella området anser han, att man för verksamheten bör räkna med en organisation av tills vidare oförändrad omfattning, d. v. s. nio sekreterare. Organisationen bör vara flexibel och det angivna antalet sekreterare får därför ses som en riktpunkt. Departementschefen ansluter sig även till beredningens uppfattning att såsom komplement till handelssekreterarna bör prövas marknadsundersökningar av mera tillfälligt slag.

Enligt departementschefen är det angeläget att kontinuerligt återkommande utgifter av den karaktär, varom här är fråga, bestrides från anslag på riksstaten. Alltjämt tas rätt betydande belopp av fondmedel i anspråk för handelssekreterarverksamheten. På längre sikt synes kostnaderna här för helt böra överföras till riksstatsanslaget. Med hänsyn till att alltjämt vissa medel i handels- och sjöfartsfonden torde stå till förfogande vill departementschefen dock icke för nästa budgetår förorda någon ändring av medelsanvisningen över riksstaten till ifrågavarande ändamål.

Beträffande småindustriens exportbyrå och exportråd anser departementschefen det sannolikt, att de nya förhållandena på exportrådet, som föränsleds av de europeiska marknadsplanerna, kommer att öka anspråken på insatser från byråns sida. Det är emellertid svårt att nu överblicka detta arbetsområde, och han är därför icke beredd att tillstyrka någon uppräknig av medelsanvisningen för ändamålet.

Till utrikeshandelsstipendier beräknas oförändrat belopp.

För budgetåret 1960/61 bör enligt det anförda förevarande anslag upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår, 1 200 000 kronor, varav bör avses till exportbyrå och exportrådet 103 600 kronor, till utrikeshandelsstipendier 30 000 kronor samt till handelssekreterarverksamheten återstoden, 1 066 400 kronor. Det torde liksom förut få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om användningen av dessa medel. Därest så skulle erfordras bör Kungl. Maj:t få göra jämkningar mellan olika ändamål.

Utskottet biträder förslaget till medelsanvisning, vilket innebär att förenämnda motioner avstyrkas. I anslutning till dessa vill utskottet framhålla, att utskottet är väl medvetet om betydelsen av den verksamhet, som Småindustriens exportbyrå och Småindustriens exportråd bedriva och om de ökade anspråk, som den europeiska marknadsintegreringen successivt komma att ställa på nämnda institutioner. Det är emellertid — såsom departementschefen framhållit — ännu svårt att överblicka, vad utvecklingen i sistnämnda hänseende kommer att föra med sig i arbetsuppgifter. Bidragsramen synes därför åtminstone tills vidare kunna hållas oförändrad.

Det torde såsom föreslagits få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om användningen av medlen under anslaget även som att göra jämkningar i medelstildelningen mellan olika ändamål.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 70 och II: 70, till *Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor.

91:o) **Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 97, s. 251—254) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 102 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 102 000 kronor.

De statsunderstödda svenska handelskamrarna i utlandet utgör, såsom beredningen rörande åtgärder till stöd för den svenska exporten på det

kommersiella området framhållit, en för staten förhållandevis kostnadsbesparande form av svensk kommersiell utlandsrepresentation. Det statliga stöd som hittills lämnats dessa kamrar under i några fall en lång följd av år har — stundom på ett helt avgörande sätt — bidragit till att kamrarna kunnat upprätthålla verksamheten. Önskemål om en aktivisering på viktiga utländska marknader har på senare tid gett upphov till nya handelskammare. Exempel härpå utgör handelskammaren i Düsseldorf. Beredningen framhåller att man för statens del även i fortsättningen bör räkna med ett periodiskt anslag om ett betydande belopp som stöd åt handelskamarverksamheten i utlandet. En närmare precisering av detta stöd torde böra anstå till dess det slutliga resultatet av beredningens överväganden på denna punkt föreligger.

Huvuddelen av statens kostnader för de svenska handelskamrarna i utlandet har hittills belastat handels- och sjöfartsfonden. Med hänsyn till att behållningen i fonden ännu något år torde medge att handelskamarbidragen till stor del bestrides därifrån, anser departementschefen sig icke böra nu tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, utan detsamma torde för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp. Liksom tidigare bör det ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om fördelningen av anslagsmedlen.

Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 102 000 kronor.

Patent- och registreringsväsendet m. m.

92:o) Patent- och registreringsverket: Avlöningar. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 98, s. 255—268) att dels godkänna av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för patent- och registreringsverket, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för patent- och registreringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Patent- och registreringsverket: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 7 822 800 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 7 415 000 kronor.

Patentanmälningsavdelningarna har under senare år i ett par omgångar förstärkts. Antalet oavgjorda ansökningar stiger likväl, och läget inger för närvarande otvivelaktigt bekymmer. Bakom ligger inte blott att ansökningarna i takt med den snabba tekniska utvecklingen i stort sett blivit mera komplicerade och därigenom mera tidsödande att bereda utan även att här, som på andra håll, svårigheter föreligger att till verket rekrytera civilingenjörer i behövlig utsträckning.

Den s. k. patentverksutredningen med uppgift att granska och bearbeta vissa tidigare framförda förslag rörande patentanmälningsavdelningarnas organisation och personaluppsättning m. m. har i ett den 31 juli 1959 framlagt delbetänkande föreslagit, bland annat, anställande vid patentanmälningsavdelningarna av ytterligare ett antal ingenjörer, däribland läroverksingenjörer, samt införande av ett system med subrotlar, vilkas innehavare skulle på ett mera självständigt sätt än som nu gäller för assistenterna anförtros beredningen av vissa ärenden. Patentverket har i sina petita anslutit sig härtill.

Patentverksutredningen har visserligen inte framlagt sina slutliga förslag rörande den framtida organisationen av patentanmälningsavdelningarna. Departementschefen är dock ense med utredningen och patentverket om att redan nu ytterligare åtgärder måste vidtas i syfte att öka arbetskapaciteten vid avdelningarna, i första hand genom en förstärkning av den tekniskt utbildade personalen. Förslaget att därvid ta i anspråk även läroverksutbildade ingenjörer godkännes reservationslöst. Det synes nämligen uppenbart att en del av patentansökningarna icke är av det innehållet, att civilingenjörskompetens i och för sig är erforderlig för deras behandling. Härtill kommer den svåra bristen på tekniker, som bland annat tagit sig uttryck i att lediga tjänster som teknisk ledamot icke kunnat besättas. I anledning av förslaget om en förstärkning av personalen vid patentanmälningsavdelningarna förordas sålunda inrättande från och med nästa budgetår av 10 tjänster som assistent, avsedda för läroverksutbildade ingenjörer. Tjänsterna bör placeras i lönegrad i enlighet med den inom kommunikationsverken tillämpade befordringsgången för läroverksingenjörer. Det förutsattes att innehavarna av de nya tjänsterna skall, på samma sätt som civilingenjörerna, kunna alltefter förtjänst och skicklighet avancera inom verket och därvid även kunna befordras till tekniska ledamöter. Det synes emellertid icke erforderligt att redan nu ta ställning till den ändring av gällande bestämmelser rörande kompetenskraven för teknisk ledamot, som eventuellt kan betingas härav.

Förslaget om inrättande av särskilda tjänster för subrotlar är departementschefen icke för närvarande beredd att pröva.

Ej heller är han i avvaktan på resultatet av nyssnämnda utredning beredd pröva förslaget om inrättande av en tjänst som överdirektör vid patentverket. När det gäller ledningen av arbetet vid patentanmälningsavdelningarna hyser han emellertid förståelse för kravet på samordning, främst i syfte att nå en enhetlig praxis vid patentansökningarnas granskning och behandling. Detta synes tills vidare lämpligen kunna ske genom att en av patentanmälningsavdelningarnas byråchefer förordnas att vara ordförande för avdelningarna med uppgift att under generaldirektören leda avdelningarnas verksamhet och verka för en enhetlig praxis inom dem samt att övervaka rekryteringen och utbildningen av dessa avdelningars tekniska tjänstemän. För uppdraget bör ett särskilt arvode utgå. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva arvodets storlek. I staten inräknas för ändamålet 1 800 kronor.

Vad härefter gäller personalbehovet vid varumärkesavdelningen torde få anmälas, att det av varumärkes- och firmautredningen år 1958 avlämnade betänkandet om en ny varumärkeslag är föremål för beredning inom Kungl. Maj:ts kansli och väntas komma att i särskild proposition underställas in-nevarande års riksdag. Den nya lagen skulle då kunna träda i kraft den 1 januari 1961. Härvid kommer antalet varumärkesansökningar att öka starkt — man räknar med dubbelt så många nya ansökningar per år som avdelningen nu är beräknad för. Med hänsyn härtill är en väsentlig förstärkning av varumärkesavdelningen nödvändig. I anledning av patentverkets förslag härom tillstyrkes — under förutsättning att en ny varumärkeslagstiftning kommer att på grund av det framlagda utredningsförslaget beslutas av statsmakterna med giltighet från årsskiftet 1960—1961 — inrättande vid patentverket av följande nya tjänster, nämligen från och med den 1 juli 1960 en tjänst som kansliskrivare i Ae 10, en dylik tjänst i Ag 10, en tjänst som kontorist i Ae 9 samt två dylika tjänster i Ag 9 ävensom, från och med den 1 januari 1961, en tjänst som byrådirektör i Ae 24. Vid bifall härtill bör, som patentverket föreslagit, tre tjänster som amanuens i reglerad befordringsgång indras. Vidare tillstyrkes yrkandet om överflyttning från bolagsavdelningen till varumärkesavdelningen av en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 och i samband därmed — under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor — uppflyttning av tjänsten till byrådirektör i lönegrad Ae 24. Ytterligare torde — i anslutning till vad chefen för civildepartementet i nyssnämnda sammanhang uttalat — två tjänster som kontorist i Ao 9 och en tjänst som kontorist i Ae 9 förändras till tjänster som kansliskrivare i respektive Ao 10 och Ae 10. I den mån den nya lagstiftningen skulle träda i kraft senare än som förutsatts, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrift om senare tidpunkt under budgetåret för inrättande av här ifrågavarande befattningar.

Yrkandet om ordinariesättning av tjänsten som bibliotekarie i Ae 21 torde biträdas. Å andra sidan bör en tjänst som kontorsbiträde i Ao 5 avföras från personalförteckningen.

Med hänsyn bland annat till tillkomsten av en ny flygelbyggnad vid patentverket torde expeditionsvaktskåren böra utökas med en tjänst som förste expeditionsvakt i Ao 8.

Vid bifall till vad nu föreslagits kommer avlöningsanslaget i sin helhet att öka med sammanlagt 153 800 kronor. Anslagets storlek påverkas emellertid även av kostnaderna för löneklassändringar m. m., tjänstetidsbefordringar, rörligt tillägg och compensation för höjda folkpensionsavgifter. För dessa poster beräknas ökningar med respektive 10 000, 4 100, 153 200 och 86 700 kronor. Härigenom skulle anslaget för nästa budgetår komma att upptas med tillhoppa 7 822 800 kronor med den fördelning på olika anslagsposter som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Det kan nämnas, att den nya varumärkeslagen beräknas medföra, att vad som kommer att inflyta i varumärkesavgifter ökar med ungefär 600 000 kronor årligen. Även patentinkomsterna är i stigande och beräknas under bud-

getåret 1960/61 komma att uppgå till omkring 1 000 000 kronor mer än vad som inflöt under budgetåret 1958/59.

Utskottet. Det ständigt växande antalet patentanmälningar under senare år har hos patentverket skapat stora administrativa och organisatoriska problem. Från Kungl. Maj:ts sida ha förhållandena inom verket ägnats fortlöpande uppmärksamhet och möjligheterna övervägts att genom rationaliseringar och personalförstärkningar skapa förutsättningar för en snabbare handläggning av ärendena. Bland annat ha förhållandena inom patentanmälningssavdelningarna — där behandlingen av patentansökningar i första instans äger rum — gjorts till föremål för närmare utredning. Som resultat härav har i årets statsverksproposition förslag framlagts om inrättande av ett antal närmast för läroverksingenjörer avsedda tjänster. Förslaget motiveras dels med hänsyn till rekryteringsläget i fråga om teknisk personal med högre utbildning, dels med hänsyn till det förhållandet att patentansökningar i många fall äro av den beskaffenhet, att någon högre kompetens icke krävs för deras behandling. Utskottet tillstyrker förslaget, som synes medföra en icke obetydlig förstärkning i personalmässigt hänseende. Utskottet har icke heller något att erinra mot förslagen i övrigt, innebärande bland annat inrättandet av vissa tjänster vid varumärkesavdelningen, vilket betingas av en med den nya varumärkeslagstiftningen sammanhängande ökning i avdelningens arbetsuppgifter.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för patent- och registreringsverket, som föranledas av vad departementschefen anfört i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1960;

b) godkänna följande avlöningsstat för patent- och registreringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 512 300
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	3 300
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 031 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 144 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	131 400

Summa kronor 7 822 800

c) till *Patent- och registreringsverket*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 822 800 kronor.

93:o) **Patent- och registreringsverket: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 99, s. 268 och 269), innebärande en anslagshöjning av 74 000 kronor, varav 22 000 kronor hänför sig till övriga expenser, 50 000 kronor till publikationstryck, 10 000 kronor till reproduktionsverksamheten samt 2 000 kronor till postavgifter och transportkostnader, varjämte vid beräkningen av anslaget hänsyn tagits till en ökning av särskilda uppbördsmedel med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Patent- och registreringsverket: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 285 500 kronor.

94:o) **Patent- och registreringsverket: Inredning och utrustning av ny flygel till ämbetsbyggnaden m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 100, s. 269 och 270) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

1957 års riksdag fattade beslut om tillbyggnad av patentverkets ämbetsbyggnad med två flyglar. För budgetåret 1957/58 anvisades till ändamålet 100 000 kronor, avsedda för uppgörande av ritningar m. m., och för budgetåren 1958/59 och 1959/60 har anvisats investeringsanslag om tillhoppa 2 000 000 kronor. Endast den ena flygeln är avsedd att redan från början helt disponeras av patentverket. Den beräknas stå färdig för inflyttning omkring årsskiftet 1960/61 och skall i 22 tjänsterum inrymma varumärkesavdelningen och i 31 tjänsterum en patentanmälningsavdelning.

Patent- och registreringsverket har hemställt, att ett anslag av 283 000 kronor måtte anvisas för inredning och utrustning m. m. av ifrågakvarande flygel.

Departementschefen lämnar i stort patentverkets medelsberäkning utan erinran. Med beaktande av att vissa anskaffningar, enligt vad som under hand inhämtats, kan anstå till sommaren 1961, torde emellertid det för budgetåret 1960/61 erforderliga anslaget kunna begränsas till 225 000 kronor.

Utskottet tillstyrker den föreslagna medelsanvisningen och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Patent- och registreringsverket: Inredning och utrustning av ny flygel till ämbetsbyggnaden m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

95:o) **Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 101, s. 270 och 271), innebärande en anslagshöjning av 10 000 kronor vilket ungefär motsvarar den del av ökningen i löne- och pensionskostnader som svarar mot statens anpart i de totala utgifterna för uppfinnarkontorets administration, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 163 000 kronor.

96:o) *Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 102, s. 271), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

97:o) *Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 103, s. 272) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 430 000 kronor.

Från detta anslag bestrides *dels de annonskostnader*, som överståthållar-ämbetet och länsstyrelserna har att erlægga för kungörande av anmälningar att intagas i förenings- och handelsregistren, *dels viss del av patent- och registreringsverkets tryckningskostnader* för utgivande av diverse samlingsregister.

Avgifter, som inflyter i samband med anmälningarna redovisas å riksstatsens inkomstsida under titeln Avgifter för registrering i förenings- m. fl. register. Avgifterna täcker kostnaderna under förevarande anslag. För budgetåret 1958/59 har inkomsttiteln redovisats med cirka 440 000 kronor. I riksstatsförslaget för nästa budgetår beräknas inkomsterna till 450 000 kronor.

Departementschefen föreslår en uppräknig av anslaget med 20 000 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot den föreslagna anslagshöjningen och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

98:o) *Avsättning till försäkringsinspektionens fond*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 104, s. 272—275) att *dels godkänna* av departementschefen förordad stat för försäkringsinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, *dels ock till Avsättning till försäkringsinspektionens fond* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 440 300 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 500 400 kronor.

Under anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör, i anslutning till försäkringsinspektionens förslag, 9 600 kronor beräknas för inrättande av en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän kan i samband därmed minskas med 10 100 kronor, varigenom utgiftsstaten netto nedgår med 500 kronor. För löneklassändringar m. m. torde beräknas minskning med 19 400 kronor. Ökningar torde beräknas för rörligt tillägg med 15 700 kronor, för pensioner med 2 500 kronor, för kompensation för höjda folkpensionsavgifter med 12 100 kronor och för hyror med 700 kronor. Arbetsgivarebidrag till den allmänna sjukförsäkringen minskar med 300 kronor. Nettoutgiften enligt staten kan därmed för budgetåret 1960/61 beräknas till 1 463 300 kronor, innebärande en ökning med 10 800 kronor.

För avsättning till försäkringsinspektionens fond bör i anslutning till de principer, som tillämpats sedan inspektionen år 1958 övertog tillsynen över vissa understödsföreningar och stiftelser, anvisas summan av de bidrag till försäkringsinspektionen, vilka för nästa budgetår redovisas under inkomsttiteln Bidrag till försäkringsinspektionen, och det statsbidrag, som därutöver erfordras för understödsföreningsavdelningens verksamhet. Nyssnämnda inkomsttitel har i riksstatsförslaget för budgetåret 1960/61 upptagits med 1 300 000 kronor. Av beloppet beräknas 1 124 000 kronor som bidrag från försäkringsbolagen och 176 000 kronor som bidrag från understödsföreningarna. Utgifterna för understödsföreningsavdelningen kan, vid bifall till vad tidigare föreslagits, beräknas komma att belöpa sig till 459 300 kronor, däri inräknade 15 000 kronor, som anses utgöra understödsföreningsavdelningens andel av gemensamma kostnader för inspektionen. Med godkännande av försäkringsinspektionens förslag att av behållningen å tidigare statsanslag 143 000 kronor skall tagas i anspråk under budgetåret 1960/61, förordas att till täckande av utgifterna för understödsföreningsavdelningens verksamhet anvisas ett statsbidrag av (459 300 — 176 000 — 143 000 =) 140 300 kronor. Till fonden skulle därvid för budgetåret 1960/61 behöva avsättas sammanlagt (1 300 000 + 140 300 =) 1 440 300 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot den verkställda anslagsberäkningen och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna följande stat för försäkringsinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Stat

Utgifter

Avlöningar och pensioner:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,
förlagsvis 519 500

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t	9 000	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	423 300	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	169 700	
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	18 900	
6. Pensioner, <i>förslagsvis</i>	124 800	1 265 200

O m k o s t n a d e r:

1. Arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m., <i>förslagsvis</i> ...	6 900	
2. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	4 000	
3. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	33 000	
4. Expenser, <i>förslagsvis</i>	84 000	
5. Hyror, <i>förslagsvis</i>	49 800	
6. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	28 000	205 700
		<hr/>
	Summa kronor	1 470 900

Särskilda uppbördsmedel

1. Registreringsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 000	
2. Försålda publikationer, <i>förslagsvis</i> ...	600	7 600
		<hr/>
	Nettoutgift kronor	1 463 300

b) till *Avsättning till försäkringsinspektionens fond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 440 300 kronor.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.

99:o) **Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 105, s. 276 och 277) att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 352 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 341 200 kronor.

Yrkandena om återbesättande resp. indragning av en byrådirektörstjänst torde bifallas. I anslutning härtill förordas en höjning av ordinarieposten med 22 600 kronor och minskning av icke-ordinarieposten med 25 500 kronor.

Mot indragning av en tjänst som kanslibitråde i Ae 7 — medförande ett minskat medelsbehov av 10 500 kronor — och nedräkning av medlen för sakkunniga med 10 000 kronor har departementschefen icke något att erinra.

För löneklassändringar beräknas en ökning med 2 200 kronor, för rörligt tillägg en ökning med 17 500 kronor och för kompensation för höjda folkpensionsavgifter en ökning med 14 500 kronor.

Utskottet har icke något att invända mot den verkställda anslagsberäkningen och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	294 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	27 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m., <i>förslagsvis</i>	832 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	176 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	22 500

Summa kronor 1 352 000

b) till *Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 352 000 kronor.

100:o) *Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 106, s. 277 och 278), innebärande dels en ökning med 2 300 kronor för underhåll m. m. av vissa krigsuppehållsplatser och med 29 400 kronor för möbelanskaffning till nämnda uppehållsplatser, dels en minskning av anslagsposten till reseersättningar med 10 000 kronor, får utskottet, under erinran om att anslagshöjningen utgör 21 700 kronor, hemställa,

att riksdagen må till *Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 203 700 kronor.

101:o) *Omkostnader* för statlig lagerhållning m. m. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 107, s. 278 och 279), att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 27 490 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 24 990 000 kronor.

Riksnämnden hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 27 490 000 kronor. Den erinrar i sin petitaframställning om att genom beslut av Kungl. Maj:t den 31 januari 1958 den kredit som från och med den 1 januari 1959 står till riksnämndens förfogande för lagerhållningen bestämts till 500 milj. kronor. Räntekostnaderna under nästa budgetår har beräknats med utgångspunkt från att hela detta belopp kommer att tagas i anspråk.

Departementschefen tillstyrker, att medel anvisas i anslutning till riksnämndens beräkning av anslaget.

Utskottet har icke något att erinra mot den verkställda anslagsberäkningen och tillstyrker alltså, att medelsanvisningen för nästa budgetår bestäms till 27 490 000 kronor, innebärande en anslagshöjning av 2 500 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 27 490 000 kronor.

Krisförvaltningen

102:o) **Statens handelslicensnämnd: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 108, s. 280), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens handelslicensnämnd: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor.

103:o) **Statens handelslicensnämnd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 109, s. 280 och 281), innebärande en sänkning av anslaget med 12 000 kronor till följd av en beräknad minskning i belastningen å detsamma, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens handelslicensnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

104:o) **Statliga krisorganen: Avlöningar till viss personal.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 110, s. 281), som innebär att anslaget — från vilket bestrides avlöningskostnaderna för vissa extra ordinarie tjänstemän vid statens krisorgan vilkas tjänstgöring vid krisförvaltningen upphört utan att de kunnat beredas annan fast anställning — uppföres med oförändrat belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statliga krisorganen: Avlöningar till viss personal* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 105 000 kronor.

Diverse

105:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Sjöfartsstyrelsens delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 111 och 112, s. 282) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 2 164 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Sjöfartsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 665 000 kronor.

106:o) **Bidrag till vissa internationella byråer m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 113, s. 282—285) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 259 000 kronor.

Från anslaget, vilket för innevarande budgetår är uppfört med 246 000 kronor, bestrides för närvarande Sveriges andel i kostnaderna för följande ändamål, nämligen internationella byrån i Paris för utställningar, patentunionens internationella byrå i Bern, internationella valfångstkommissionen, internationella rådgivande bomullskommittén (ICAC), internationella organisationen för fyrtekniska frågor (IALA), internationella hydrografiska byrån, mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO), internationell ispatrulleringstjänst i norra Atlanten och ett kombinerat livräddnings- och väderleksskepp i Nordsjön samt därjämte utgifterna för handels-sjöfartens dirigering.

Departementschefen anser sig böra tillstyrka en höjning av Sveriges medlemsavgift till patentunionens internationella byrå i Bern, bland annat på grund av de vidgade arbetsuppgifterna hos byrån, och räknar härför ökning av anslagsposten med 7 500 kronor.

Då det bedömes önskvärt att stationeringsliden för livräddnings- och väderleksfartyget i Nordsjön förlängs till att avse hela vintersäsongen, tillstyrkes en uppräknning av ifrågavarande post med 2 000 kronor.

Departementschefen finner sig även böra tillstyrka ordinarie svenskt deltagande i en inom Förenta Nationerna nyupprättad internationell studiegrupp för bly- och zinkfrågor och beräknar härför 5 000 kronor.

I enlighet med sjöfartsstyrelsens förslag bör posten till internationella or-

ganisationen för fyrtekniska frågor (IALA) nedräknas med 1 450 kronor. För övriga ändamål räknas med oförändrat medelsbehov.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer, att riksdagen må till *Bidrag till vissa internationella byråer m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 259 000 kronor.

107:o) **Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 114, s. 285) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 150 000 kronor.

Från anslaget har bestridits kostnaderna för svenska delegationen och svenska kommittén för nordiskt ekonomiskt samarbete samt för Sveriges deltagande i dels Nordiska kommittén för konsumentfrågor, dels tre nordiska kommittéer rörande hälsotjänst för sjöfolk (Nordiska rådets rekommendation nr 32/1958). Vidare har anslaget belastats med vissa kostnader i samband med överläggningar mellan representanter för de nordiska patentverken i frågor av betydelse för det nordiska patentsamarbetet. Från och med den 1 januari 1960 bestrides tillfälligt kostnaderna för svenska kommittén för nordiska patent från anslaget till Kommittéer och utredningen genom sakkunniga.

Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår är svårt att uppskatta, då definitiv ställning ännu icke hunnit tas till organisationen av det sekretariat som erfordras för att biträda de svenska representanterna i den nordiska ministerkommitté och det nordiska samarbetsutskott, som inrättats i anslutning till Nordiska rådets rekommendation nr 12/1959. Då i vart fall någon mera väsentlig ökning av de totala utgifterna icke är att räkna med, torde anslaget för budgetåret 1960/61 upptagas med oförändrat belopp.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

108:o) **Bidrag till svenska turisttrafikförbundet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, s. 286—288), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska turisttrafikförbundet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 550 000 kronor.

109:o) **Turistpropaganda i Amerikas förenta stater.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 116, s. 288) torde anslaget, från vilket bestrides svenska statens andel i kostnaderna för en gemensam nordisk turistkampanj i Amerikas förenta stater, bära uppföras med oförändrat 104 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Turistpropaganda i Amerikas förenta stater* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 104 000 kronor.

110:o) **Avsättning till fonden för idrottens främjande.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 117, s. 288—291) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 11 500 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Carl Albert Anderson* och *Erik Svedberg* (I: 109) och den andra inom andra kammaren av herr *Kellgren m. fl.* (II: 129), i vilka hemställts att riksdagen i skrivelse till regeringen ger uttryck för sin önskan att ungdomschacket jämföras med övrig idrottsrörelse och i enlighet härmed av tipsmedel beviljas ett årligt anslag, utgående med förslagsvis en krona per aktiv ungdom, eller med 30 000 kronor för budgetåret 1960/61,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Hamrin-Thorell m. fl.* (I: 385) och den andra inom andra kammaren av herr *Hamrin m. fl.* (II: 225), i vilka hemställts, att riksdagen i anslutning till behandlingen av anslaget till fonden för idrottens främjande måtte besluta, att ingen del av detta anslag får disponeras för stöd åt boxningssporten,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Stockholm *m. fl.* väckt motion (II: 128), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Avsättning till fonden för idrottens främjande för budgetåret 1960/61 anvisa ett belopp av 16 873 900 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 129, II: 225 och II: 128.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 11 000 000 kronor.

Anspråken på idrottsfonden stiger oavbrutet, sammanhängande bl. a. med att ett allt större antal ungdomar söker sig till idrottsrörelsen, samtidigt som idrottsorganisationernas inkomster genom betalande publik vid idrottsarrangemang sjunker. I det förstnämnda hänseendet noteras, att under år 1958 nära 800 000 personer deltog i aktiv idrott och att ledarnas antal utgjorde 130 000. En verksamhet av denna omfattning har uppenbarligen ett mycket stort värde för ungdomsarbetet och över huvud taget för folkhälsan.

När det gäller idrotten som ungdomsfostrande faktor vill departementschefen erinra om de uttalanden och rekommendationer som framförts av

Riksidrottsförbundets ungdomsutredning 1959. Det heter i utredningens nyligen avgivna betänkande, att idrotten och dess organisationer är ett av de bästa medel, som samhället har till sitt förfogande för att övervinna den nuvarande ungdomskrisen, kännetecknad framför allt av en stigande brottslighet, omfattande allt lägre åldersgrupper. Utredningen understryker därför betydelsen av att tillräckliga resurser ställs till idrottsrörelsens förfogande, så att arbetet med kraft kan inriktas bl. a. på att slussa in barn och ungdomar i idrottsföreningarna på ett så tidigt åldersstadium som möjligt.

Rörande värdet av den roll, som idrotten spelar inom den samlade ungdomsvården, ansluter departementschefen sig till vad som uttalas i Riksidrottsförbundets utredning. Under de senaste åren har också via idrottsfonden avsevärt ökade medel tillförts idrottsrörelsen, varigenom skilda önskemål på området kunnat i vidgad utsträckning tillgodose. Även för nästa budgetår torde en uppräknig av anslaget böra komma till stånd, och det föreslås att avsättningen till idrottsfonden för budgetåret 1960/61 bestämmas till 11 500 000 kronor. Ökningen 500 000 kronor torde huvudsakligen böra disponeras för stödet åt föreningarna och för bidrag till idrottsanläggningar.

Till riksdagens kännedom torde i detta sammanhang böra bringas att Aktiebolaget Tipstjänst anordnat en extra tipsomgång, avseende engelska fotbollsmatcher under annandag jul 1959, samt att Kungl. Maj:t den 18 december 1959 föreskrivit, att vinsten å ifrågavarande tipsomgång skall tillföras idrottsfonden. Ur fonden har samma dag till Stockholms stadion anvisats 52 700 kronor till täckande av en sedan verksamhetsåret 1957—1958 balanserad förlust på stadions verksamhet. Vinsten i sagda tipsomgång torde böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande att användas — utom som ersättning till fonden för det den 18 december 1959 anvisade beloppet — i första hand för Stockholms stadion.

Utskottet. Förevarande anslag har under senare år successivt ökats. För att förbättra möjligheterna att ekonomiskt stödja idrottsverksamheten har departementschefen även för nästa budgetår föreslagit en uppräknig av anslaget. Utskottet tillstyrker, att en sådan uppräknig kommer till stånd men anser sig i rådande statsfinansiella läge icke kunna medverka till en höjning därutöver. Motionen II: 128 avstyrkes sålunda.

Vad angår det motionsvis framförda yrkandet att boxningssporten icke måtte komma i åtnjutande av någon del av anslaget, vill utskottet ännu en gång erinra om sitt av 1957 års riksdag godkända utlåtande i anledning av då föreliggande motioner rörande boxningssporten, vilket var av innebörd att riksdagen icke lämpligen borde uttala sig angående vilka idrottsgrenar som borde ifrågakomma för erhållande av bidrag från idrottsanslaget. Utskottet vill också erinra om att chefen för inrikesdepartementet i följd med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat en sakkunnig för att i samråd med Sveriges riksidrottsförbund och Svenska boxningsförbundet följa boxningssportens skadeverkningar samt därest särskilda åtgärder befinnas

påkallade inkomma med lämpliga förslag. Under hänvisning härtill avstyrkas motionerna I: 385 och II: 225.

I motionerna I: 109 och II: 129 har hemställts, att riksdagen ville uttala sig för att ungdomsschacket bör vara att betrakta som en del av idrottsrörelsen och därigenom erhålla bidrag av tipsmedel. Det synes utskottet böra ankomma på vederbörande organisation att i första hand hos Kungl. Maj:t göra framställning om bidrag från anslaget. Enligt vad utskottet inhämtat har så icke skett i nu förevarande fall. Utskottet vill erinra om att sådant bidrag kan tilldelas även organisation, som icke är ansluten till Riksidrottsförbundet. Under hänvisning tillika till vad utskottet i det föregående anfört beträffande boxningssporten avstyrkas motionerna.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

- a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 128, till *Avsättning till fonden för idrottens främjande* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 11 500 000 kronor;
- b) att motionerna I: 385 och II: 225 icke må av riksdagen bifallas;
- c) att motionerna I: 109 och II: 129 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

111:o) *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, s. 291 och 292), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 1 400 000 kronor.

112:o) *Avsättning till lotterimedelsfonden*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 119, s. 292 och 293) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 24 100 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Källqvist* (I: 24) och den andra inom andra kammaren av herr *Christenson i Malmö* (II: 38), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att öka avsättningen till lotterimedelsfonden för budgetåret 1960/61 med 15 procent,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Torsten Andersson m. fl.* (I: 380) och den andra inom andra kammaren av herr *Wahlund* (II: 457), i vilka hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, *dels* om åtgärder och förslag snarast till genomförande av kulturfondsutredningens principbetänkande beträffande

lotterimedlens användning och fördelning, dels om förslag att den föreslagna fonden för särskilda kulturella ändamål skall erhålla ett väsentligt förhöjt grundbelopp, eventuellt genom ett engångslotteri, samt om att — därest en dylik fond inrättas — densamma i likhet med teater- och musikfonden skall administreras av ecklesiastikdepartementet, dels ock om framläggande av förslag till nästa års riksdag om avsättning till lotterimedelsfonden med minst 25 % av lotteriinkomsterna att fördelas till den föreslagna teater- och musikfonden samt till fonden för särskilda kulturella ändamål.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 38 och I: 380.

Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 21 800 000 kronor.

Huvudparten av de medel, som via detta anslag tillföres lotterimedelsfonden, disponeras för bidrag till teatrar och orkestrar. Återstoden användes för att tillgodose tillfälliga kulturella och andra ändamål. Anspråken på fonden är betydande. Departementschefen framhåller, att det givetvis i och för sig vore önskvärt om anslaget kunde höjas till sådan nivå, att alla väl motiverade framställningar om bidrag ur fonden kunde tillgodoses. Av statsfinansiella skäl är emellertid detta icke möjligt.

Större delen av anslagen till teatrar och orkestrar avser löne- och pensionskostnader, vilket innebär att fonden varje år belastas med betydande automatiska kostnadsökningar, vilka i första hand bör kompenseras. Härutöver torde för nästa budgetår medel böra beräknas för bl. a. bidrag till den beslutade nya stadsteatern i Stockholm. Departementschefen uppskattar det ökade medelsbehovet under budgetåret 1960/61 till sammanlagt 2,3 milj. kronor, varigenom avsättningen till fonden kommer att uppgå till sammanlagt 24 100 000 kronor.

I detta sammanhang torde bringas till riksdagens kännedom att Kungl. Maj:t genom beslut den 27 november 1959 medgivit att Svenska penninglotteriet aktiebolag finge under 1960, liksom under tidigare år, anordna ett särskilt lotteri till förmån för konst, teater och andra kulturella ändamål, omfattande högst 165 000 lotter à 100 kronor.

Utskottet. Under senare år har en ganska betydande förstärkning skett av förevarande anslag. För budgetåret 1958/59 uppräknades det med drygt 1 miljon kronor och för budgetåret 1959/60 med ytterligare 2 miljoner kronor. Utskottet vill erinra om att huvudparten av de medel, som via detta anslag tillförts fonden, disponerats för bidrag till teatrar och orkestrar. I sistnämnda avseende må nämnas, att av det för sistförflutna budgetår beviljade anslaget å 19,8 miljoner kronor anvisades enbart för teaterverksamhet ett sammanlagt belopp av 15,5 miljoner kronor. För orkesterverksamhet anslags för samma budgetår 1,9 miljon kronor.

Utskottet anser sig böra jämväl för nästa budgetår medverka till en uppräkning av förevarande anslag. Departementschefen har förordat en höjning av detsamma med 2,3 miljoner kronor. Såsom departementschefen framhål-

lit vore det givetvis i och för sig önskvärt, att anslagsramen gjordes så vid, att alla väl motiverade framställningar om bidrag ur fonden kunde tillgodoses. Detta låter sig emellertid av statsfinansiella skäl icke göra. Under hänvisning härtill vill utskottet biträda departementschefens förslag till medelsanvisning. Härav följer, att utskottet avstyrker motionerna I: 24 och II: 38, i vilka hemställts att anslaget måtte ökas med 15 procent för att i första hand tillgodose teatrarnas behov av ökade medel.

Utskottet vill erinra om att 1948 års kulturfondsutredning, som år 1955 framlade sitt betänkande, hade till uppgift att utreda och avgiva förslag rörande frågorna om de ändamål, till vilka lotterimedel, som icke skulle tillföras allmänna budgeten, kunde utgå samt om formerna för medlens fördelning. Utredningens förslag innebar bland annat, att i stället för lotterimedelsfonden skulle inrättas två fonder, den ena benämnd teater- och musikfonden och den andra kallad fonden för särskilda kulturella ändamål. Vidare borde enligt utredningen vissa ändamål, som tillgodosåges av fondmedel, erhålla medel över riksstaten. Utredningen berörde även frågan om lämpliga åtgärder för att främja landsbygdens kulturliv.

Utredningens förslag ha så till vida beaktats att, på sätt av det föregående framgår, lotterimedelsanslaget successivt ökats, varigenom ändamålsfördelningen förbättrats till landsbygdens och de mindre tätorternas fördel. Där emot har ställning icke tagits till utredningens förslag i övrigt. I syfte att närmare överse läget beträffande teaterverksamheten på landsbygden tillsattes 1955 års provinsteaterutredning. Vidare kan nämnas, att med hänsyn till de alltmer stegrade kraven på bidrag av statsmedel till Operan departementschefen förra året tillsatte en utredning om Operans ekonomi och därmed sammanhängande förhållanden.

Utskottet anser lämpligt, att, innan ställning tages till kulturfondsutredningens förslag, resultatet av de i det föregående nämnda utredningarna avvakts. Utskottet är därför icke berett tillstyrka bifall till motionerna I: 380 och II: 457, i vilka hemställts om ett genomförande av kulturfondsutredningens förslag i fråga om lotterimedlens användning och fördelning. Ej heller kan utskottet tillstyrka förslaget om att riksdagen nu skall uttala sig om beräkningarna av lotterimedelsanslaget för budgetåret 1961/62.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 24 och II: 38, till *Avsättning till lotterimedelsfonden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 24 100 000 kronor;

b) att motionerna I: 380 och II: 457 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

113:o) **Kostnader för vissa nämnder m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 120, s. 293 och 294), som innebär att anslaget — vilket för nästa budgetår jämväl belastas med kostnaderna för statens krigstrafiknämnd — nedräknas med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 38 000 kronor.

114:o) *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121, s. 294), innebärande en av minskad belastning föranledd anslagssänkning av 25 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 550 000 kronor.

115:o) *Extra utgifter.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 122, s. 294), innebärande en av ökad belastning föranledd uppräknning av anslaget med 29 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

Uppskjutna frågor

116:o) Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande i fråga om nedannämnda av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

- punkten 42:* Bidrag till svenska textilforskningsinstitutet,
  - punkten 45:* Bidrag till institutet för optisk forskning,
  - punkten 93:* Bidrag till handelshögskolan i Stockholm,
  - punkten 94:* Bidrag till handelshögskolan i Göteborg samt
  - punkten 95:* Handelshögskolorna: Stipendier;
- vilket utskottet härmed får för riksdagen anmäla.

Stockholm den 20 april 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit
från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Ivar Johansson, Birger Andersson, Axel Johannes Andersson, Bergman, Holmqvist, Pålsson Jacobsson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Söderberg och Svärd; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Thapper, Staxäng, Ståhl, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Lundqvist i Trollhättan, Hansson i Skegrie, Nihlfors, Hansson i Önnarp, fru Lewén-Eliasson, herr Heckscher, fröken Vinge och herr Gustafsson i Uddevalla;

dock att herr Petterson i Degerfors deltagit i stället för herr Gustafsson i Uddevalla vid behandlingen av punkterna 59—116.

Reservationer

1) vid *punkten 4* (Kommerskollegium: Avlöningar) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels första stycket i utskottets yttrande på s. 4 bort ha följande lydelse:

»Departementschefen har föreslagit, att åtgärder vidtagas för en förbättring av korttidsstatistiken över produktion, order och lager inom industrien och att 50 000 kronor måtte anvisas för ändamålet. Utskottet finner för sin del, att den snabbstatistik, som insamlas av branschorganisationerna, i stort sett bör vara tillräcklig för bedömning av läget inom respektive industribranscher. Däremot kan det — såsom Sveriges industriförbund framhållit — finnas anledning överväga om lageruppgifter böra inhämtas i något större omfattning än hittills från vissa företag, där lagerförändringarna spela en samhällsekonomiskt viktig roll. Detta synes dock kunna ske inom ramen för nuvarande anslag. Med hänsyn till det anförda föreslår utskottet, som biträder motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga, att anslagsposten Avlöningar till tillfällig personal vid statistiska byrån i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag minskas med 50 000 kronor och alltså uppföres med 183 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan i nedan angivna delar bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, med avslag å motionerna I: 389 och II: 337 samt med bifall till motionerna I: 383 och II: 339, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga,

b) godkänna följande avlöningsstat för kommerskollegium att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 285 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	10 800
3. Avlöningar till tillfällig personal vid statistiska byrån, <i>förslagsvis</i>	183 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 527 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	472 300
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	60 000

Summa kronor 3 538 200

c) till *Kommerskollegium: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 538 200 kronor.»

2) vid *punkten 10* (Näringsfrihetsrådet: Avlöningar) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 384 och II: 338 och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Då näringsfrihetsrådet, ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor samt statens pris- och kartellnämnd inrättades, avsågs därmed att skapa de organisatoriska förutsättningarna för att tillräckligt effektivt kunna ingripa mot samhällsskadliga verkningar av konkurrensbegränsningar och för att tillräckligt ingående kunna följa prisutvecklingen och de faktorer, som påverka denna.

Enligt utskottets mening har utvecklingen under efterkrigstiden icke visat något ökat behov av statlig övervakning av pris- och konkurrensförhållandena inom näringslivet. Under senare år har inom detta skett en betydande självsanering. Inom distributionsledet ha nya försäljningsformer börjat tillämpas, vilket lett till ökad konkurrens företagen emellan. Den fortskridande liberaliseringen av handels- och valutapolitiken har även medfört en hårdare priskonkurrens. Denna kan förväntas bli ytterligare skärpt genom vårt lands anslutning till det europeiska frihandelsområdet.

Med hänsyn till den antydda utvecklingen torde den statliga övervaknings- och utredningsverksamhet, som avser pris- och konkurrensförhållandena inom näringslivet, kunna begränsas och en krympning och anpassning ske av de myndigheters organisation, som handha denna verksamhet. Vad angår pris- och kartellnämnden synes kunna övervägas den vid nämndens inrättande alternativt föreslagna anordningen att till kommerskollegium anknyta en pris- och kartellbyrå samt en rådgivande nämnd. Enligt utskottets mening bör det finnas möjlighet att redan under innevarande år verkställa erforderliga undersökningar och framlägga förslag till en organisatorisk anpassning av berörda myndigheters verksamhet. En ändrad organisation skulle då kunna genomföras från och med den 1 januari 1961.

Anslagen för nästa budgetår till avlöningar och omkostnader för angivna myndigheter böra fastställas med beaktande av det anförda. I motionerna har hemställts, att myndigheternas avlöningsanslag måtte för budgetåret 1960/61 anvisas med tillhoppa 1 415 000 kronor och omkostnadsanslagen med tillhoppa 321 500 kronor. Utskottet har icke något att erinra mot de förordade utgiftsramarna och föreslår, att fördelningen mellan de berörda anslagen sker så, att näringsfrihetsrådets, ombudsmannaämbetets för näringsfrihetsfrågor samt pris- och kartellnämndens avlöningsanslag anvisas med respektive 74 000 kronor, 173 700 kronor och 1 167 300 kronor samt deras omkostnadsanslag med respektive 10 000 kronor, 18 000 kronor och 293 500 kronor.

Vad angår verksamheten under andra halvåret torde det böra uppdragas åt Kungl. Maj:t att till innevarande riksdags höstsession framlägga förslag till sådan organisation av myndigheterna, att utgifterna för dessa kunna under den angivna tiden hållas inom den i motionerna angivna kostnadsramen, ca 538 000 kronor.

Med avseende å nu förevarande anslag hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna följande avlöningsstat för näringsfrihetsrådet, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	31 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	35 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6 100
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 900
Summa kronor	74 000

b) till *Näringsfrihetsrådet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 74 000 kronor;

II. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 384 och II: 338, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte vid 1960 års riksdags höstsession framlägga förslag till sådan omorganisation av näringsfrihetsrådet, ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor samt statens pris- och kartellnämnd, att verksamheten inom dessa under tiden den 1 januari 1961 till den 30 juni 1961 kan bedrivas inom en kostnadsram av omkring 538 000 kronor.»

3) vid *punkten 11* (*Näringsfrihetsrådet*: *Omkostnader*) av herrar *Svärd*, *Skoglund* i *Doverstorp*, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka under åberopande av den med 2) betecknade reservationen ansett, att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga, till *Näringsfrihetsrådet*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.»

4) vid *punkten 12* (*Ombudsmannaämbetet* för näringsfrihetsfrågor: *Avlöningar*) av herrar *Svärd*, *Skoglund* i *Doverstorp*, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka under åberopande av den med 2) betecknade reservationen ansett, att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna följande avlöningsstat för ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	130 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	39 300
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 400
Summa kronor 173 700	

b) till *Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 173 700 kronor.»

5) vid *punkten 13* (Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka under åberopande av den med 2) betecknade reservationen ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga, till *Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.»

6) vid *punkten 14* (Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka under åberopande av den med 2) betecknade reservationen ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna följande avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	80 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	34 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal . .	735 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	285 000

5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	32 500
	Summa kronor 1 167 300

b) till *Statens pris- och kartellnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 167 300 kronor.»

7) vid *punkten 15* (Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka under åberopande av den med 2) betecknade reservationen ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 384 och II: 338, såvitt nu är i fråga, till *Statens pris- och kartellnämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 293 500 kronor.»

8) vid *punkten 36* (Statens institut för konsumentfrågor: *Avlöningar*) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Vid 1956 års riksdag genomfördes en väsentlig förstärkning av det statliga stödet åt forskning och upplysning på konsumentvaruområdet. En upp- rustning var säkerligen motiverad. Det kan dock ifrågasättas, om icke verk- samheten hade bort givas en organisatoriskt och ekonomiskt mera begrän- sad omfattning än vad som blev fallet. Det må i detta sammanhang även erinras om den skärpning i pris- och kvalitetskonkurrens, som blivit följ- den av den fortskridande handelsliberaliseringen och som kan förväntas bli ännu mera markerad genom vårt lands anslutning till sjustatsmarknaden. En omprövning och anpassning av de statliga insatserna på konsumentvaru- forskningens område bör därför ske. Vid en sådan omprövning måste hän- syn även tagas till det statsfinansiella läget.

Det torde, såsom i motionerna föreslagits, böra uppdragas åt Kungl. Maj:t att till innevarande riksdags höstsession framlägga förslag till nya riktlinjer för konsumentupplysningens bedrivande inom en kostnadsram för halvt bud- getår om cirka 488 200 kronor. Den nya organisationen bör träda i kraft från och med den 1 januari 1961. Som följd därav bör en minskning komma till stånd av konsumentinstitutets avlönings- och omkostnadsanslag till respektive 543 000 och 179 600 kronor, av anslaget till statens konsumentråd till 50 200 kronor samt av anslaget till konsumentvaruforskning och konsu- mentupplysning till 400 000 kronor.

Med avseende å nu förevarande anslag hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 383 och II: 339, i vad de avse medelsanvisningen,

a) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för konsumentfrågor, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	19 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	410 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	98 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	11 900
<u>Summa kronor</u>	<u>543 000</u>

b) till *Statens institut för konsumentfrågor*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 543 000 kronor;

II. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 383 och II: 339, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att förslag till ny organisation för konsumentvaruforskningens och konsumentupplysningens bedrivande måtte utarbetas i enlighet med i motionerna angivna riktlinjer och föreläggas 1960 års riksdags höstsession.»

9) vid *punkten 37* (Statens institut för konsumentfrågor: Omkostnader) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka under åberopande av den med 8) betecknade reservationen ansett att utskottet bort med bifall till motionerna I: 383 och II: 339 föreslå, att anslaget minskas till 179 600 kronor och att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga, till *Statens institut för konsumentfrågor*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 179 600 kronor.»

10) vid *punkten 38* (Statens konsumentråd) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka under åberopande av den med 8) betecknade reservationen ansett att utskottet bort tillstyrka den i motionerna I: 383 och II: 339 föreslagna anslagsminskningen och att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga, till *Statens konsumentråd* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 50 200 kronor.»

11) vid *punkten 39* (Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka under åberopande av den med 8) betecknade reservationen ansett att utskottet bort tillstyrka den i motionerna I: 383 och II: 339 föreslagna anslagsminskningen och att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga, till *Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.»

12) vid *punkten 46* (Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi).

a) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka den i motionerna I: 272 och II: 327 föreslagna anslagsminskningen och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande, som på s. 33 börjar med »För följande» och på s. 34 slutar med »till utförande», bort ha följande lydelse:

»I det följande kommer utskottet att föreslå bl. a., att en översyn av Atombolagets interna organisation verkställs i syfte att undersöka möjligheterna för åstadkommande av en klarare gränsdragning mellan de statliga och enskilda intressena och i samband därmed begränsningar i bolagets verksamhet. Det är givetvis icke möjligt att nu bedöma, vilka besparingar som härvid kunna vinnas. Såsom i motionerna I: 272 och II: 327 framhållits böra självfallet icke några åtgärder vidtagas, som kunna vara ägnade att försena eller försvåra en utbyggnad av energiförsörjningen motsvarande det beräknade behovet. Med hänsyn till att reaktorprogrammet förskjutes ett par år framåt i tiden, har delegationen för atomenergifrågor ansett, att den höga utbyggnadstakten inom Atombolaget bör avsakas i motsvarande mån. Departementschefen har emellertid funnit sig böra föreslå samma anslagstilldelning som för innevarande budgetår, 98,1 miljoner kronor. Utskottet anser med hänsyn till det anförda, att även med fasthållande av den av Kungl. Maj:t angivna målsättningen en icke oväsentlig utgiftsbegränsning bör kunna ernås för nästa budgetår. Utrymmet för rationaliseringar och förenklingar synes nämligen vara betydande. Därtill kommer, att det begärda anslaget till reaktorer svårligen torde kunna utnyttjas under nästkommande budgetår. Utskottet föreslår därför i enlighet med yrkandet i förenämnda motioner, att anslaget upptages med 88,1 miljoner kronor, vilket innebär en besparing om 10 miljoner kronor.»

dels ock utskottets hemställan under a) bort ha följande lydelse:

»a) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 272 och II: 327, i vad de avse medelsanvisningen, till *Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 88 100 000 kronor;»

b) av herrar *Boman, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Pålsson, Jacobsson, Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng, Ståhl, Hansson* i Skegrie, *Nihlfors, Hansson* i Önnarp, *Heckscher* och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet i anledning av motionerna I: 272 och II: 327 samt I: 386 och II: 479, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, bort hemställa om utredning rörande Aktiebolaget Atomenergis organisation m. m. samt målsättningen m. m. för nämnda bolag och att därför

dels det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 34 börjar med »I nyssnämnda» och på s. 35 slutar med »samma styrka», bort ersättas med text av följande lydelse:

»De förseningar, som drabbat det svenska atomenergiprogrammet, äro ägnade att inge oro med tanke på det läge, som Sveriges energiförsörjning under 1970-talet kan komma att befinna sig i, såvida icke tillfredsställande framsteg göras i fråga om utnyttjande av atomkraften.

Stora ansträngningar böra därför vidtagas att undvika ytterligare förseningar av utvecklingen av en inhemsk linje, som bygger på reaktorer med naturligt uran. Därav följer, att produktionen inom landet av erforderliga råvaror framstår som ett förstahandsintresse.

Utskottets här uttalade uppfattning innebär emellertid icke, att utskottet skulle finna import av praktiskt prövade utländska reaktorkonstruktioner oförenlig med utvecklingen av det inhemska programmet. Tvärtom torde det kunna ifrågasättas, om icke sådan import, som skulle bredda basen för landets försörjning med atomenergi, också kunde främja denna utveckling.

I såväl motionerna I: 386 och II: 479 som motionerna I: 272 och II: 327 hemställas om utredning angående atomenergiarbetets fortsatta uppläggning. Utskottet finner dessa yrkanden mot bakgrunden av tidigare av riksdagen fattade beslut och uppnådda delvis otillfredsställande resultat i princip befogade. Vid en dylik utredning bör undersökas, på vad sätt målsättningen i fråga om AB Atomenergis uppgifter kan klarare fastställas och hur gränserna för dess arbetsuppgifter böra dras. Den statliga administrationen av atomenergifrågorna bör likaledes omprövas, varvid särskild uppmärksamhet bör ägnas möjligheterna att sammanföra alla hithörande frågor till ett och samma departement; atomenergidelegationens ställning bör också övervägas.

Utredningen bör vara allsidigt sammansatt och bl. a. innesluta företrädare för dels AB Atomenergi, dels den enskilda industrien och dels kraftproducenterna samt ha tillgång till erforderlig expertis.»

dels ock utskottets hemställan under c) bort ha följande lydelse:

»c) att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 272 och II: 327 samt I: 386 och II: 479, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag om en klarare målsättning för det fortsatta atomenergiarbetet och för Aktiebolaget Atomenergiverksamhet samt om de rationaliseringar och förändringar i bolagets organisation, som därav kunna föräntas;»

c) av herrar *Boman, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Pålsson, Jacobsson, Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng, Ståhl, Hansson* i Skegrie, *Nihlfors, Hansson* i Önnarp, *Heckscher* och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet i anledning av motionerna I: 386 och II: 479, såvitt nu är i fråga, samt motionen II: 346 bort hemställa om utredning rörande kontroll- och säkerhetsfrågornas handläggning och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande, som på s. 35 börjar med »Utskottet finner» och på s. 36 slutar med »biträda utredningsyrkandet», bort utgå,

dels att före näst sista stycket i utskottets yttrande på s. 36 bort införas ett nytt stycke av följande innehåll:

»Utskottet finner likväl för sin del vissa skäl tala för en förändrad organisation av säkerhetskontrollen, exempelvis enligt de riktlinjer, som i ifrågasvarande motioner förordats. Visserligen förfogar bolaget över en så stor del av landets expertis på reaktortekniska kontroll- och säkerhetsfrågor, att bolagets medverkan därvid i ena eller andra formen kan komma att visa sig svår att undvara. Ehuru reaktorförläggningsskommittén formellt sett endast är ett beredande organ och de egentliga ställningstagandena ske inom atomdelegationen, medför dock reaktorförläggningsskommitténs sammansättning, att dess yttranden få betydande tyngd. Det är emellertid av stor betydelse ur flera synpunkter, att kontroll- och säkerhetsfrågornas handläggning omdanas så, att allmänhetens förtroende bevaras och stärkes. Även upplysningsverksamheten till allmänheten är av betydelse i detta sammanhang. Utskottet finner därför en förutsättningslös prövning av i sammanhanget lämpliga organisationsformer motiverad. Med hänsyn till det omfattande internationella samarbetet inom atomenergiområdet bör vid en sådan prövning även den möjligheten kunna övervägas att i ökad omfattning anlita utländsk expertis.»

dels ock utskottets hemställan under d) bort ha följande lydelse:

»d) att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 386 och II: 479, såvitt nu är i fråga, samt motionen II: 346, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en förutsättningslös utredning angående kontroll- och säkerhetsfrågornas handläggning.»

13) vid *punkten 18* (Bidrag till företagareföreningar m. fl.)

a) beträffande statsgaranti för lån till hantverks- och industriföretag m. m.

1) av herrar *Ivar Johansson, Pålsson, Hansson* i Skegrie och *Hansson* i Önnarp, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 382 och II: 478 om uppräknig av lånegarantiramen till 135 miljoner kronor och att därför

dels det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 53 börjar med »Vad angår» och på s. 54 slutar med »att ställa», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Vad angår *kreditgarantiramen* är denna för innevarande budgetår bestämd till 30 miljoner kronor. Departementschefen har föreslagit en utvidgning av ramen för nästa budgetår till 35 miljoner kronor. I motionerna I: 382 och II: 478 har yrkats, att garantiramen skall fastställas till 135 miljoner kronor. Den begärda ökningen borde enligt motionärerna disponeras i syfte att underlätta anpassningen till den europeiska frihandelsmarknaden och motverka riskerna för lokal arbetslöshet, varigenom även behovet av omflyttning av arbetskraft och därmed följande problem bl. a. på inflyttningsoverternas bostadsmarknad skulle motverkas. Utskottet finner de i motionerna förordade riktlinjerna ligga inom ramen för det allmänna syfte med kreditstödet, som utskottet i det föregående anslutit sig till. Utskottet vill jämväl understryka angelägenheten av att de med den förändrade handelssituationen i Västeuropa följande problemen uppmärksammas och motverkas på ett tidigt stadium. Med hänsyn till de kreditvärigheter, som för närvarande råda för många mindre och medelstora företag inom berörda sektorer, finner sig utskottet därför böra tillstyrka ifrågavarande motionsyrkande.»

dels ock utskottets hemställan under III. bort ha följande lydelse:

»III. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 382 och II: 478, såvitt nu är i fråga, medgiva, att statsgaranti för lån till hantverks- och industriföretag m. m. må under budgetåret 1960/61 beviljas intill ett belopp av 135 000 000 kronor;»

2) av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Jacobsson, Ståhl, Nihlfors* och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet i anledning av motionerna I: 382 och II: 478 bort tillstyrka en uppräknig av lånegarantiramen till 50 000 000 kronor och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande, som på s. 53 börjar med »Utskottet biträder» och på s. 54 slutar med »att ställa», bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 382 och II: 478 har hemställts om en garantiram på 135 miljoner kronor, vilket motiverats med behovet av ökade medel i syfte att underlätta anpassningen till den europeiska frihandelsmarknaden och motverka en av omflyttning betingad arbetslöshet. I anledning härav vill utskottet helt allmänt framhålla, att det givetvis är angeläget, att den mindre företagsamhetens problem beaktas i det nya marknadsläget dels för att mildra uppkommande svårigheter, dels för att tillvarata de utvecklingsmöjligheter, som kunna komma att öppna sig. Ur denna synpunkt ter sig en uppräknig av garantiramen nödvändig, dock ingalunda i den omfattning som

förutsätts i nämnda motioner. Som departementschefen framhållit komma nämligen de krav, som betingas av den ändrade marknadsbilden, att aktualiseras först successivt. Med hänsyn härtill torde en utökning av ramen böra begränsas till högst 50 miljoner kronor.»

dels ock utskottets hemställan under III. bort ha följande lydelse:

»III. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 382 och II: 478, såvitt nu är i fråga, medgiva, att statsgaranti för lån till hantverks- och industri-företag m. m. må under budgetåret 1960/61 beviljas intill ett belopp av 50 000 000 kronor;»

b) av herrar *Boman, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Pålsson, Jacobsson, Söderberg, Åkerström, Thapper, Ståhl, Lundqvist* i Trollhättan, *Hansson* i Skegrie, *Nihlfors, Hansson* i Önnarp, fröken *Vinge* och herr *Gustafsson* i Uddevalla, vilka ansett att utskottet i anledning av motionerna I: 186 och II: 232, I: 381 och II: 477 samt I: 274 och II: 329, de båda sistnämnda såvitt nu är i fråga, bort tillstyrka en uppräknig av förevarande anslag till 1 000 000 kronor, varav 700 000 kronor till administrationskostnader och 300 000 kronor till subventioner, och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande, som på s. 54 börjar med »Redan dessa» och på s. 55 slutar med »sig nödvändig», bort ha följande lydelse:

»Vid bedömning av anslagsbehovet för nästa budgetår må först konstateras, att de olika företagareföreningarnas resurser i fråga om personal och administration i övrigt variera avsevärt och att en ökning av kostnadsramen ter sig motiverad med hänsyn till mindre och svagare föreningars behov av en förstärkning i nämnda hänseende. Härtill komma de ökade anspråk, som med den successivt ändrade marknadsbilden komma att ställas på föreningarnas tjänster. Härvidlag är det icke enbart fråga om en ökad långivning utan även om en effektivare rådgivnings- och serviceverksamhet, som stöder företagen i deras strävanden att rationalisera och anpassa produktionen och utveckla försäljningsverksamheten. Vad angår frågan om vilka medel, som stå till förfogande för att täcka föreningarnas administrationskostnader, vill utskottet erinra om de ändrade bestämmelserna för räntesättningen. Avskaffandet av den tvååriga räntefriheten kommer att medföra en icke obetydlig minskning av föreningarnas inkomster. Storleken av denna minskning har bedömts olika, men det finns under alla förhållanden skäl antaga, att den blir större än den som departementschefen utgått från vid sina anslagsöverbäganden. Med hänsyn till anförda omständigheter vill utskottet förorda, att för administrationsbidrag beräknas ett belopp av 700 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan under V. bort ha följande lydelse:

»V. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 186 och II: 232, I: 381 och II: 477 samt I: 274 och II: 329, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till företagareföreningar m. fl.* för budget-

året 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor;»

c) av herrar *Ivar Johansson, Pålsson, Hansson* i Skegrie och *Hansson* i Önnarp, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 382 och II: 478 om anvisande av ett anslag av 500 000 kronor till förberedelse av åtgärder i syfte att underlätta näringslivets anpassning till den europeiska frihandelsmarknaden och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 54, som börjar med »I anslutning» och slutar med »nya marknadsläget», bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 382 och II: 478 har även yrkats, att ett belopp av 500 000 kronor måtte anvisas för förberedelse av åtgärder i syfte att underlätta anpassningen till det nya marknadsläget. I sammanhanget bör erinras om att utrikesutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 2 uttalat att den till kommerskollegium knutna delegationen för handläggning av vissa med den förändrade handelssituationen förknippade spörsmål tills vidare bör vara till fyllest. Ifrågavarande förberedelseverksamhet får därför förutsättas åvila kommerskollegium tills vidare. Utskottet förutsätter sålunda, att verksamheten på detta område skall ytterligare intensifieras. Det torde även ligga i sakens natur, att riktlinjer för verksamhetens bedrivande på längre sikt skulle ge stabilitet åt strävandena att underlätta anpassningen till de successiva förändringar i marknadssituationen, som äro att vänta under 1960-talet. Behovet av ett sådant samlat program bör särskilt uppmärksammas inom den till kommerskollegium knutna delegation, i vilken ingå representanter för de skilda sektorerna inom näringsliv och arbetsmarknad. Det får vidare förutsättas, att den ökning av garantigivningen, som utskottet förordat, kommer att ställa anspråk på ökade insatser från de handläggande organen. Med hänsyn till att frågan om ett särskilt organ för handläggning av åtgärder i syfte att underlätta näringslivets anpassning ännu ej är slutligt avgjord, vilket framgår bl. a. av förenämnda utlåtande av utrikesutskottet, finner utskottet det lämpligt, att medel ställas till förfogande genom beviljande av ett särskilt förslagsanslag. I övrigt torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som föranledas av vad utskottet här anfört. De synpunkter, som anförts i ovannämnda motioner böra därvid särskilt beaktas.»

dels ock utskottets hemställan under VII, bort ha följande lydelse:

»VII. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 382 och II: 478, såvitt nu är i fråga, till *Förberedelse av åtgärder i syfte att underlätta näringslivets anpassning till den europeiska frihandelsmarknaden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor;»

d) av herrar *Ivar Johansson, Pålsson, Hansson* i Skegrie och *Hansson* i Önnarp, vilka i anledning av motionerna I: 382 och II: 478, såvitt nu är i fråga, ansett att

dels sista meningen i det stycke, som på s. 52 börjar med »Vad departementschefen» och på s. 53 slutar med »riksdagens sida», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Av departementschefens uttalande framgår, att dylik garanti skall kunna utgå till försäljningssammanslutning i vart fall på riksplenet. Utskottet finner det emellertid angeläget understryka, att sådan sammanslutning på länsplanet skall äga samma rätt och ansluter sig sålunda till ifrågavarande motionsyrkande.»

dels ock utskottets hemställan under VIII. bort ha följande lydelse:

»VIII. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 382 och II: 478, i vad de avse hemställan om uttalande att kreditgaranti må beviljas försäljningsorganisation på länsplanet, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört;»

e) av herrar *Ivar Johansson, Pålsson, Hansson* i Skegrie och *Hansson* i Önnarp, vilka ansett att till första stycket i utskottets yttrande på s. 51 bort fogas en mening av följande lydelse:

»Härigenom tillskapas enligt utskottets mening en grund för den vidgning av verksamheten, som av omständigheterna nu påkallas.»

f) av herrar *Ivar Johansson, Pålsson, Hansson* i Skegrie och *Hansson* i Önnarp, vilka ansett att sista meningen i det stycke i utskottets yttrande på s. 53, som börjar med »I fråga» och slutar med »än ränteutgifter», bort ha följande lydelse:

»Utskottet förutsätter emellertid, att utvecklingen uppmärksammas och att vid eventuellt negativa verkningar för företagareföreningarna de åtgärder vidtagas, som kunna anses påkallade.»

g) av herrar *Ivar Johansson, Pålsson, Hansson* i Skegrie och *Hansson* i Önnarp, vilka ansett att sista meningen i det stycke i utskottets yttrande på s. 53, som börjar med »Vad härefter» och slutar med »väl tillgodosett», bort utgå.

14) vid *punkten 53* (Sjöfartsstyrelsen: Avlöningar) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Heckscher*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga, och att därför dels utskottets yttrande på s. 60 bort ha följande lydelse:

»Med hänsyn till att enligt departementschefen sjöfartsverkets organisation kommer att göras till föremål för en allmän översyn anser utskottet att med inrättandet av de två tjänsterna som ingenjör i Ag 17 respektive assistent i Ag 15 bör anstå. Till följd härav bör anslaget i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag minskas med 33 800 kronor till 4 859 400 kronor med den fördelning på olika poster, som framgår av den i det följande upptagna avlöningsstaten.»

dels ock utskottets hemställan i nedan angivna delar bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 383 och II: 339, såvitt nu är i fråga,

b) godkänna följande avlöningsstat för sjöfartsstyrelsen att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie personal, förslagsvis	2 030 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 869 200
4. Särskilda löneförmåner, förslagsvis	195 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	679 400
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	80 800
	Summa kronor 4 859 400

c) till *Sjöfartsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 859 400 kronor.»

15) vid *punkten 55* (Lots- och fyrstaten: Avlöningar) av herr *Staxäng*.

16) vid *punkten 75* (Byggande av fiskehamnar) av herrar *Boman, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Pålsson, Jacobsson, Rikard Svensson, Staxäng, Ståhl, Hansson* i Skegrie, *Hansson* i Önnarp och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet i anledning av motionerna I: 188 och II: 227 samt I: 189 och II: 226 bort tillstyrka en medelsanvisning av 2 miljoner kronor och att därför

dels första stycket i utskottets yttrande på s. 78 bort ha följande lydelse:

»Den av Kungl. Maj:t förordade översynen av 1944 års fiskehamnsutredning har numera slutförts. Den har givit vid handen, att på vissa kustavsnitt ett starkt behov av fiskehamnsförbättringar föreligger för att underlätta rationaliseringen av fiskerinäringen i form av koncentration till ett mindre antal hamnar och övergång till större fiskebåtar. Översynen har också visat, att ett behov föreligger att genom reparationer i viss utsträckning bevara även för fisket mindre betydelsefulla hamnar, där fiske fortfarande bedrivs och där ett nedläggande skulle innebära sociala olägenheter. En beskränning av anslaget skulle otvivelaktigt försämra vårt fiskes möjligheter att hävda sig i den skärpta konkurrens, som en anslutning till sjustatsmarknaden kommer att medföra för vårt land. Med hänsyn härtill och till de sålunda kartlagda behoven anser utskottet, att anslaget bör anvisas med samma belopp som för innevarande budgetår, 2 miljoner kronor.»

dels ock utskottets hemställan under a) bort ha följande lydelse:

»a) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 188 och II: 227 samt I: 189 och II: 226, till *Byggande av fiskehamnar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor;»

17) vid *punkten 90* (Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder) av herrar *Boman, Ivar Johansson Axel Johannes Andersson, Jacobsson, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng, Ståhl, Hansson* i Skegrie, *Nihlfors, Heckscher* och fröken *Vinge*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 70 och II: 70 och att därför

dels första stycket i utskottets yttrande på s. 88 bort ha följande lydelse:

»Utskottet har icke något att erinra mot departementschefens förslag utom såvitt gäller medelsberäkningen för Småindustriens exportbyrå och Småindustriens exportråd. En ökad medelstilldelning till dessa institutioner synes sålunda motiverad med det i motionerna I: 70 och II: 70 föreslagna beloppet, 35 000 kronor. Dessa medel skulle möjliggöra en angelägen personalförstärkning inom Exportbyrån, vilken förstärkning erfordras med hänsyn till att rådet ämnar intensifiera deltagandet i utländska varumässor och med hänsyn till de krav på ökade insatser över huvud taget, som följa med det utvidgade ekonomiska samarbetet i Europa. Utskottets ställningstagande i denna del innebär, att anslaget i sin helhet bör uppföras med 1 235 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 70 och II: 70, till *Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 235 000 kronor.»

18) vid *punkten 110* (Avsättning till fonden för idrottens främjande)

a) av herr *Åkerström*, som ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 385 och II: 225 och att därför utskottets hemställan under b) bort ha följande lydelse:

»b) att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 385 och II: 225, besluta, att icke någon del av anslaget till avsättning till fonden för idrottens främjande får disponeras för stöd åt boxningssporten;»

b) av herr *Ståhl*;

19) vid *punkten 112* (Avsättning till lotterimedelsfonden)

a) av herrar *Ivar Johansson, Pålsson, Hansson* i Skegrie och *Hansson* i Önnarp, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 380 och II: 457 och att därför

dels den del av utskottets yttrande på s. 105, som börjar med »Utskottet vill» och slutar med »budgetåret 1961/62», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Frågan om avsättningen till och fördelningen av lotterimedel har under många år varit föremål för överväganden. Det synes utskottet angeläget, att detta spörsmål snarast bringas till lösning. Av betydelse är härvidlag, att en fördelningsgrund åstadkommes, som ger större rättvisa och utrymme åt olika kulturändamål än den nuvarande ordningen. Såvitt utskottet kunnat finna, torde de av kulturfondsutredningen framlagda principiella förslagen ge underlag härför. Den av utredningen förordade ombildningen av lotterimedelsfonden på två skilda fonder synes därför böra närmare prövas. Såsom utskottet i det föregående erinrat om har den övervägande delen av lotterimedelsanslaget anvisats till opera-, teater- och musikverksamhet. Härigenom ha många välmotiverade kulturändamålsbehov icke kunnat tillgodoses. Utskottet anser därför nödvändigt, att av lotteriinkomsterna ett betydligt högre belopp än vad som nu är fallet — förslagsvis 25 procent — avsättes till lotterimedelsfonden. Vad beträffar den av kulturfondsutredningen föreslagna fonden för särskilda kulturella ändamål kan övervägas, om icke ett engångslotteri bör anordnas, vars avkastning vid en eventuell avveckling eller omorganisation av lotterimedelsfonden tillföres den ifrågasvarande fonden för tillgodoseende av uppkommande brådskande och nya ändamål. Sakliga skäl tala för att de av kulturfondsutredningen föreslagna båda fonderna administreras av ecklesiastikdepartementet, vilket även föreslagits av ett flertal remissinstanser, som hade att yttra sig över utredningens förslag. Av det anförda följer, att utskottet biträder det i motionerna I: 380 och II: 457 gjorda yrkandet.»

dels ock utskottets hemställan under b) bort ha följande lydelse:

»b) att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 380 och II: 457, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

1) om åtgärder och förslag snarast till genomförande av kulturfondsutredningens principbetänkande beträffande lotterimedlens användning och fördelning;

2) om förslag att den föreslagna fonden för särskilda kulturella ändamål skall erhålla ett väsentligt förhöjt grundbelopp, eventuellt genom ett engångslotteri, samt om att — därest en dylik fond inrättas — densamma i likhet med teater- och musikfonden skall administreras av ecklesiastikdepartementet;

3) om framläggande av förslag till nästa års riksdag om avsättning till lotterimedelsfonden med minst 25 % av lotteriinkomsterna att fördelas till den föreslagna teater- och musikfonden samt till fonden för särskilda kulturella ändamål.»

b) av herr *Bergman*;

c) av herrar *Skoglund* i Doverstorp och *Heckscher*.